

D: ДЕРМАТОЛОГИЧНИ ЛЕКАРСТВА (DERMATOLOGICAL DRUGS)

С КЛИКВАНЕ ВЪРХУ ЗАГЛАВИЯТА СЕ ОТИВА В ОСНОВНИЯ ТЕКСТ

- [D01](#) АНТИМИКОТИЦИ ЗА ДЕРМАТОЛОГИЧНА УПОТРЕБА
- [D02](#) ОМЕКЧАВАЩИ И ПРОТЕКТИВНИ ЛЕКАРСТВА
- [D03](#) ЛЕКАРСТВА ЗА ЛЕЧЕНИЕ НА РАНИ И ЯЗВИ
- [D04](#) ПРОТИВОСЪРБЕЖНИ ЛЕКАРСТВА
- [D05](#) АНТИПСОРИАТИЧНИ ЛЕКАРСТВА
- [D06](#) ПРОТИВОМИКРОБНИ ЛЕКАРСТВА ЗА ЛОКАЛНО ПРИЛОЖЕНИЕ
- [D07](#) ГЛЮКОКОРТИКОИДИ ЗА ДЕРМАТОЛОГИЧНА УПОТРЕБА
- [D08](#) ДЕРМАТОАНТИСЕПТИЦИ
- [D10](#) ПРЕПАРАТИ ЗА ЛЕЧЕНИЕ НА АКНЕ
- [D11](#) ДРУГИ ДЕРМАТОЛОГИЧНИ ЛЕКАРСТВА

D01 АНТИМИКОТИЦИ ЗА ДЕРМАТОЛОГИЧНА УПОТРЕБА

D01A Антимикотици за локално приложение

D01AA Антибиотици

NYSTATIN – INN (АТС кодове: D01AA01, G01AA01 и J02AA00)

● **Fungostatin**[®] (Нобел Фарма ООД) – гранули за приготвяне на оромукозна суспензия с концентрация 100 000 IU/ml в тъмни стъкла по 50 ml (оп. 1 бр.). ● **Nystatin Actavis**[®] („Актавис“ ЕАД) – крем и унгвент 100 000 IU/g в туби по 15 g (оп. по 1 бр.); таблетки за р.о. приложение 500 000 IU (оп. 20 бр.). ▼ *Полиенов антимикотик*, продуциран от *Streptomyces nodosus*, с $t_{1/2}$ 18-24 h, СПП над 90% и уринна екскреция в непроменен вид 5%. ▲ Нистатин се свързва с ергостерола в гъбичната мембрана и повишава нейната пропускливост. Действа фунгистатично върху кандиди, бластомицети, криптококи, хистоплазми, трихофитони, микроспоруми, споротрихони, епидермофитони, фиалофори, геотрихони.

Показания: Гъбични инфекции на кожата, устната лигавица, червата, ануса, влагалището, glans penis; профилактично – при продължителна орална терапия с широкоспектърни АБС.

Рискова категория за бременност: В.

Рискова категория за кърмене: L3.

Приложение: (1) При *дерматомикози* препаратът се прилага под форма на крем или унгвент. Една от тези лекарствени форми се нанася върху участък от кожата 1–2 пъти дневно до изчезване на клиничните прояви, а след това с профилактична цел – 1 до 2 пъти седмично. (2) При кандидоза на *лигавицата на устната кухина* се използва Fungostatin. *Суспензията се приготвя* като флаконът отначало се пълни до ½ от мерителната линия с преварена и охладена вода, след което се разклаща и се допълва с вода до мерителната линия. При деца и възрастни се от така приготвения разтвор се прилагат от 4 до 6 ml/6 h. Препоръчително е лекарството да се задържа по-дълго в устата преди да се преглътне. При новородени деца се прилагат по 2 ml/6 h, като с 1 ml се третира едната страна на устната кухина, а след това с останалия 1 ml се третира противоположната страна на устната кухина. Лечението трябва да продължи 48 h след изчезване на симптомите и получаване на нормални резултати от посаяката. (3) За *локална терапия на орофарингеални, езофагеални и СЧ кандидози при възрастни* таблетките нистатин се назначават *перорално* в доза 1 MIU през интервали от 6–8 h. МДД нистатин р.о.за възрастни е 6 MIU. Един лечебен курс продължава 10–14 дни. За профилактика на кандидоза при възрастни нистатин се приема в ДД 1 MIU.

Нежелани реакции: Повръщане, диария, обриви, повишение на т.т., развитие на резистентност. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към нистатин.

D01AC Азоли (имидазоли и триазоли)

BIFONAZOLE – INN (АТС код: D01AC10)

● **Bifunal**[®] („Актавис“ ЕАД) – крем 1% в туби по 15 и 30 g (оп. по 1 бр.). ● **Canespor**[®] („Байер България“ ЕООД) – дермален крем 1% 15 g в туби (оп. 1 бр. с пилчка); дермален разтвор 1% в бутилки по 15, 20, 25, 30 и 50 ml (оп. по 1 бр.). ▲ Бифоназол потиска биосинтеза на ергостерол. Антимикотичният му спектър включва дерматофити, кандиди, плесенни гъбички, *Malassezia furfur*, *Corynebacterium minutissimum*, *Pityrosporum orbiculare* и др.

Показания: Повърхностни кандидози, pityriasis versicolor, еритразма, онихомикози.

Приложение: (1) При дерматомикози бифоназоловият *крем се прилага* върху засегнатите участъци 1 път на ден. ЕД за обработване на кожна повърхност с площ колкото дланта от тубата се изтиска крем с дължина около 0,5 cm. Лечебният курс при микози на стъпалото и интердигиталните области е около 3 седмици, при еритразма – 2 седмици, при повърхностни дерматомикози – до 4 седмици. За лечение на онихомикоза кремът се нанася в тънък слой върху целия засегнат нокът и се покрива с левкопластир в продължение на 24 h. На следващия ден левкопластирът се отстранява и преди подмяната на крема нокътят се кисне 10 min в топла вода. Почистената и размекната част от нокътят се изпилва с пилчката и се поставя нова доза крем и нов левкопластир. Лечението продължава около 14 дни (докато основата на нокътят стане гладка и бъде отстранена цялата размекната част). След отстраняване на нокътят лечението с крема продължава още 4 седмици. (2) Дермалният 1% разтвор Canespor се прилага 1 път на ден в доза 1 до 3 k. Обикновено 3 k са достатъчни за лечение на кожен участък с площ колкото човешка длан. При микози на краката лечението продължава 3 седмици; при микози на ръцете, тялото и кожните гънки – 2 до 3 седмици; pityriasis versicolor и еритразма – 2 седмици; повърхностни кожни кандидози – 2 до 4 седмици.

Нежелани реакции: Еритем, парене, мацерация (при онихомикоза), контактен дерматит.

Противопоказания: Повишена чувствителност към продукта.

CLOTRIMAZOLE – INN (АТС кодове: D01AC01, G01AF02 и J01AF02)

● **Canesten**[®] (Байер България ЕООД) – дермален крем 1% 20 g в алуминиеви туби (оп. 1 бр.). ● **Canesten Gyn**[®] 1 (Байер България ЕООД) – вагинални таблетки 500 mg (оп. 1 бр. с апликатор). ● **Canesten Gyn**[®] 3 (Байер България ЕООД) – вагинални таблетки 500 mg (оп. 3 бр. с апликатор). ● **Clotrimazol Hexal** (Hexal AG) – дермален крем 1% в туби по 25 и 50 g (оп. 1 бр.). ● **Clotrimazol** (Glaxo Group Ltd.) – вагинални таблетки 100 mg (оп. 6 бр.); дермален крем 1% 20 g (оп. 1 бр.). ● **Clotrimazole ABR**[®] (Антибиотик – Разград) – дермален крем 1% 20 g в алуминиеви туби (оп. 1 бр.). ● **Imazol**[®] Paste (Spirig Eastern a.s.) (*не е в наличност*) – паста 1% в туби по 25 g (оп. 1 бр.). ▲ Клотримазол е имидазолов антимикотик. Той *блокира биосинтеза на ергостерол в гъбичната клетъчна мембрана*. Действа фунгистатично върху дерматофити, бифазни мицелни гъбички, хромомицети, плесени, трихомонаси, стрептококи, стафилококи.

Показания: Дерматофитии, кандидози, еритразма, pityriasis versicolor, интердигитални микози, онихомикози, колпити (причинени от *Trichomonas vaginalis*, стрепто- и стафилококи); микози, усложнени с вторична пиодермия.

Рискова категория за бременност: В.

Рискова категория за кърмене: L1.

Приложение: Под форма на *крем* клотримазолът се нанася в тънък слой 2–3 пъти на ден върху засегнатите участъци от кожата, като се втрива в тях. Лечението продължава 4 седмици. *Вагиналните таблетки* се поставят по 1 всяка вечер в продължение на 6 дни. При трихомонаден колпит пациентката орално приема и метронидазол.

Нежелани реакции: Локални алергични явления. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към клотримазол.

ECONAZOLE – INN (АТС кодове: D01AC03 и G01AF05)

● **Econazole Sopharma**[®] (Софарма АД) – дермален крем 1% 30 g (оп. 1 бр.). ● **Gyno-Pevaryl**[®] (Johnson & Johnson d.o.o.) (*не е в наличност*) – вагинален крем 1% 78 g в туби (оп. 1 бр.); вагинални таблетки от 50 mg (оп. 15 бр.) и 150 mg (оп. 3 бр.). ● **Pevaryl**[®] (Johnson & Johnson d.o.o.) – дермален крем 1% 30 g в туби (оп. 1 бр.). ▲ Еконазол *потиска синтеза на ергостерол* в гъбичките, нарушава синтеза на протеини и липиди. Антимикотичният му спектър включва *Trichophyton rubrum et mentagorophytes*, *Epidermophyton floccosum*;

Microsporium canis; Candida albicans, tropicalis et glabrata; Aspergillus niger; Madurella grisea; Phialophora pedrosi; Cladosporium carrionii. Повлиява също пеницилиназа-продуциращи стафилококи и други Грам-положителни микроорганизми.

Показания: Дерматофитози, кандидози, pityriasis versicolor, актиномикоза. Процентът на рецидиви при терапия с еконазол е много нисък, поради факта, че той за разлика от другите имидазоли *съчетава фунгицидна със спороцидна активност*. Терапевтичният му ефект при *вагинални микози* и особено при pityriasis versicolor е изключително висок.

Рискова категория за бременността: С.

Приложение: ① Еконазол се предписва при кандидозни баланити и вулвовагинити в доза по 1 вагинална таблетка от 50 mg вечер преди лягане в продължение на 14 дни или по 1 вагинална таблетка от 150 mg вечер в продължение на 3 дни. При необходимост се използва и вагиналният крем, който се нанася 1 път дневно. ② При дерматомикози дермалният крем се нанася на тънък слой върху засегнатите кожни участъци 1–2 пъти дневно в продължение на 2–4 седмици.

Нежелани реакции: Парене, еритем, сърбеж. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към еконазол или други имидазолони АМС.

FENTICONAZOLE – INN (АТС кодове: D01AC01 и G01AF02)

● **Lomexin®** (Recordati Industria Chimica e Pharmaceutica S.p.A) – крем 2% 30 g в алуминиеви тубички (оп. по 1 бр.); меки вагинални капсули 600 mg (оп. по 1 бр.). ▲ Имидазолов антимиотик за локална апликация.

Показания: ① Крем – дерматомикози, причинени от дерматофити (Trichophyton, Microsporium, Epidermophyton) с различна локализация; кожни кандидози, баланит, баланопостит, онихия и паронихия; pityriasis versicolor (причинен от P. orbiculare и P. ovale); себореен дерматит и питириазис на главата (причинен от квасен Pityrosporum); отомикози, ако няма спукано тъпанче (причинено от кандиди и квасни гъбички); еритразма; инфектирани с Грам-положителни бактерии микози. ② Вагинални капсули – кандидоза на гениталната лигавица (вулвовагинит, вагинит, течения).

Приложение: ① Кремът се прилага 1 или 2 пъти на ден, съгласно предписанията на дерматолога. Отначало засегнатата част от кожата се измива и подсушава. Кремът не е мазен, не прави лекета и лесно може да се отмие с вода. Трябва да се избягва контакт с очите, но ако това се случи те следва да се изплакнат обилно с вода. ② При генитална кандидоза се поставя 1 капсула еднократно дълбоко във вагината (до форникса) вечер преди лягане. В случай, че симптомите персистират, повторна капсула може да се постави след 72 h.

Нежелани реакции: Преходни еритемни реакции или чувство на парене на кожата, рядко – алерични прояви. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към лекарствените продукти или съставките им.

FLUTRIMAZOLE – INN (АТС код: D01AC16)

● **Micetal®** (Анджелини Фарма България ЕООД) – крем 1% по 15 и 30 g (оп. по 1 бр.); дермален спрей 1% 30 ml в полиетиленова бутилка (оп. 1 бр.). ▲ Имидазолов антимиотик, потискащ синтеза на ергостерол в гъбичките. Активен е срещу Candida (Candida albicans, C. tropicalis, C. parapsilosis, C. guilliermondii, C. krusei), Pityrosporum ovale, Trichophyton, Microsporium, Epidermophyton floccosum.

Показания: Дерматофитии, кандидози, pityriasis versicolor.

Приложение: При възрастни и деца над 10 г. кремът или спрей се нанасят върху засегнатия участък 1 път дневно.

Нежелани реакции: Парене, сърбеж и еритем на мястото на приложение. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към имидазоли, деца под 10 г.

KETCONAZOLE – INN (АТС кодове: D01AC08, G01AF11 и J02AB02)

● **Hetonazol® shampoo** (Actavis Group PTC ehf) – шампоан 2% във флакони 120 ml (оп. 1 бр.). ● **Ketozal® 2%** („Химакс Фарма“ ЕООД) – лечебен шампоан 2% по 60 и 80 ml в полиетиленови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Nizoral™** (Johnson & Johnson d.o.o.) – таблетки 200 mg (оп. 30 бр.); крем 2% в туби по 15 g (оп. по 1 бр.). ● **Nizoral™ 2% shampoo** (Johnson & Johnson d.o.o.) – шампоан 2% във флакони по 60 ml (оп. 1 бр.). ▲ Кетоконазол *блокира биосинтеза на ергостерол в клетъчната мембрана* на гъбичките. Той улеснява фагоцитирането на патогенните гъбички от левкоцити и макрофаги. Действа фунгистатично на дерматофитони

(микроспориуми, трихофитони, епидермофитони), дрождеподобни гъбички (кандиди, торулопсис, криптококи), диморфни гъбички, хистоплазма.

Показания: Дерматомикози, онихомикози, pityriasis versicolor, системна кандидоза, хронична мукокутанна кандидоза, хронична вагинална кандидоза, хистоплазмоза, криптококоза, кокцидиоидомикоза, подкожни микози (хромомикоза); инфекции на кожата, капилциума и ноктите, предизвикани от дерматофитони; за профилактика и лечение на микози, предизвикани при терапия с широкоспектърни АБС.

Рискова категория за бременност: С.

Рискова категория за кърмене: L2.

Приложение: Орално кетоконазол се прилага преди или по време на хранене в ДД 200–400 mg. При *вагинална кандидоза* лечението продължава 5 дни; *pityriasis versicolor* – 10 дни; *микози, предизвикани от дерматофитони* – 1 месец; *системна кандидоза* – 1 до 2 мес. и *онихомикози* – 6 до 12 мес. При *пърхот*, който се причинява от *Pityrosporum ovale*, косата се третира с 2% *шампоан* – лечебно по 5 min 2 пъти седмично в продължение на 1 мес., а след това профилактично – един път на 7–10 дни. При *pityriasis versicolor* шампоанът се нанася 1 път дневно върху засегнатите участъци на кожата и след 10 до 15 min се измива. Курсът на лечение е 5 дни. При *дерматомикози* тънък слой крем низорал се нанася върху засегнатите кожни участъци 1 път дневно. Курсът на лечение е 3–4 седмици.

Взаимодействия. Циметидинът, рифампицинът, антихолинергичните и антиацидите понижават плазмените нива на кетоконазол. Плазмената концентрация на Cyclosporin се понижава при едновременното му приложение с *кетоконазол*, който е *ензимен инхибитор*.

Нежелани реакции: Повръщане, диария, главоболие, сърбеж; повишаване на серумните нива на уреята, билирубина, трансминазите и алкалната фосфатаза; засилване на нормалния кососпад. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към кетоконазол или помощните вещества на шампоана и крема.

MICONAZOLE – INN (АТС кодове: D01AC02 и J02AB01)

• **Daktarin®** (Johnson & Johnson D.O.O.) – перорален гел 2% 40 g в туби (оп. 1 бр.).

▼ Миконазолът е *имидазолов дериват с ниска орална бионаличност (25–30%)* поради слаба чревна резорбция. ▲ *Потиска синтеза на ергостерол* в клетъчната мембрана на дерматофитите и повишава нейната пропускливост.

Показания: *Езофарингеални и СЧ кандидози.*

Рискова категория за кърмене: L2.

Приложение: Гелът се прилага орално 4 пъти на ден. ЕД *за деца под 14 г.* е 1/4 от мерителната чашка, а *за юноши и възрастни* – 1/2 мерителна чашка. Гелът трябва да се задържи в устата колкото е възможно по-дълго, след което се поглъща. Лечението продължава 7 до 10 дни след изчезването на клиничните симптоми. При орална кандидоза е необходимо зъбните протези да се изваждат през нощта и да се изчистват с помощта на гела.

Взаимодействия: Миконазол засилва действието на кумариновите антикоагуланти и СУП. Той отслабва метаболизма на фенитоин и циклоспорин.

Нежелани реакци: Повдигане, повръщане и диария; алергични реакции; рядко – чернодробни увреждания. **Противопоказания:** Чернодробни увреждания; комедикация с терфенадин* (поради значително потискане на метаболизма и потенциране на аритмогенните му ефекти); бременност.

PEVISONЕ* (АТС код: D01AC20) (Johnson & Johnson d.o.o.) – крем в туби по 15 g (оп. по 1 бр.). В 1 g крем се съдържат 10 mg еконазолов нитрат и 1 mg триамцинолонов ацетонид.

▲ Еконазол е *имидазолов антимиотик*, повлияващ дерматофити, дрожди и плесени. Освен това той действа бактериостатично спрямо Грам-положителни бактерии. Триамцинолон е флуориран ГКС със значителен противовъзпалителен, антиалергичен, антипруригинозен и имunosупресивен ефект, дължащи се на непряко инхибиране на фосфолипаза A₂.

Показания: Дерматомикози, придружени от възпаление и/или сърбеж.

Приложение. При възрастни и деца над 7 г. Pevisone се втрива в поразения участък сутрин и вечер в продължение на 8 до 14 дни.

Нежелани реакции: Еритем, парене; при продължително прилагане – атрофия на кожата, стрии, телеангиектазии, ксерозис, фоликулит, хипопигментация. В случаи на продължително прилагане на Pevisone върху големи кожни повърхности (особено при деца) е възможно

развитие на системни прояви на хиперкортицизъм. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към имидазоли; кожна туберкулоза; кожни вирусни. При използване на Revisone по време на бременност и на деца е необходимо да се прави преценка между очакваната полза и възможния риск.

SERTACONAZOLE NITRATE – INN (АТС код: D01AC14)

● **Zalain**[®] (Унифарма ЕООД) – овули 300 mg (оп. по 1 бр.); крем 2% в туби по 20 g (оп. по 1 бр.). ▲ Сертконазол е имидазолов антимикотик, който блокира синтеза на ергостерол в клетъчната мембрана на гъбичките. Активен е срещу *Candida* (*Candida albicans*, *C. tropicalis*), *Pityrosporum ovale*, дерматофити (*Trichophyton*, *Epidermophyton*, *Microsporum*) и Грам-положителни бактерии (стрептококи, стафилококи).

Показания: Дерматофитии, кандидози, pityriasis versicolor.

Приложение: За локално лечение на вагинални инфекции, причинени от *Candida*, се прилага по 1 вагинална таблетка, поставена дълбоко във вагината. При наличие на клинични оплаквания, втора таблетка се поставя след 7 дни. Кремът се нанася равномерно на тънък слой върху засегнатия участък на кожата 2 пъти дневно.

Нежелани реакции: Много рядко в първите дни на лечението е наблюдавано краткотрайно зачервяване на кожата. **Противопоказания:** Не се препоръчва прилагането в детска възраст и по време на бременност и лактация. Да не се използва за офталмологично лечение.

D01AE Други антимикотици за локално приложение

AMOROLFINE – INN (АТС код: D01AE16)

● **Funtrol**^{*} (Chanelle Medical) – лечебен лак за нокти (medicated nail lacquer) 5% в стъклени флакони по 2,5, 3 и 5 ml (оп. по 1 бр. с почистващи тампони, шпатули и пилочка за нокти). ▲ Морфолинов антимикотик – инхибира ензимите D14 редуктаза и D7-D8 изомераза, изчерпва ергостерола и предизвиква натрупване на непълноценен игностерол в клетъчната гъбична мембрана.

Показания: Онихомикоза, причинена от дерматофити, дрожди и плесени, незасягаща нокътното ложе.

Приложение: Лакът трябва да се нанася върху засегнатите нокти на ръцете или краката 1 (понякога 2) пъти седмично. Преди първото нанасяне е важно внимателно и максимално старателно да се изпилят засегнатите нокътни участъци с помощта на предоставената пилочка (последната не бива да се използва върху здрави нокти). После повърхността на ноктя се почиства от замърсявания и мазнини с помощта на предоставения към опаковката тампон със спирт. Лакът се нанася с един от предоставените апликатори за многократна употреба върху цялата повърхност на засегнатите нокти. Изчаква се 3 до 5 min, за да изсъхне. След всяка употреба апликаторът се почиства с тампон, напоен със спирт. Преди повторно приложение процедурата се повтаря, за да се отстрани останалия лак.

CICLOPIROX – INN (АТС код: D01AE14)

● **Batrafen**[®] (Санofi-Авентис България ЕООД) – медицински лак за нокти 8% във флакони 3 g (оп. 1 бр.). ● **Ciclotau**[®] (Polihem S.A.) – дермален спрей 1% 30 ml в бутилка (оп. 1 бр. с механична спрей помпа). ● **Polinail**[®] (Polichem SA) – медицински лак за нокти 8% във флакони по 3,3 и 6,6 ml (оп. по 1 бр.). ▼ Препаратът бързо прониква в нокътната плочка, като при онихомикози резорбцията му се повишава. В ноктите на пръстите на ръцете терапевтична концентрация се получава след 7 дни, а в тези на краката – след 14 дни. В ноктите на ръцете този антимикотик се натрупва 4 пъти в по-голямо количество отколкото в ноктите на краката. Системната му резорбция е ниска (1,1–1,6%). Има висока степен на СПП (94–98%) и $t_{1/2}$ 1,7 h. Малкото резорбирало се количество се екскретира предимно с урината. ▲ Циклопирокс нарушава усвояването на прекурсори, участващи в синтеза на макромолекули, необходими за изграждане на клетъчната мембрана на гъбичките. *Действа фунгицидно* срещу *Candida albicans*, *Epidermophyton floccosum*, *Microsporum canis*, *Trichophyton mentagrophytes*, *Trichophyton rubrum* и фунгистатично – срещу *Pityrosporum ovale*. Проявява *известна антибактериална активност* срещу стафилококи, стрептококи, *E. coli*, протеуси, псевдомонаси.

Показания: Медицинският лак за нокти е показан при онихомикози. Дермалният спрей е показан за лечение на дерматомикози (вкл. дерматофитоза), причинени от трихофитони, епидерматофитони и/или микроспориуми, със или без бактериална суперинфекция; кожни кандидози или Pityriasis versicolor, със или без бактериална суперинфекция.

Рискова категория за бременност: В.

Рискова категория за кърмене: L3.

Приложение: (1) Преди първото нанасяне на лака с пилчката, приложена към опаковката, се отстранява по възможност по-голяма част от засегнатата повърхност на нокътя. След това лакът се нанася върху засегнатите нокти по определена *терапевтична схема* – 1 път/48 h в продължение на първия месец; 2 пъти седмично през втория месец; 1 път седмично от третия месец нататък. Нанесеният върху ноктите лак се почиства 1 път всяка седмица, като се използва обикновен разтворител за лак. Максималният курс на лечение е 6 мес. По време на лечението е необходимо да се избягва използването на козметични лакове за нокти или изкуствени нокти. (2) Дермалният спрей Ciclotau се прилага локално два пъти на ден в продължение на 2 до 4 седмици.

Нежелани реакции: Еритем и десквамация на околната кожа. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към циклопирокс.

EXILOR® (Sandoz d.d.) – течност 3.3 ml в писалка (оп. 1 бр. с 400 ЕД). Активните съставки на Екзилор са: *етилов лактат*, *оцетна киселина*, вода и филм-образуващ агент. Те проникват в нокътя и действат отвътре навън като окисляват нокътното ложе. Понижават незабавно рН на нокътя и създават неблагоприятна за растежа на гъбички среда. Продуктът се нанася върху инфектирания нокът два пъти на ден (по 1 път сутрин и вечер) в продължение поне на 3 мес. Той не трябва да се използва от деца, бременни и кърмещи жени. Следва да се избягва неговият контакт с лигавиците и очите.

METHYLRosalinine – INN (АТС код: D01AE02)

● **Solutio Pyoctanini®** („Гален – Фарма“ ООД) – антисептичен дермален разтвор 1% и 2% 50 g в бутилка (оп. по 1 бр.). ▲ Има бактерицидно действие (свързано с нарушаване метаболизма на глутатионовата киселина), адстрингентно, противовъзпалително и антимиотично действие.

Приложение. Под форма на 0,5–1% воден, респ. спиртен разтвор или 2–10% унгвент метилвиолетът се използва за локално лечение на повърхностни пиодермии, импетигинизирани екземи, епидермофития.

Нежелани реакции: Оцветява кожата и бельото в синьо.

NAFTIFINE – INN (АТС код: D01AE22)

● **Exoderil®** (Sandoz GmbH) – дермален разтвор 1% във флакони по 10 ml и крем 1% в туби по 15 g (оп. по 1 бр.). ▲ Нафтифин е *алиламиново производно*, което потиска синтеза на ергостерол в дерматофити, плесенни гъбички, дрожди, причинителите на споротрихозата. Той също повлиява редица Грам-положителни и Грам-отрицателни бактерии. Действа противовъзпалително и противосърбежно. Ефектите му продължават до 24 h.

Показания: Онихомикоза, епидермофития на големите кожни гънки и стъпалото, рубромикоза, трихофития, микроспория, дерматокандидоза, микози с вторична бактериална инфекция.

Рискова категория за бременност: В.

Приложение: Поразените участъци се намазват с крема или разтвора 1–2 пъти на ден. Лечебният курс продължава 2–6 мес.

Нежелани реакции: Парене, ксеродерма, еритем. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към нафтифин.

NAILNER REPAIR® (Emona MED) – течност 5 ml в писалка, съдържаща 300 ЕД (оп. 1 бр.). Активните антимиотични съставки на продукта са: *етилов лактат*, *млечна киселина*, *лавандулово масло*, *масло от листата на чаено дърво*. Стимулира възстановяването на нокътя при гъбични инфекции. Нанася се по цялата повърхност на нокътя 2 пъти на ден в продължение на 4 седмици.

SALICYLIC ACID & BENZOIC ACID (АТС код: D01AE20)

● **Antimycos-acid**® („Гален Фарма“ ООД) – дермален разтвор 100 ml, съдържащ по 8% салицилова и бензоена киселина в полиетиленови бутилки (оп. 1 бр.). ● **Antimycos-acid Chemax Pharma**® („Химакс Фарма“ ЕООД) – дермален разтвор 50 ml, съдържащ по 8% салицилова и бензоена киселина в пластмасови бутилки (оп. 1 бр.). ● **Antimycos-acid Kupro**® („Купро 94“ ООД) – дермален разтвор 50 ml, съдържащ по 8% салицилова и бензоена киселина в полипропиленови бутилки (оп. 1 бр.).

Показания: Адювантна терапия при дерматомикози и кандидози на капилициума, гладката кожа, интердигитална и ингвинална епидермофития.

Приложение: С помощта на тампон, напоен с препарата, се намазват засегнатите кожни участъци 1–2 пъти на ден в продължение на около 10 дни.

Противопоказания: Повишена чувствителност към някоя от съставките, бременност, лактация, деца под 6 г.

SALICYLIC ACID & NAPHTHOL (АТС код: D01AE20)

● **Antimycobeta Forte**® („Купро 94“ ООД) – дермален разтвор 50 ml, съдържащ 5% салицилова киселина и 1% 2-нафтол в бутилки от полиетилентерефталат (оп. 1 бр.).

● **Antimycos-beta Galen Pharma**® („Гален Фарма“ ООД) – дермален разтвор 50 ml, съдържащ 5% салицилова киселина и 1% бета-нафтол в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Antimycos-beta VT**® („Бета Фарма“ АД) – дермален разтвор 50 ml, съдържащ 5% салицилова киселина и 1% 2-нафтол в бутилки от полиетилентерефталат (оп. 1 бр.).

Показания: Дерматомикози и кандидози на капилициума, гладката кожа, интердигитална и ингвинална епидермофития.

Приложение: С помощта на подходящ памучен тампон дермалният разтвор се нанася върху засегнатите кожни участъци 1–2 пъти на ден в продължение средно на 10 дни.

Противопоказания: Повишена чувствителност към някоя от съставките, бременност, лактация, деца под 6 г.

D01B Антимикотици за системно приложение

D01BA Антимикотици за системно приложение

GRISEOFULVIN* – INN (АТС код: D01BA01) – таблетки 125 mg. Представлява неполиенов антибиотик, който потиска синтеза на хитин в клетъчната стена. Неговата СЧ резорбция зависи от големината на частичките, интервала между отделните дози и съдържанието на мазнини в храната. Мазната храна повишава чревната му резорбция. Оралната бионаличност на микрокристалната форма е 25 до 70%, а на ултрамикрокристалната достига 100%. Гризеофулвинът се отлага избирателно в кератогенните слоеве на корена на космите, матрикса на ноктите и епидермиса. Показан е за р.о. лечение на епидермофития, онихомикоза, трихофития, фавус и микроспория. *Не повлиява кандиди.* При възрастни се назначава в ДД 500 mg в един или два приема (по време или след хранене). При онихонмикоза лечението е продължително (≥ 6 мес.). Гризеофулвинът е *ензимен монооксигеназен индуктор* и може да повлияе метаболизма и ефектите на много лекарства. По същата причина може да провокира тежки остри пристъпи на *хепатална порфирия*.

TERBINAFINE – INN (АТС кодове: D01AE15 и D01BA02)

● **Alterbin**® (Алапис България ЕООД) – дермален спрей 1% по 15 и 30 ml във флакони (оп. по 1 бр.); крем 1% 15 g в алуминиева туба (оп. 1 бр.). ● **Fungofin**® (Нобелфарма ООД) – таблетки 250 mg (оп. по 4, 14 и 28 бр.); крем 1% в алуминиева туба по 15 g и дермален спрей 1% 15 ml във флакони (оп. по 1 бр.). ● **Lamisil**® (Novartis Pharma GmbH) – таблетки по 125 и 250 mg (оп. по 14 бр.); крем 1% в алуминиеви туби по 15 и 30 g (оп. по 1 бр.); дермален течен спрей 1% в полиетиленови бутилки по 15 и 30 ml (оп. по 1 бр.). ● **Lamisil® dermoge! 1%** (Novartis Consumer Health GmbH) – дермален гел 1% 15 g в алуминиева туба (оп. 1 бр.). ● **Myconafine**® („Актавис“ ЕАД) – таблетки по 125 и 250 mg (оп. по 14, 28 и 30 бр.); крем 1% в туби по 15 и 30 g (оп. по 1 бр.). ● **Terbinafin Genericon**® (Genericon Pharma GmbH) – таблетки по 125 и 250 (оп. по 7, 10, 14, 28, 30, 42, 50, 56, 98 и 112 бр.). ● **Ternafin**® (Софарма АД) – таблетки по 250 mg (оп. 20 бр.); крем 1% 15 g в алуминиева туба (оп. 1 бр.). ▲ Тербинафинът е *алиламиново дериват*. Той потиска ранните етапи в биосинтеза на ергостерол, който е

основен компонент на клетъчната гъбична мембрана. Има *фунгициден ефект* върху трихофитони, епидермофитони, кандиди.

Показания: Микози, предизвикани от дематофити (напр. трихофития, епидермофития, микроспория, онихомикози), кандидозни дерматоинфекции.

Рискова категория за бременност: В.

Рискова категория за кърмене: L2.

Приложение: ① На *възрастни* се назначава орално по 125 mg/12 h или 250 mg/24 h. Лечението продължава обикновено 2–4 седмици. При онихомикози то е значително по-продължително (≥ 4 мес.). ② ДД орална доза тербинафин за деца с т.м. над 40 kg е 250 mg, от 20 до 40 kg – 125 mg и под 20 kg – 62,5 mg. ③ Дермалният гел, крем или спрей се използват за локална терапия на дерматомикози, предизвикани от дерматофити и дрождевидни гъби. Областта на третиране трябва да е измита и добре подсушена. Една от посочените дермални форми се прилага 1–2 пъти на ден в продължение на 1–4 седмици.

Нежелани реакции: Диспептични явления, гадене, безапетитие, гастралгия, обриви, артралгия, промени на вкуса, жълтеница, хепатит, мултиплен еритем, синдром на Стивънс–Джонсон. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към тербинафин.

D02 ОМЕКЧАВАЩИ И ПРОТЕКТИВНИ ЛЕКАРСТВА

D02AB Препарати на цинковия оксид

MIXTURA ALBA GALEN – PHARMA® (АТС код: D02AB00) (Гален Фарма АД) – дермална суспензия 4 g/40 g (оп. 1 бр.). Съдържа 10% *цинков оксид*. Показан при неподмокрящи дерматози и подостри екземи. Прилага се 1–2 пъти на ден чрез намазване върху засегнатите кожни участъци с памучен тампон.

ЦИНКОВ МЕХЛЕМ® (АТС код: D02AB00) (Софарма АД) – унгвент 10% 18 g в туба (оп. 1 бр.). Съдържа *цинков оксид*. Действа адстрингентно, подсушаващо, локално противовъзпалително, слабо антисептично и противосърбежно. Прилага се локално, като при подмокрящи екземи кожният участък се намазва 2 пъти на ден, а при фурункули, повърхностни рани и дерматити – 1 път.

D02AE Карбамидни продукти

LINOLA UREA* (АТС код: D02AE01) (Dr. August Wolff GmbH & Co. KG Arzneimittel) – крем в туби по 50 и 75 g (оп. по 1 бр.). В 100 g крем се съдържа 12 g урея.

Показания: Лечение на суха кожа при невродермит или старееща кожа; ихтиоза.

Приложение: Нанася се 2 пъти дневно на тънък слой върху засегнатата кожа.

Нежелани реакции: Свръхчувствителност; кожно раздразнение (сърбеж, парене, зачервяване). **Противопоказания:** Свръхчувствителност към съставките на крема.

D02AF Препарати на салициловата киселина

SALICYLIC ACID – INN (АТС код: D01AE12)

● **Spiritus Salicylicus Chemax Pharma®** (Химакс Фарма ЕООД) – дермални разтвори от 1% и 2% 100 ml в пластмасови или стъклени бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Spiritus Salicylicus Flo®** (Флора – 02 ЕООД) – дермални разтвори от 1% и 2% по 100 ml в полиетиленови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Spiritus Salicylicus Galen Pharma®** (Гален Фарма ООД) – дермални разтвори от 1% и 2% 100 ml в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Spiritus Salicylicus Kupro®** (Купро 94 ООД) – дермални разтвори от 1% и 2% в бутилки от полиетиленотерафталят с обем 50 и 100 ml (оп. по 1 бр.). ● **Spiritus Salicylicus Toni M®** (Тони М ООД) – дермален разтвор 1% в полипропиленова бутилка с обем 100 ml (оп. 1 бр.). ● **Spiritus Salicylicus VT®** (Вета Фарма АД) – дермални разтвори от 1% и 2% в бутилки от полиетиленотерафталят с обем 100 и 1000 ml (оп. по 1 бр.). ▲ При външно приложение салициловата киселина потиска секрецията на потните и мастните жлези. В ниски концентрации тя действа кератопластично, а във високи – кератолитично. Има слаб противомикробен ефект.

Показания: В комплексното лечение на себорея, акне и микози.

Приложение: Препаратите се нанасят 1 до 2 пъти на ден върху поразените кожни участъци.

Нежелани реакции: Обриви, парене, сърбеж. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към салицилова киселина.

D02AX Други омекчаващи и протективни средства

DR. THEISS NACHTKERZEN® (Dr. Theiss Naturwaren GmbH) – балсам 100 ml в туби (оп. 1 бр.). БАД. Съдържа 7% *масло от семената на вечерната роза*, глицерилстеарат, глицерин, урея, Vixus Chinensis, пентиленгликол, феноксиетанол, гваязулен, токоферол, пантенол.

▲ Маслото от вечерна роза е богато на есенциални мастни киселини (цис-линолова и гама-линоленова). Гама-линоленовата киселина стимулира продукцията на PGE₁. Комплексът от биологично активни вещества, съдържащ се в балсама, засилва естествената бариерна функция на кожата и омазнява и овлажнява сухата кожа. Предпазва я от обезводняване, стимулира нейната регенеративна способност и облекчава сърбежа.

Показания: Профилактика на *суха и чувствителна кожа при новородени и малки деца*; лечение на сквамозни дерматози (интертриго, ichthiosis vulgaris, napkin dermatitis) при деца; съпътстваща локална терапия при невродермит и псориазис.

Приложение: Балсамът трябва да се нанася многократно през деня.

LINOLA FETT® (АТС код: D02AX00) (Dr. August Wolff GmbH & Co. KG Arzneimittel) – крем в туби по 50 g (оп. 1 бр.). В 100 g крем се съдържа 0,815 g ненаситени мастни киселини (свързана линолова, линоленова, олеинова, палмитинова и стеаринова). ▲ Проявява омекотяващо, овлажняващо и известно противовъзпалително действие.

Показания: За профилактика и лечение на дерматити и псориазис, в интервалите след приложение на активна терапия с унгвенти, съдържащи ГКС и катрани.

Приложение: Засегнатите кожни участъци се намазват с крема от 3 до 4 пъти на ден.

Нежелани реакции: Контактна алергия.

LINOLA FETT OLBAD® (АТС код: D02AX00) (Dr. August Wolff GmbH & Co. KG Arzneimittel) – масло за баня във флакони по 200 и 400 ml (оп. по 1 бр.), съдържащо течен парафин и детергенти. Притежава миещи и омазняващи кожата свойства.

Показания: Съпътстващо лечение на невродермит, псориазис, ихтиозис, хронични екземи.

Приложение: Втрива се върху предварително намокрената кожа в продължение на 20 min, след което се изплаква. Прилага се 2 до 3 пъти седмично в следните дози: за баня на цялото тяло – 30-40 ml; за баня на част от тялото – 2 ml; за душ – 20 ml.

Нежелани реакции: Контактна алергия, конюнктивит (при попадане в очите).

Противопоказания: Алергични дерматози, локална комедикация със сапуни, детергенти и кератолитични средства.

LIPOBASE (Астелас Фарма ЕООД) – омекотяващ (емолиентен) дермален крем 100 g в туба (оп. 1 бр.). ▲ Представлява емулсия тип масло/вода (70% мазнина и 30% вода). Засилва хидратирането на епидермиса, намалява изсъхването и лющенето на кожата, като я предпазва от вредни въздействия.

Показания: Липобаза се използва като омекотяващ крем при суха, чувствителна и обезводнена кожа, като се втрива леко върху кожната повърхност.

Нежелани реакции: Съдържа бял лек парафин и рискът от алергични НЛР е минимален.

MELAGENINA® („Глория Турс“ ООД) – лосион 235 ml в бутилка от тъмно стъкло с пластмасова запушалка (оп. 1 бр.). Melagenina представлява 50% алкохолен *екстракт от човешка плацента*, предназначен за външно приложение. Съдържа *протеини* – от 110 до 180 mg/dl, *тотални липиди* – от 90 до 130 mg/dl и *фосфолипиди* – от 30 до 55 mg/dl.

▲ Melagenina *действа фотопротективно* – стимулира възпроизводството на меланоцити и синтеза на меланин, като ускорява окисляването на диоксифенилаланина (L-DOPA) под влияние на слънчева и инфрачервена светлина. В резултат предизвиква репигментация на засегнатите кожни участъци.

Показания: Витилиго; левкодерма; загуба на кожна пигментация, предизвикана от изгаряне.

Приложение: Отначало засегнатото място се облъчва с инфрачервени лъчи с лампа 250 W от разстояние 40 cm в продължение на 15 min. После засегнатата област от кожата се намазва с лосиона (който не трябва да попада върху здрави участъци) през интервали от 5 min. Козметични средства не се прилагат 45 min преди процедурата. Кожата се измива 1 h след прекратяване на облъчването. Процедурата се изпълнява 3 пъти на ден през интервал от 8 h. Курсът на лечение продължава от 1 до 2 мес.

Нежелани реакции: Допуска се възможността в единични случаи да се развие контактна алергия.

TOPIALYSE

●**Topialyse**[®] (Laboratoires SVR) – капсули (оп. 60 бр.). БАД за суха кожа. Една капсула съдържа 500 mg пречистено масло, получено от семената на *Borago officinalis* (лекарски пореч), което е източник на гама-линоленова киселина и 2,5 mg vitamin E. ●**Topialyse**[®] **Sensitive creme** (Laboratoires SVR) – крем в туби по 200 и 500 ml (оп. 1 бр.). ●**Topialyse**[®] **Sensitive huile** (Laboratoires SVR) – олио за баня във флакони по 200 ml. Кремът и олиото за баня съдържат масло от *Borago officinalis*, масло от *Cameline* и vitamin E.

Показания: Атопичен дерматит (невродермит), палмо-плантарна кератодермия, пруритус сенилис, пруритас гравитас, кожа с тенденции към стареене.

Приложение: Орално на бебета Topialyse се прилага по 1 капсула дневно, като капсулата се пробива и нейното съдържимо се смесва с храната. Оралната ДД за малки деца е 2 капсули дневно, а за възрастни – от 2 до 4 капсули. Кремът се нанася върху сухите участъци на тялото и лицето 2 пъти дневно – сутрин и вечер. Олиото се разтваря във водата като при бебета и малки деца се използват по 2 капачки, а при възрастни – по 4 капачки.

Противопоказания: Свръхчувствителност към съставките на препарата.

WOLF BASIS CREAM (Dr. August Wolff GmbH & Co. KG Arzneimittel) – крем 50 g в туба (оп. 1 бр.). Базисният крем на д-р Волф съдържа естери и свободни киселини, естери на мастни алкохоли, естери на р-хидроксibenзоена киселина и др. (без бергамот и бергаптен). Представлява хидрофилен крем тип емулсия масло/вода, като маслената фаза е 25%. ▲Предпазват кожата от изсушаване и от влиянието на дразнещи външни фактори. Притежава охлаждащо и облекчаващо действие върху кожата. Отстранява нарушенията в омазняването на кожата, които водят до крехкост и чупливост на роговия слой. По този начин сухата, грапава, напукана кожа възвръща своите еластични свойства.

Показания: За ежедневна употреба при всеки тип кожа, особено за чувствителна, подложена на системно вредно въздействие; за приложение след лечение на възпалителни кожни заболявания (вкл. ГКС) до пълното възстановяване на кожата. Базисният крем на Волф може да се прилага без ограничения в зависимост от възникналата необходимост. Този крем е подходящ и като вехикулум за различни активни субстанции (вкл. съдържащи мометазон и други ГКС).

Нежелани реакции: Базисният крем на д-р Волф се отличава с добра поносимост.

D02BB Средства за системно приложение с протективен ефект спрямо UV-радиация

AFAMELANOTIDE – INN (АТС код: D02BB02)

●**Scenesse**[®] (Clinuvel Pharmaceuticals Ltd) – импланти 16 mg във флакон. *Продуктът е обект на допълнително постмаркетингово наблюдение.* ▲Афамеланотаид е аналог на пептидният *алфа-меланоцит стимулиращ хормон*, който се освобождава от кожните клетки при стимулиране с УВЛ. Афамеланотаид действа като неселективен *агонист на меланокортинергичните рецептори*. Той индуцира меланогенезата, респ. секрецията на меланин и проявява *фотопротективна активност*, като предпазва кожата от увреждания, предизвикани при нейното облъчване с УВЛ *в продължение на около 2 мес.*

Показания: Еритропоеична протопорфирия (рядко срещано заболяване). В ход са клинични изпитвания за използване на афамеланотаид като *репигментиращ агент при витилиго*.

Приложение: На възрастни Scenesse се инжектира *подкожно* в доза 1 имплант/2 мес. Процедурите се осъществяват преди и по време на периодите на повишена експозиция на слънчева светлина (през пролетта, лятото и есента). *Препоръчват се 3 импланта годишно.* Максимално могат да се инжектират 4 импланта годишно. След всяко инжектиране пациентът трябва да се наблюдава поне 30 min за алергични прояви.

НЛР с честота около 20%: Гадене, главоболие, локални НЛР в областта на инжектиране (дисколоризация, болка, зачервяване).

D03 ЛЕКАРСТВА ЗА ЛЕЧЕНИЕ НА РАНИ И ЯЗВИ

BIRCH BARK EXTRACT (АТС код: не е определен)

● **Episalvan®** (Bircken AG) – дермален гел 23,4 g в туба (оп. 1 бр.). *Продуктът е обект на допълнително постмаркетингово наблюдение.* ▲ Гелът съдържа *стандартизиран екстракт от брезова кора*, за който в *in vitro* експерименти с клетъчна култура от човешки първични кератоцити, а също в опити *ex vivo* върху кожни рани на свине е установено, че стимулира епителизацията и ускорява оздравителния процес по все още неизяснен механизъм.

Показания: Лечение на епидермални и/или дермални рани при възрастни.

Приложение: Ако е необходимо, раната се почиства с антисептични разтвори. После нейната повърхност се покрива със слой гел с дебелина около 1 mm, след което се превързва със стерилна превръзка. В клинични условия гелът е престоял върху раната максим 4 седмици.

Нежелани реакции: Инфектиране на раната, дерматит, обрив, сърбеж, болка. Episalvan е безвреден за пациенти, алергични към полени от бреза, защото те не присъстват в гела.

Противопоказания: Свръхчувствителност към продукта. Безопасността и ефективността на продукта при деца не е изследвана.

PRONTOSAN® ("Б. Браун Медикал" ЕООД) – *ирригационен разтвор за рани* 350 ml с доказана почистваща активност в бутилка (оп. 1 бр). *Съдържа ПАВ.* Почиства и поддържа раните и превръзките влажни. Освобождава фибриновите налепи и частици от раневите покрития, протектира тъканите.

D03A Цикатризанти

D03AA Мази, съдържащи рибено масло

DEFLAMOL® (АТС код: D03AA00) (Софарма АД) – унгвент в туби по 18 и 40 g (оп. 1 бр.). В 1 g унгвент има ретинол 350 UI, ергокалциферол 400 UI, Oleum jecoris Aselli 10 mg и Balsamum peruvianum 15 mg в хидрофилна основа. Прилага се при изгаряне от I, II и III степен под форма на марлена превръзка веднъж на 3–6 дни. При слънчево изгаряне увредените кожни участъци се намазват 1–2 пъти на ден.

D03AX Други цикатризанти

ACERVINE® (АТС код: D03AX00) (Pharmazeutische Fabrik Montavit GmbH) – дермален унгвент 30 g в полиетиленова туба, съдържащ в 1 g: 4,5 mg ябълчна, 0,5 mg бензоена и 0,133 mg салицилова киселина (оп. 1 бр.); дермален ратвор (спрей) в пластмасова бутилки по 30 и 80 ml, съдържащ в 100 g: 1.3779 g ябълчна, 0.154 g бензоена и 0,041 g салицилова киселина (оп. по 1 бр.). ▲ Притежава антисептично действие, стимулира образуването на грануляционна тъкан и подпомага епителизирането.

Приложение: Унгвентът се нанася върху наранената или увредена кожа няколко пъти дневно. Разтворът се напръсква директно върху раната с 2 до 4 изпръсквания 2 до 3 пъти дневно. Обичайната доза спрей за бебета, деца и възрастни е 2 до 4 впръсквания върху болния кожен участък 2 до 3 пъти на ден.

Показания: Изгаряния, соларен дерматит, рани.

Нежелани реакции: Преходно усещане за топлина. Рядко се наблюдават еритем и уртикария.

Противопоказания: Свръхчувствителност към активните или помощните вещества.

ASKINA® (МИ) (Б. Браун Медикал ЕООД)

● **Askina Calgitrol® AG** – антисептична ранева превръзка, комбинираща бариерната ефективност на *йонизирано сребро с адсорбиращите възможности на калциев алгинат и полиуретанов дунапрен*. Антибактериалната ефективност продължава до 7 дни. Не оставя следи по кожата и намалява риска от мацерация на раната. ● **Askina Derm®** – стерилна прозрачна филм-превръзка, поддържаща влажна среда в раната, улесняваща оздравителния процес и предотвратяваща цикатризацията. Подходяща за защита на новообразувана кожа, неексудирани рани, малки охлузвания, изгаряния от първа степен, разкъсвания. ● **Askina Heel®** – двуслойна, стерилна незалепваща дунапренова превръзка с анатомична форма с фиксираща дунапренова каишка с две самозалепващи се ленти. Подходяща за лечение на умерено до силно ексудирани рани (I до IV стадий на декубитални язви, венозни и артериални трофични язви на подбедрицата, диабетично язви на стъпалото, I и II степен на изгаряне, травматични язви). ● **Askina Gel®** – вискозен стерилен и прозрачен хидрогел. Рехидрира сухи некротични тъкани като освобождава до 40% от своето водно съдържимо. Осигурява по-точна преценка на оздравителния процес поради прозрачността си. Подходящ при слабо ексудирани или сухи некротични рани, трофични язви на подбедрицата, диабетично стъпало, травматични рани. ● **Askina Hydro®** – хидроколоидна стерилна превръзка с особено силен и продължителен адсорбционен капацитет и сигурност на залепването. ● **Askina Transorbent®** – стерилна хидроклетъчна четиристайна полиуретанова превръзка за силно ексудирани рани. Може да се адаптира, изрязва и моделира за различни размери и форми на раните. ● **Askina Transorbent Border®** – трислойна полиуретанова стерилна, хидроклетъчна и силно адорбираща превръзка, подходяща за лечение на декубитални рани, диабетично стъпало, изгаряния от първа и втора степен, хирургични и травматични рани. Притежава допълнително полиуретанова обиколна адхезивна ивица, която улеснява залепването върху неравни участъци в трудни за превързване области. ● **Askina Transorbent Sacrum®** – трислойна полиуретанова стерилна, хидроклетъчна и силно адорбираща превръзка, подходяща за опасната области.

BERANTHEN® (Bayer HealthCare) – мехлем в туби (оп. 1 бр.). Съдържа *провитамин B₅ и ланолин*. Не съдържа парфюми, оцветители и консерванти. Защишава кожата от външни дразнителни и стимулира производството на естествена защитна бариера. Предпазва бебешката кожа от подсичане и може да се използва при разранени зърна в периода на кърмене.

ВОСНКО BABY® (Lavena) – крем за бебета 50 g (оп. 1 бр.). ФП, съдържащ *богат на танини екстракт от смрадлика* плюс цинков оксид. Има антисептичен и подсушаващ (адстрингентен) ефект. Улеснява епителизацията. Прилага се при интертриго (подсичане), малки ексориации (вкл. след ухапвания от комари), смяна на памперси и *napkin dermatitis*.

CADEXOMER IODINE (АТС код: D03AX01)

● **Iodosorb wound Dressing*** (Т. J. Smith & Nephew Ltd.) – превръзки 5 g с размери 6 x 4 cm (оп. 5 бр.); превръзки 10 g с размери 8 x 6 cm (оп. 3 бр.) и 17 g с размери 10 x 8 cm (оп. 2 бр.). Iodosorb wound Dressing* се състои от стерилни жълто-кафяви микросфери с диаметър 0.1-0.3 mm, образувани от триизмерна мрежа от полимера кадексомер (химически модифицирано нишесте), съдържащи 0.9% елементарен йод. Йодът е фиксиран в структурата на полимера и се освобождава бавно само в присъствие на течна (водна) среда. Прилага се *локално за лечение на секретирани язви и рани*, свързани с венозна стаза, инфектирани травматични и хирургични рани. Неэффективен е за почистване на сухи рани.

CICATRIDINA® (Farma-Derma, Натурфарма България ЕООД) – прахообразен спрей за външно приложение във флакони по 125 ml (оп. 1 бр.); свещички (оп. 10 бр.). МИ. Спреят съдържа натриева сол на хиалуроновата киселина, tokoферол, хексаметилен дисилоксан, бадемово масло, алуминиев октанилсукцинат, етерични масла от лимон и чаено дърво, бутан, изобутан и пропан. Свещичките съдържат 5 mg хиалуронова киселина, маслен екстракт от азиатска центела, невен и столетник, етерично масло от чаено дърво и др. ▲ Продуктите ускоряват възстановителните процеси на кожата и лигавиците.

Приложение: (1) Спреят е показан за третиране на повърхностни и дълбоки рани при изгаряне, разкъсвания, хирургични рани и трофични язви. Преди всяко напръскване внимателно се почиства увредената зона, а флаконът се разклаща. Напръскват се само

увредените зони на кожата 2 до 3 пъти на ден. (2) Свещичките се прилагат по 1 свещичка дневно в продължение на 10 дни при хемороиди, проктити, анални и перианални фисури и рагади.

Противопоказания: Свръхчувствителност към компонентите и ексципиентите.

CICATRIDINA® vaginalette (Farma-Derma) – вагинални овули 2 g, съдържащи: натриева сол на хиалуроновата киселина 5 mg, маслени екстракти от *Centella asiatica*, *Calendula officinalis* и *Aloë vera* по 60 mg, етерично масло от чаено дърво 2 mg, полусинтетични глицериди и консерванти (оп. 10 бр.). МИ. *Протектира вагиналната лигавица и улеснява нейната регенерация и цикатризация*. Показан е след раждане, гинекологични операции, колоноскопия, травми, химио- и лъчетерапия, а също при колпосерозис. Предписва се по 1 овула вечер. Cicatridina не трябва да влиза в контакт с очите и не трябва да се поглъща. Овулите са противопоказани при повишена чувствителност към компонентите и ексципиентите.

DEXPANTHENOL – INN (АТС кодове: A11HA30 и D03AX03)

●**Panthenol®** (Chauvin ankerpharm GmbH) – дермален спрей-пена 4,63% 138 ml във флакони (оп. 1 бр.). ●**Pantogel®** (Актавис ЕАД) – гел 5% 40 g в туби (оп. 1 бр.). ●**Pantogel vital®** ("Актавис" ЕАД) – крем 6% 40 g в туби (оп. 1 бр.). ▲Декспантенол принадлежи към витамините от група В. Производно е на пантотеновата киселина. При попадане в клетките се метаболизира в пантотенова киселина. Тя влиза в състава на ацетил-CoA, който изпълнява важна роля в процесите на ацетилиране и окисление. Участва във въглехидратната и мастната обмяна, в биосинтеза на ГКС и в регенерацията и растежа на кожата и лигавиците. Стимулира образуването на епителната тъкан.

Показания: Повърхностни изгаряния, иритативни дерматити (вкл. соларен дерматит), декубитуси, фотодерматити, еритем след излагане на УВЛ; за подобряване грануляцията и епителизацията на торпидни рани; рагади на кожата и лигавиците, ерозии в областта на шийката на матката, рагади и фисури на мамилите (свързани с кърмене; преди всяко кърмене мамилите се почистват с преварена вода), *parlin dermatitis* по седалището у кърмачета.

Рискова категория за бременност: С.

Приложение: Изборът на подходящата лекарствена форма се определя от локализацията и тежестта на болестния процес. Декспантенол се прилага от 1–3 пъти на ден. В периода на лактация декспантенол се нанася върху мамилите (гръдните зърна) след всяко кърмене, без опасност за кърмачето.

Нежелани реакции: Рядко – контактна алергия. Декспантеноловите продукти не влияят върху способността за шофиране и работа с машини.. Аерозолните форми са лесно запалими. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към декспантенол и някои от съставките на лекарствените продукти (карбомер 40, триетаноламин, пропиленгликол, ЕДТА динатриум, ментол, етанол, метил- и пропиленпарахидроксибензоат).

ENOXOLONE – INN (АТС код: D03AX10)

●**Dermanox*** (Nusomed) – крем 2% 40 g в туба (оп. 1 бр.). Съдържа *глициритинова киселина*, която се получава от глициризиновата, извлечена от сладък корен. Намалява отока и вазодилатацията, а също и секрецията на IL-8. Има противовъзпалително и омекотяващо действие. *Улеснява цикатризацията*. Еноксолон е показан за *локална терапия* на алергични или инфекциозни дерматити и язви на кожата.

EXTRACTUM CENTELLAE ASIATICA (АТС код: D03AX00)

●**Madecassol*** (Laroche Navarron) – таблетки 10 mg (оп. 25 бр.); крем 1% 10 g в туби (оп. 1 бр.). ●**Medicasol®** (Gingira) – спрей емулсия за външно приложение 30 ml във флакони (оп. 1 бр.). Представлява стандартизиран екстракт от растението *Centella asiatica*. Активните му принципи са мадекасова киселина, азиатикова киселина и азиатикозид. ▼Madecassol има орална бионаличност 50% и $t_{1/2\beta}$ 72 h. ▲Увеличава синтеза на колаген с 30%, потиска растежа на фибробластите, стабилизира лизозомните мембрани. Стимулира развитието на еластична тъкан и възстановява колагеновата структура на венозната стена. Това води до почистване на язвените дефекти, последвано от тяхното зарастване, отслабване на отока и изтръпването на крайниците.

Показания: Келоиди; трудно заздравяващи рани и стягащи кожни cicatricиси след тежки изгаряния, травми или операции; варици на крайниците (вкл. предизвикани от препарати, съдържащи естрогени и/или прогестини); варикозни язви, слабост на клапния апарат на вените; трофични язви и фистули; склеродермия; язви вследствие на лъчетерпия; във възстановителния период след оперативно лечение на слоновоост (лимфостаза на долните крайници); увреждане на тъканите след епизиотомия и диатермокоагулация; за лечение на неголеми хирургични рани и изгаряния от по-лека степен; в постоперативния период след тимпанопластика и фарингостомия; хроничен отит.

Приложение: Орално Madecassol се предписва в ДД 30–60 mg в продължение на 1–3 мес. Кремът или спреят се нанасят под формата на тънък слой върху болния участък 1–2 пъти на ден.

Нежелани реакции: Диария, рядко – алергични явления. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към Madecassol.

EXTRACTUM SANGUINIS DEPROTEINISATUM SICCCUM (АТС код: D03AX00)

● **Actovegin*** (Nycomed Austria GmbH) – крем 5% 20 g в туби (оп. 1 бр.); унгвент 5% 20 g в туби (оп. 1 бр.); гел 20% в туби по 20 g (оп. 1 бр.). ● **Solcoseryl®** (Алкалоид ЕООД) – инжекционен разтвор 85 mg/2 ml (оп. 30 бр.); гел 10% 20 g и унгвент 0,207% 20 g в алуминиеви туби (оп. по 1 бр.). ▲ Изброените лекарствени продукти представляват химически и биологично стандартизирани депротенинизирани, неантигенни и апиrogenни хемодиализати, получени от кръвта на млади телета. Те *съдържат* гликолипиди, нуклеозиди, нуклеотиди, аминокиселини, олигопептиди, незаменими микроелементи, електролити, междинни продукти на въглехидратната и мастната обмяна. Лекарствените продукти повишават и подобряват използването на кислород и глюкоза от тъканите особено в условия на хипоксия. Стимулират биосинтеза на АТФ. Ускоряват регенерацията на увредените клетки и тъкани и улесняват тяхната ревакуларизация.

Показания: Заболявания на периферните съдове (облитериращ ендартериит, диабетична ангиопатия, варици на краката); трофични язви, трудно заздравяващи рани, химически и термични изгаряния, измръзвания, механически травми.

Приложение: *Кожният унгвент, кремът и гелът* се нанасят в тънък слой върху поразения участък 2–3 пъти на ден. *Ампулите Solcoseryl* се инжектират венозно или интраартериално в доза от 5 до 10 ml/24 h. При *облитериращ ендартериит* интраартериалната ДД може да достигне 50 ml, като терапията продължава около 6 седмици. При *изгаряне* ежедневно струйно венозно или инфузионно се прилагат по 10–50 ml Solcoseryl в продължение на 4–5 седмици. При ХВН дозата е 5–20 ml i.v. всеки ден или през ден в продължение на 1 мес.

Нежелани реакции: Локален оток и парене, кожни обриви, анафилактоидни реакции. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към препарата.

TROLAMINE – INN (АТС код: D03AX00)

● **Biafine®** (Laboratoire MEDIX) – дермална емулсия, съдържаща 0.67% троламин (*триетаноламин*) в бутилки по 46,5, 93 и 186 g (оп. по 1 бр.). *Алкохолен дерматоантисептик.*

Приложение: При *вторичен еритем* в резултат на радиотерапия Biafine се нанася върху поразените участъци от кожата 2 до 3 пъти на ден, чрез леко масажирание. При *изгаряния от I или II степен* след внимателно почистване на раната се нанася дебел слой Biafine върху поразения кожен участък 2 до 4 пъти на ден. Ако се налага, той се покрива с влажен компрес.

Нежелани реакции: В редки случаи е възможно да се наблюдават парене и контактен дерматит. **Противопоказания:** Biafine е противопоказан при свръхчувствителност към триетаноламин, кървящи и инфектирани рани.

D03B Ензими

D03BA Протеолитични ензими

COLLAGENASE – INN (АТС код: D03BA02)

● **Irluxol Mono®** (T.J. Smith & Nephew Ltd) – унгвент в алуминиеви туби по 20 и 30 g (оп. по 1 бр.). В 1 g унгвент има 0.6 IU колагеназа и 0.12 IU протеинази. ▼ Плазменият полуживот на

колагеназата върху раневата повърхност е 24 h. Ефективността ѝ нараства при прилагане под леко компресивна превръзка. ▲ Ферментативната активност на препарата е температуро- и рН-зависима. Най-добра ефективност се наблюдава при температура 30–40 °С и рН 6–8. Приложена локално, колагеназата хидролитично разгражда отпадъчните белтъчни продукти на раните и язви, способства за тяхното почистване и гранулиране. Върху интактния епител, мастна и мускулна тъкан тя не действа.

Показания: За ферментативно почистване на рани и язви, декубитуси, изгаряния, измръзвания, гангрена, както и при подготовка на кожата за трансплантация.

Приложение: Унгвентът се прилага 1–2 пъти на ден след предварително механично почистване на сквамите и корустите, но без подсушаване (при влага активността на препарата е по-висока). За подобряване пенетрацията на препарата се правят скарификации в областта на некрозата. Средната продължителност на лечението е от 1–2 седмици. След поява на грануляции препаратът не се прилага.

Нежелани реакции: Парене в областта на приложение, контактен дерматит, кожни обриви. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към съставките на препарата, заболявания на кръвотворния апарат.

D04 ПРОТИВОСЪРБЕЖНИ ЛЕКАРСТВА

D04A Противосърбежни средства, вкл. антихистамини, локални анестетици и др.

D04AA Антихистамини за локално приложение

CHLOROPYRAMINE – INN (АТС код: D04AA09)

● **Allergosan®** (Софарма АД) – крем и унгвент 1% в туби по 18 g (оп. по 1 бр.). Блокира H₁-хистаминергичните и M-холинергичните рецептори. Показан е при фармакогенни и хранителни екзантеми, ухапване от насекоми, соларен дерматит. Кремът или унгвентът се нанасят на тънък слой върху засегнатия участък на кожата 1–2 пъти дневно. Може да предизвика парене, ксерозис.

DIMETINDENE – INN (АТС код: D04AA13)

● **Fenistil gel®** (Novartis Consumer Health GmbH) – гел 0,1% в туби по 30 g (оп. 1 бр.). Диметинден е H₁-блокатор с изразено антиалергично и антипруригинозно действие. Използва се при хронична екзема и уртикария, соларен дерматит, инсектен дерматит, фитодерматити, изгаряне I степен. Гелът се нанася на тънък слой върху засегнатите кожни участъци 2–4 пъти дневно.

DIPHENHYDRAMINE – INN (АТС код: D04AA32)

● **Dermodrin®** (Pharmazeutische Fabric Montavit GmbH) – унгвент 2% в алуминиеви туби по 20, 30, 50 и 100 g (оп. 1 бр.). ● **Psilo-Balsam®** (Stada Arzneimittel AG) – гел 1% в туби по 20 и 50 g (оп. 1 бр.). ▲ Дифенхидрамин е H₁-блокатор. Проявява антиалергично, антипруригинозно и местно анестезиращо действие.

Показания: Соларен дерматит; изгаряне I степен; реакции след ухапване от насекоми.

Приложение. Унгвентът се нанася на тънък слой върху засегнатия участък на кожата 2–3 пъти дневно.

Нежелани реакции: Контактен дерматит. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към дифенхидрамин или консерванта цетилпиридин; деца под 2 г.

D04AB Локални анестетици

LIDOCAINE – INN (АТС код: D04AB01)

● **Lidiam®** (PharmaSwiss Česká republika s.r.o.) – крем 4% в туби по 5 или 30 g съответно плюс 2 или 10 оклузивни превръзки (оп. по 1 бр.). ● **Lidocain EGIS®** (Egis Pharmaceuticals PLC) – 10% дермален спрей за външно приложение в стъклени бутилки по 38 g (оп. 1 бр. с механично пластмасово дозиращо устройство). Спреят съдържа ≥ 650 ЕД по 4.8 mg. ● **Lidocain Actavis®** („Активис“ ЕАД) – унгвент 5% в туби по 40 g (оп. 1 бр.). ● **Versatis® 5%**

(Grünenthal GmbH) – лечебен пластир, съдържащ 5% лидокаин, с размер 10 x 14 cm (оп. по 5, 10, 20, 25 и 30 бр.).

Лекарствените продукти са показани за получаване на повърхностна анестезия при рагади на гърдните зърна, изгаряне, хемороиди, поражения при рентгеново облъчване, кариес на предните зъби, при пробване на протези, за обезболяване на областта от кожата преди поставяне на инжекция, за обезболяване преди ректоскопия, ендотрахеална манипулация и др.). За облекчаване на *постхерпетична болка* при възрастни и ПНВ се използва лидокаин под форма пластир. Болезнената зона трябва да се покрие с необходимия брой пластири (евентуално при тяхното моделиране може да се използва ножица) един път на денонощие в продължение на 12 h (вж. още гл. N01BB).

D04AX Други противосърбежни средства

MENTHOL GALEN – PHARMA® 2% ("Гален – Фарма" ООД) – дермален унгвент 2% 100 g (оп. 1 бр.). За симптоматична терапия на сърбящи дерматози, уртикария и невродермит. Върху засегнатия кожен участък се нанася на тънък слой 2 до 3 пъти на ден.

D05 АНТИПСОРИАТИЧНИ ЛЕКАРСТВА

D05A Антипсориайтчни препарати за локално приложение

D05AX Други антипсориайтчни препарати за локална апликация

ALGOPIX® (Медика АД) – шампоан във флакони по 200 ml (оп. по 1 бр.). В 100 ml шампоан се съдържат 3 g екстракт от зелени водорасли, 1 g салицилова киселина и 500 mg хвойнов катран. ▲ Съдържащите се в екстракта от зелени водорасли БАВ (аминокиселини, стероли, витамини, минерали, азулени и др.) имат регенеративна и противовъзпалителна активност. Салициловата киселина проявява кератолитично, антипруригинозно и противовъзпалително действие. Хвойновият катран регулира клетъчната пролиферация и подобрява кръвообращението.

Показания: Суха и мазна себорея, себореен дерматит, psoriasis vulgaris със засягане на капилициума.

Приложение: Приложението на продукта трябва да бъде ограничено само върху окосмената част на главата. Върху предварително намокрена коса се нанасят 15–20 g шампон като посредством фрикции капилициума се покрива с пяна. Нанесеният шампоан престоява 5–10 min, след което се изплаква обилно с вода. Препоръчва се трикратно използване на шампоана в продължение на 1–2 седмици като след постигане на лечебен ефект честотата на приложение е 1–2 пъти седмично. При зачервяване на кожата и/или появата на сърбеж след прилагане на шампоана е необходимо да се преустанови използването му. Да се избягва излагането на слънчева светлина до 24 h след използването на Алгопикс. Повишено внимание е необходимо при лица с бронхиална астма и други atopични болести.

Нежелани реакции: В редки случаи са възможни кожни реакции на свръхчувствителност – зачервяване, пруритус, парене. Алгопикс може да доведе до промени в цвета на косата при индивиди със светли, изрусени или боядисани коси.

Противопоказания: Свръхчувствителност към активните или помощните вещества. Шампоанът не се прилага върху кожа с нарушена цялост, лигавици, устна кухина и очи. Алгопикс не се прилата в детска възраст, бременност и лактация. Не трябва да се прилага по време на UV-терапия или с козметични продукти със силно изсушаващ кожата ефект.

CALCIPOTRIOL – INN (АТС код: D05AX02)

● **Daivonex*** (Leo Pharmaceutical Products) – крем и унгвент с концентрация 50 mcg/g в туби по 30 и 100 g (оп. по 1 бр.); разтвор за външно приложение с концентрация 50 mcg/g във флакони по 30 и 60 ml (оп. по 1 бр.). **USAN:** Calcipotriene. ▲ Daivonex е *синтетичен аналог на холекалциферола*. Той се свързва с вълнообразен рецептор, локализиран в кератиноцитите, дермалните фибробласти, макрофагите, Т-лимфоцитите и лангерхансовите клетки. Инхибира пролиферирането и стимулира терминалното диференциране на кератиноцитите.

Показания: Psoriasis vulgaris (placata).

Рискова категория за бременност: С.

Рискова категория за кърмене: L3.

Приложение: Унгвентът или кремът се нанасят под форма на тънък слой върху засегнатите кожни участъци 2 пъти дневно (за предпочитане сутрин и вечер). Намазаната с Daivonex площ не трябва да превишава 40% от общата кожна повърхност на тялото. Няколко капки от разтвора се накапват върху засегнатите участъци на капилицума сутрин и вечер. Терапевтичният ефект на Daivonex се проявява след 1–2 седмично лечение. Лечебният курс продължава 6–8 седмици. След всяка употреба ръцете трябва да се измият обилно с вода и сапун.

Нежелани реакции: Еритем, сърбеж, парене и ксерозис в мястото на прилагане на Daivonex. При *предозиране* (Daivonex >100 g седмично) се развиват хиперкалциемия и хиперкалциурия, проявяващи се с мускулна слабост, умора, повръщане, констипация, полидипсия. При деца поради по-голямото съотношение кожна повърхност/т.м. рискът от проява на хиперкалциемия е по-висок в сравнение с възрастни. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към препаратите или някоя от неговите съставки, нарушения на калциевия метаболизъм. Поради възможност от раздразване на кожата и увеличаване степента на системна резорбция, не се препоръчва аплицирането на унгвента по кожата на лицето и в интертригинозните участъци. Daivonex не трябва да се прилага в очите или върху кожата на лицето.

CALCIPOTRIOL & BETAMETHASONE (АТС код: D05AX52)

●**Daivobet**[®] (LEO Pharma A/S) – унгвент в туби по 15, 30, 60, 100 и 120 g, съдържащи *калципотриол* 50 mcg/g и *бетаметазон* дипропионат 500 mcg/g (оп. по 1 бр.); гел, съдържащ *калципотриол* 50 mcg/g и *бетаметазон* дипропионат 500 mcg/g в полиетиленови бутилки по 15, 30, 60, 100 и 120 g (оп. по 1 бр.). ●**Enstilar**[®] (Leo Pharma A/S) – пяна в туби по 60 g, съдържащи *калципотриол монохидрат* 50 mcg/g и *бетаметазон* дипропионат 500 mcg/g в алуминивни туби (оп. по 2 бр.). ●**Portribet**[®] (Sandoz d.d.) – унгвент в туби по 15, 30, 60 и 120 g, съдържащи *калципотриол монохидрат* 50 mcg/g и *бетаметазон* дипропионат 500 mcg/g в алуминивни туби (оп. по 1 бр.). ●**Xamiol**[®] (LEO Pharma A/S) – гел, съдържащ *калципотриол* 50 mcg/g и *бетаметазон* дипропионат 500 mcg/g в полиетиленови бутилки по 15, 30, 60, и 120 g (оп. по 1 бр.). ▲Калцифероловият аналог калципотриол предизвиква диференциация и потиска пролиферацията на кератиноцитите, което има основна роля в патогенезата на псориазиса. Бетаметазонът действа противовъзпалително и имunosупресивно.

Показания: Psoriasis vulgaris.

Приложение: Унгвентът се нанася върху засегнатия участък 1 път на ден. Обработената площ не трябва да превишава 30% от т. п. МЕД е 15 g унгвент, а МДД – 100 g. Лечебният курс продължава до 28 дни.

Нежелани реакции: Сърбеж, обрив, парене или болка на кожата, дерматит, еритем, екзема, обостряне на псориазис, пустулозен псориазис (рядко), промени в пигментацията в областта на апликация на унгвента, атрофия на кожата, телеангиектазии, хиперхидроза, периорален дерматит, контактен дерматит, депигментация и колоидни мехурчета.

Противопоказания: Повишена чувствителност към някоя от съставките на Daivobet; пациенти с нарушен калциев метаболизъм; вирусни, микотични, бактериални, туберкулозни, луетични или паразитни дерматози, кожни лезии, розацея, периорален дерматит, acne vulgaris, атрофия на кожата, перианален и генитален пруритус.

TAZAROTENE – INN (АТС код: D05AX05)

●**Zorac**^{*} (Pierre Fabre Medicament) – гел 0,05% и 0,1% в туби по 15 и 30 g (оп. по 1 бр.).

▲Tazarotene е *синтетичен ретиноид*, който модулира диференциацията и пролиферацията на епитела. Освен това притежава известна противовъзпалителна активност.

Показания: Локална терапия на psoriasis и acne vulgaris.

Рискова категория за бременност: Х.

Рискова категория за кърмене: L3.

Приложение: При *псориазис* препаратът се нанася (2 mg/cm²) върху плаките един път на ден вечер. Общото количество гел не трябва да покрива повече от 20% от кожата на тялото. Ако преди прилагане на препарата пациентът е взел баня или вана, трябва да се изчака подсушаването на кожата. В клинични условия tazarotene е прилаган най-много до 12 мес. за

локално лечение на псориазис. Препаратът се прилага локално при деца над 12 г. и възрастни. При *акне* след внимателно почистване и подсушаване на кожата на лицето, гелът се нанася под форма на тънък филм (2 mg/cm²) 1 път на ден, вечер. С гела трябва да бъде намазана цялата засегната част от кожата. С tazarotene са провеждани клинични изследвания за лечение на акне с продължителност ≤12 седмици. При терапия на псориазис трябва периодично да се контролира ПКК, вкл. серумите нива на трансминазите.

Нежелани реакции с честота над 10% – локален сърбеж, парене, еритем, дразнене, кожна болка; *от 1 до 10%* – обрив, иритативен контактен дерматит, локално възпаление, кървене, суха кожа, промени в цвета на кожата; При *предозиране* – зачервяване и десквамация на кожата. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към tazarotene или други ретиноиди (изотретиноин, третиноин, етретинат); бременност; деца <12 г. Трябва да се избягва контакта на гела с очите. Гелът не трябва да се поглъща.

D05B Антипсориазични препарати за системно приложение

D05BB Ретиноиди

ACITRETIN – INN (АТС код: D05BB02)

● **Neotigason**[®] (Actavis Group PTC ehf.) – капсули по 10 и 25 mg (оп. по 30 и 100 бр.).

▲ Ацитретин е производно на ретиноевата киселина. Регулира процесите на регенерация, диференциация и врожаване на клетките на кожата.

Показания: Дерматози, протичащи с тежки кератози (псориазична еритродермия, локализиран или генерализиран псориазис), вроден ихтиозис, болест на Даре.

Рискова категория за бременност: Х.

Приложение: ДД се назначава в 1 орален прием. ДД за възрастни е 25–75 mg, а за деца – от 0,5 до 1 mg/kg (МДД за деца е 35 mg).

Нежелани реакции: Сухост на лигавиците, хейлит, конюнктивит, чупливост на ноктите, паронихия, изтощаване на кожата на цялото тяло, зрителни смущения при свечеряване, преходно повишение на плазмените концентрации на аминотрансферазите и алкалната фосфатаза, хиперкалциемия, хипертриглицеридемия и хиперхолестеролемия, болки в мускулите и костите, хиперостоза и тъканна калциноза. **Противопоказания:** Бъбречно и чернодробно увреждане, хиперлипидемия; едновременно приложение с тетрациклини, ретиноиди, ретинол или метотрексат; бременност, лактация; повишена чувствителност към ацитретин.

D05BX Други системни антипсориазични лекарства

EFALIZUMAB – INN (вж. гл. L04AA)

D06 ПРОТИВОМИКРОБНИ ЛЕКАРСТВА ЗА ЛОКАЛНО ПРИЛОЖЕНИЕ

D06A Антибиотици за локално приложение

D06AA Тетрациклини

TETRACYCLINE – INN (АТС код: D06AA04)

● **Imex**[®] (Merz Pharmaceuticals GmbH) – унгвент 3% по 5 и 20 g в туби (оп. по 1 бр.).

● **Tetracycline Actavis**[®] („Актавис“ ЕАД) – 3% 20 g в туби (оп. 1 бр.). ▲ Тетрациклин се свързва с рибозомната 30S-субединица и потиска протеиновия синтез, като действа бактериостатично върху Грам-положителни (*Streptococcus* spp., *S. aureus*, *Corynebacterium*, *Listeria* spp.) и Грам-отрицателни (*Propionibacterium acnes*, *E. coli*, *Klebsiella* spp., *H. influenzae*, *N. gonorrhoeae*, *Salmonella* spp., *Shigella* spp., *P. aeruginosa*) микроорганизми, хламидии, рикетсии, микоплазми.

Показания: Фоликулити, контагиозно импетиго, изгаряне, еризипел, еритразма, *aspe vulgaris*, болест на Дюринг (херпетиформен дерматит), трофични язви; инфектирани рани, вторично инфектирани дерматити.

Рискова категория за бременността: В (при локална апликация); D – при система апликация.

Приложение: Тънък слой унгвент се нанася върху засегнатите кожни участъци 2–3 пъти дневно. Курсът на лечение продължава до 14 дни.

Нежелани реакции: Еритем, десквамация. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към тетрациклини.

D06AX Други антибиотици за локално приложение

CHLORAMPHENICOL – INN (АТС код: D06AX02)

● **Chlornitromycin**[®] („Актавис“ ЕАД) – унгвент 2% в туби по 20 г (оп. 1 бр.). ▲ Хлорамфениколът потиска протеиновия синтез и действа бактериостатично по отношение на Грам-положителни (*Staph. aureus*, *Staph. epidermidis*) и Грам-отрицателни (*Enterobacter aerogenes*, *E. coli*, *Proteus spp.*, *Klebsiella spp.*, *H. influenzae*, *N. gonorrhoeae*, *Salmonella spp.*, *Shigella spp.*, *Ps. aeruginosa*) бактерии.

Показания: Фоликулити; контагиозно импетиго; еризипел; вторично инфектирани дерматити; изгаряне; *acne vulgaris*; *rosacea*.

Приложение. Тънък слой унгвент се нанася върху засегнатите кожни участъци 3–4 пъти дневно.

Нежелани реакции: Парене и сърбеж; уртикария; везикулозен обрив. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към хлорамфеникол.

FUSIDIC ACID – INN (АТС код: D06AX01)

● **Fucidin**[®] (Leo Pharma A/S) – крем 2% 15 g (*Fusidic acid* като хемихидрат) и унгвент 2% 15 g (*Sodium fusidate*) в туби (оп. по 1 бр.). ▲ Фузидовата киселина е антибиотик със стероидна структура. Инхибира протеиновия биосинтез и действа бактериостатично предимно на Грам-положителни бактерии и някои Грам-отрицателни коки. Високочувствителни са *Staphylococcus aureus* (вкл. бета-лактамазопродуциращи щамове), *Corynebacterium spp.* и *Clostridium spp.* Умерено чувствителни са стрептококите. Няма данни за развитие на кръстосана резистентност между фузидова киселина и други антибиотици.

Показания: Контагиозно импетиго, фоликулити, фурункули, еритразма.

Приложение: Кремът, респ. унгвентът се нанасят на тънък слой от 2 до 3 пъти на ден (при използване на оклузивна превръзка – до 2 пъти дневно) в продължение на 7 дни.

Нежелани реакции: Локален еритем и парене. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към лекарствените продукти.

GENTAMICIN – INN (АТС код: D06AX07)

● **Gentamicin Actavis**[®] („Актавис“ ЕАД) – кожен унгвент и крем 0,1% в туби по 15 g (оп. по 1 бр.). ▲ Аминозид с ПМС, включващ: *P. aeruginosa*, протеуси, стафилококи, гонококи, холерни вибриони, коли-бактерии, салмонели, шигели, пастъорели, сарцини, микоплазми, бруцели.

Показания: Бактериални дерматоинфекции; сепсис; вторично инфектирани изгаряния; инфектирани рани.

Приложение: Гентамициновият крем, респ. кожният унгвент се прилагат 2–3 пъти на ден.

Нежелани реакции: Еритем, парене, сърбеж.

Противопоказания: Повишена чувствителност към гентамицин, аминогликозиди или помощните вещества.

MUPIROCIN – INN (АТС кодове: D06AX09 и R01AX06)

● **Vactroban**[™] (ГлаксоСмитКлайн ЕООД) – дермален унгвент 2% в туби по 10, 15 и 30 g; назален унгвент 2% в туби по 1 и 3 g (оп. по 1 бр.). ● **MupiroNasal**[®] (Антибиотик – Разград) – назален унгвент 2% 3 g в туба (оп. 1 бр.). ▲ Мупироцин потиска протеиновия синтез и действа бактериостатично по отношение на *Staph. aureus* (вкл. MRSA), *Streptococcus spp.* (с изключение на група D), *E. coli*, *H. influenzae*, *N. gonorrhoeae*, *Pasteurella multocida*, *Moraxella catarrhalis*, *Bordetella pertussis*.

Показания: Фоликулити, фурунгулоза, импетиго, инфектирани екзема ектима (причинена най-често от *Str. pyogenes*), инфектирани травматични лезии (напр. охлузвания, ухапвания от насекоми, леки рани и леки изгаряния); елиминиране на назално стафилококово носителство (вкл. при пациенти на диализа).

Рискова категория за кърмене: L1.

Приложение: Дермалният унгвент се прилага под форма на тънък слой върху засегнатите участъци на кожата 2–3 пъти дневно. Курсът на лечение продължава 7–10 дни. По преценка на лекаря може да се използва оклузивна превръзка. Назалният унгвент се прилага 2 пъти на ден в доза колкото главичката на кибритена клечка за профилактика и лечение на стафилококово носителство в продължение поне на пет дни.

Нежелани реакции: Локално парене и сърбеж. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към мупироцин, приложение повече от 10 дни.

NEOMYCIN – INN (АТС кодове: D06AX04 и J01GB05)

● **Neomycinum TC®** (Tarchomin Pharmaceutical Works “Polfa” S.A.) – дермален спрей-суспензия 11,72 mg/g в алуминиеви флакони с вместимост 32 g (оп. 1 бр.). Неомицинът е *показан* е за локална терапия на гнойни дерматологични заболявания, особено причинени от стафилококи (фурункули, фурункулоза, контаминозно импетиго), гнойни усложнения при алергични дерматози, инфектирани неголеми изгаряния и измръзвания. Поразените кожни участъци се напръскват 2–4 пъти на ден в продължение на 2–3 s, като флаконът се държи вертикално на разстояние 15–20 cm. Neomycin има незначителна орална бионаличност (3%). В САЩ и други държави се използва р.о. като адювантно средство при хепатална кома и хепатална енцефалопатия. Поради изразената нефротоксичност трябва да се контролира бъбречната функция. У нас неомицин се прилага локално.

NEOMYCIN & BACITRACIN – INN (АТС код: D06AX00)

● **Baneocin®** (Sandoz GmbH) – дермален прах в пластмасови солнички от 10 и 60 g (оп. по 1 бр.); унгвент в туби от 15 и 20 g (оп. по 1 бр.). В 1 g дермален прах или унгвент Банеоцин се съдържат 5000 IU неомицин сулфат и 250 IU бацитрацин цинк. ● **Торосин®** („Талодерма” ООД) (*не е в наличност*) – дермален прах 5 g във флакони (оп. 1 бр.). В 1 g прах се съдържат 3500 IU Neomycin sulfate и 2500 IU Zinc Bacitracin. ▲ Неомицинът е аминоксид с бактерицидна активност по отношение на Грам-отрицателни (*E. coli*, *Proteus spp.*, *Klebsiella spp.*, *H. influenzae*, *N. gonorrhoeae*, *Salmonella spp.*, *Shigella spp.*, *P. aeruginosa*) и Грам-положителни (нехемолитични стрептококи, *Staphylococcus spp.*, *Listeria*, *Corynebacterium*) бактерии и коки. Бацитрацин е полипептиден антибиотик, повлияващ предимно Грам-положителни микроорганизми. *Бацитрацинът* е полипептиден антибиотик, който потиска изграждането на бактериалната стена. Бактерицидният му спектър включва предимно Грам-положителни микроорганизми (хемолитични стрептококи, стафил-ококи, дифтериен бактерий, клостридии, бледа спирохета) и някои Грам-отрицателни микро-организми (гонококи, хемофилуси).

Дермалният прах Банеоцин е показан за локална терапия на везикули от бактериално инфектиран herpes simplex, herpes zoster, varicella; impetigo contagiosa; инфектирани язви на долните крайници; инфектирана екзема; предизвикани от полени бактериални обриви; като адювантна терапия след дерматологични процедури (ексцизия, каутеризация, фисури, перинеално разкъсване, епизиотомия, мокри рани); профилактика на пъпни инфекции при новородени. При *възрастни и деца* дермалният прах се прилага чрез поръсване на засегнатата повърхност от кожата 3 до 4 пъти на ден.

Унгвентът Банеоцин е показан за локално лечение на бактериални кожни и мукозни инфекции, разположени на малка площ: фурункули, карбункули (след инцизия и дрениране), фоликулит на брадата, дълбок фоликулит, супуративен хидраденит, перипортит (възпаление на потните жлези), враснал нокът (паронихия), инфектирани съдови ранички, небулозно импетиго, вторично инфектирана екзема, наранявания или контузия, след козме-тична хирургия или кожна трансплантация, за локална профилактика при изгаряния и тер-мични рани. При *деца и възрастни* унгвентът се нанася върху засегнатата област 2 до 4 пъти на ден, със или без превръзка. ДД не трябва да превишава 1 g унгвент.

Предупреждения и предпазни мерки: Не трябва да се третира кожна повърхност по-голяма от 1% от т.п., което отговаря на размера на площата. Продължителността на терапията с Банеоцин се ограничава до 7 дни.

Нежелани реакции: Вестибуларни нарушения, нервномускулна блокада, увреждане на слуха, контактна екзема, ксеродерма, десквамция и обриви на кожата, сърбеж. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към продукта или към аминоксиди; тежки и обширни кожни лезии (поради опасност от абсорбция и ототоксичност), тежки сърдечни или бъбречни заболявания, вестибуларно и/или кохлеарно увреждане, областта около очите.

D06B Синтетични АБС за локално приложение

D06BA Сулфонамиди

SILVER SULFADIAZINE – INN (АТС код: D06BA01)

● **Dermazin**[®] (Lek Pharmaceuticals d.d.) – крем 1% в туби по 25 и 50 г (оп. по 1 бр.).

▲ Продуктът се разгражда на сулфадиазин (проявяващ конкурентен антагонизъм с ПАБК) и сребърен йон. Има широк бактериостатичен спектър. Повлияват и някои гъбички (*Candida*, *Aspergillus*, *Phycomycetes*).

Показания: Изгаряния, рани, язви, декубитуси, трансплантация на кожа.

Рискова категория за бременност: В.

Приложение: Засегнатият кожен участък се намазва 1–2 пъти на ден до 1 път през няколко дни (напр. при изгаряне). Продуктите могат да се нанасят директно върху раната или на стерилна марля под форма слой с дебелина 2 до 3 mm. Старият слой крем се отстранява със стерилна марля. Лечението продължава до епителизиране на раната.

Нежелани реакции: Болка в мястото на приложение, контактен дерматит, диспептични нарушения (в случай на системна резорбция). **Противопоказания:** Свръхчувствителност към silver sulfadiazine, сулфонамиди или някоя от съставките на крема (полисорбат 60, полисорбат 80, глицерилмоностеарат, цетилов алкохол, течен парафин, пропиленгликол), вроден дефицит на Г6ФД.

SILVER SULFATHIAZOLE – INN (АТС код: D06BA02)

● **Argosulfan**[®] (Pharmaceutical Works Jelfa S.A.) – крем 2% по 40 и 400 г (оп. по 1 бр.).

▲ Бактериостатичният му спектър обхваща: Грам-положителни и Грам-отрицателни бактерии и коки.

Показания: Инфектирани рани, изгаряния, интертриго, декубитуси.

Приложение: Засегнатият участък се намазва от 1–2 пъти на ден до 1 път през няколко дни до епителизиране на раната.

Нежелани реакции: Болка в мястото на приложение, контактен дерматит, диспептични нарушения (при системна резорбция на препарата). **Противопоказания:** Повишена чувствителност към сулфонамиди, дефицит на Г6ФД в еритроцитите.

SULFATHIAZOLE – INN (АТС код: D06BA02)

● **Norsulfazol Kupro**[®] („Купро 94” ЕООД) – дермален прах по 5 и 10 г в полипропиленов флакони с апликатор за посипване (оп. по 1 бр.). ● **Norsulfazol Toni-M**[®] („Тони М” ООД) – дермален прах по 5 и 10 г в полипропиленов флакони с апликатор за посипване (оп. по 1 бр.). ● **Norsulfazol VT**[®] („Вета Фарма” АД) – дермален прах 10 г в полиетиленови флакони с апликатор за посипване (оп. 1 бр.). ● **Sulfathiazole Galen Pharma**[®] („Гален Фарма” ООД) – дермален прах 5 г в пластмасов флакон (оп. 1 бр.). ▲ Действа бактериостатично спрямо Грам-положителни и Грам-отрицателни бактерии и коки.

Показания: Открити рани (вкл. от изгаряне от I и II степен с обща повърхност до 10 cm²).

Приложение: Поразеният участък се посипва с препарата 3 до 4 пъти на ден, до овладяване на белезите на възпаление, но не по-дълго от 2 седмици.

Противопоказания: Повишена чувствителност към сулфонамиди, локални анестетици от групата на ПАБК, бои за коса, ексудиращи, ерозивни и язвени увреждания, тежки бъбречни и чернодробни заболявания, СН, вроден дефицит на Г6ФД, малки деца, бременност, кърмене.

D06BB Противовирусни лекарства

ACICLOVIR – INN (АТС кодове: D06BB03, G01AX02 и S01AD03)

● **Acic**[®] (Hexal AG) – крем 5% 2 г (оп. 1 бр.). ● **Aciclovir Actavis**[®] („Актавис” ЕАД) – крем 5% в туби по 5 и 10 г (оп. по 1 бр.); таблетки по 200 и 400 mg (оп. по 10, 20 и 30 бр.). ● **Aciclovir AL**[®] (Aliud Pharma GmbH & Co.KG) – таблетки 200 mg (оп. 25 бр.); таблетки по 400 и 800 mg (оп. по 35 бр.). ● **Acyclostad**[®] (Stada Arzneimittel AG) – крем 5% 2 г в туби (оп. 1 бр.). ● **Acyclovir Stada**[®] (Stada Arzneimittel AG) – крем 5% 5 г в туби (оп. 1 бр.). ● **Viranti**[®] (Alvogen IPCo S.àr.l) – пръчица за кожа (cutaneous stick) 5% 3 г (оп. 1 бр.). В 1 пръчица се съдържат 150 mg ацикловир. ● **Zovirax**[™] (ГлаксоСмитКлайн ЕООД) – прах за инфузионен разтвор 250 mg в стъклен флакон (оп. 5 бр.); таблетки 200 mg (оп. 25 бр.); таблетки 800 mg (оп. 35 бр.);

крем 5% в туби по 2 и 10 g (оп. по 1 бр.); очен унгвент 3% 4.5 g (оп. 1 бр.). ●**USAN:** Acyclovir. ▲ След като навлезе в инфектираните клетки на макроорганизма вирусната тимидинкиназа фосфорилира ацикловир до моно-, ди- и трифосфат. Последният избирателно блокира вирусната ДНК полимераза (обратна транскриптаза). Активен е особено срещу *H. simplex virus 1* и *2*. Повлиява още *varicella-zoster virus* и по-малко – Cytomegalovirus и Epstein-Barr virus.

Показания: Рецидивиращ генитален и лабиален херпес, причинени от *H. simplex virus*.

Приложение: Кремът или унгвентът се нанасят на тънък слой 5–6 пъти дневно през 4 h. Курсът на лечение продължава 5–10 дни. *Дермалните пръчици Viranti* се използват при херпес симплекс вирусна инфекция на устните и лицето при деца и възрастни. Те се прилагат локално върху лезиите или образуващите се лезии 5 пъти на ден през интервали от 4 h поне 4 дни (като през нощта не се прилага). Лечението трябва да започне възможно най-рано. Ако лезията не е излекувана, терапията може да продължи до 10 дни.

Нежелани реакции: Локален еритем, парене, болка, ксерозис. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към ацикловир.

ACICLOVIR & HYDROCORTISONE – INN (ATC код: D06BB53)

●**Zovirax Duo**[®] (GSK Consumer Healthcare Trading Ltd) – крем в туби по 2 g (оп. 1 бр.). В 1 g крем има 50 mg ацикловир и 10 mg хидрокортизон.

Показания: Лечение на ранни симптоми на *рецидивиращ herpes labialis* с цел намаляване епизодите на прогресия на херпеса до улцерозни лезии при *имунокомпроментирани възрастни и деца над 12 г.*

Приложение: Лечението трябва да започне възможно най-рано. Zovirax Duo се прилага в продължение на 5 дни по 5 пъти на ден (през интервали от 3 до 4 h), без прилагане през нощта. Всеки път следва да се нанся достатъчно количество крем, който да покрие засегнатата област, вкл. външната граница на лезиите. Ако след 10 дни лечение все още се наблюдават лезии, се препоръчва консултация с лекар.

Нежелани реакции: Краткотрайно парене, смъдене, мравучкане, сърбеж, еритем, пигментационни промени. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към съставките на продукта, не причинени от *herpes simplex* кожни лезии, деца под 12 г. Zovirax Duo не трябва да се прилага върху конюнктивата, в устата, носа или гениталиите.

DOCOSANOL – INN (ATC код: D06BB11)

●**Erazaban**[®] (Maxima Healthcare Ltd) – крем 10% в туби от 2, 5 и 15 g (оп. по 1 бр.). Docosanol е наситен мастен алкохол, който *инхибира фузията на херпесния вирус в клетката на гостоприемника* и по този начин предотвратява вирусната репликация. Показан за локално лечение на рецидиваща лабиална *herpes simplex* вирусна инфекция в началните стадии у имунокомпрометирани възрастни и деца над 12 г. Може да предизвика главоболие, сърбеж, обриви, диария.

IMIQUIMOD – INN (ATC код: D06BB10)

●**Aldara**[®] (Meda AB Vox) – крем 5% в сашета (оп. 12 бр.). ▲ Имиквимод активира макрофаги и други клетки чрез свързване със специфични рецептори, предизвиквайки секреция на провъзпалителни цитокини (IFN- α , TNF- α , IL-12).

Показания: *Condylomata acuminata (генитални брадавици)*, повърхностен базоклетъчен карцином, актинична кератоза (груби кожни участъци при хора, излагали се продължително на слънце).

Приложение: Преди и след използване на крема ръцете се измиват внимателно със сапун и вода, а неизползваното количество крем имиквимод се изхвърля. Всеки път се използва крем от ново саше. **(1) Генитални брадавици.** Кремът се нанася 3 пъти седмично (примерно понеделник, сряда и петък) вечер преди лягане. Чистият и подсушен участък с брадавици се намазва с тънък слой имиквимод, който се втрива в кожата, докато попие. Кремът трябва да остане върху брадавиците 6 до 10 h (без да се взема душ или вана). С 1 саше крем се покрива участък от около 20 cm². При брадавици по мъжките гениталии, преуциумът се издърпва назад и се измива участъкът под него. Локалната терапия с крема продължава средно 8 седмици при жените и 12 – при мъжете. Максималната продължителност на лечебния курс е до 16 седмици. **(2) При повърхностен базоклетъчен карцином** имиквимод се прилага 5 дни от седмицата (примерно от понеделник до петък вкл.)

в продължение на 6 седмици. **(3)** За лечение на *актинична кератоза* продуктът се прилага 3 пъти седмично (понеделник, сряда и петък) в продължение на 4 седмици. Ако е необходимо след 4-седмична пауза по преценка на дерматолога, 4-седмичният лечебен курс може да се повтори.

Нежелани реакции: Изтръпване, парене, болка, дразнене, кървене, зачервяване, лющане на кожата, образуване на мехури, дерматит, обрив, грипоподобни симптоми.

PENCICLOVIR – INN (АТС код: D06BB06).

● **Fenivir®** (Novartis Consumer Health GmbH) – крем 1% 2 g в алуминиева туба (оп. 1 бр.). След локално приложение пенцикловир се активира чрез фосфорилиране до пенцикловир трифосфат, който потиска вирусната ДНК полимераза. Показан е при инфекции по устните и лицето, причинен от *H. simplex тип 1 и 2*. Прилага се локално през интервали от 2 h в продължение на 4 дни. Подходящ е при деца над 16 г. и възрастни. Може да предизвика главоболие, еритем и локален анестетичен ефект. Не се прилага върху или около очите.

PODOPHYLLOTOXIN – INN (АТС код: D06BB04)

● **Condyline®** (Nyscomed Austria) – разтвор 0,5% 3,5 ml (оп. 1 бр.). ▲ Подофилотоксин е най-активният компонент на подофилина, който представлява спиртен екстракт от растението *Podophyllum peltatum* (May apple). Подофилотоксин има цитотоксично действие със специфичен афинитет към микротубулните белтъци на делителното вретено. Инхибира епидермалната митоза в метафаза.

Показания: *Condylomata acuminata* (генитални брадавици).

Рискова категория за бременност: X.

Приложение. Лечението с Condyline Nyscomed се провежда по т. нар. седмичен цикъл. Разтворът се нанася строго върху кондилома с помощта на апликатор 2 пъти дневно в 3 последователни дни. Следва пауза от 4 дни и се провежда нов седмичен цикъл на лечение. Общата продължителност на лечението е до 5 седмични цикъла.

Нежелани реакции. Локален еритем, болка, язви. При наличие на големи кондилими в областта на препуциума може да се развие оток и баланопостит (повлиява се от локално приложение на ГКС). При нанасяне на разтвора върху големи площи са възможни резорбтивни НЛР – повръщане, мускулна слабост, невропатия, отслабване на сухожилните рефлексии, кома, смърт. **Противопоказания:** Бременност, лактация, деца.

TROMANTADINE – INN (АТС код: D06BB02)

● **Viru-Merz®** (Merz Pharmaceuticals GmbH) – унгвент 1% 5 g в туби (оп. 1 бр.). ▲ Тромантадин инхибира фиксацията и пенетрацията на вируса в клетките. Той повлиява *Herpes simplex virus (1 и 2)* и *Varicella-Zoster virus*. Отстранява характерните за херпесната инфекция симптоми – болка, парене и сърбеж. При прилагане на Viru-Merz още през първите 2–3 h от началото на инфекцията се прекъсва нейното развитие.

Показания: Вирози на кожата и устните, причинени от *Herpes simplex* и *Herpes zoster*.

Приложение: Гелът се втрива в поразените участъци 3–5 пъти на ден още *преди образуване* на мехурчета.

Нежелани реакции: Алергичен дерматит.

Противопоказания: Вирози в стадия след формиране на мехурчета; бременност, лактация, повишена чувствителност към препарата.

VEREGEN® (АТС код: D06BB12) (Meditrina Pharmaceuticals Ltd) – дермален унгвент, съдържащ 10% рафиниран сух екстракт от зелени листа на *Camellia sinensis* (*зелен чай*), в алуминиеви туби от 15 и 30 g (оп. по 1 г.). ▲ Преполога се, че чрез антиоксидантата си активност този екстракт *потиска растежа на кератиноцитите*.

Показания: *Condylomata acuminata* при имунокомпетентни пациенти над 18 г.

Приложение: Върху всички генитални и перианални кондилими се изтиска общо до около 0,5 cm (= 250 mg) мехлем три пъти на ден. Максималната продължителност на терапията е до 16 седмици. Ръцете се измиват преди и след намазване на кондиломите, върху които трябва да остане тънък слой маз.

Противопоказания: Свръхчувствителност към продукта, мукозна апликация.

D06BX Други дерматологични лекарства

INGENOL MEBUMATE – INN (АТС код: D06BX02)

●**Picato**[®] (Leo Pharma A/S) – дермални гелове, съдържащи по 150 mg/g и 500 mg/g гел активна субстанция в туби (оп. съответно по 3 и 2 бр.). Съхранява се в хладилник при температура от 2 до 8 °С. *Продуктът е обект на допълнително постмаркетингово наблюдение.* Механизмът му на действие е неизяснен. Показан е за лечение на нехиперкератозна, нехипертрофична актинична кератоза у *възрастни*. Когато болестният процес е локализиран по лицето, капилициума или горната част на врата, дермалният гел с концентрация 150 mg/g се прилага 1 път на ден в 3 последователни дни. При други локализации се използва гелът с концентрация 500 mg/g, който се прилага 1 път на ден в два последователни дни. Съдържанието на 1 туба покрива площ от 25 cm². Нежеланите реакции включват: еритем, образуване на корусти и везикули, лющене, локални ерозии и улцерации, рядко – инфектиране.

D07 ГЛЮКОКОРТИКОИДИ ЗА ДЕРМАТОЛОГИЧНА УПОТРЕБА

D07AA Глюкокортикоиди със слабо действие (I група)

HYDROCORTISONE ACETATE – INN (АТС код: D07AA02)

●**Hydrocortison*** – унгвенти с концентрация 1% и 2,5% в туби по 5 g (оп. по 1 бр.). ▲Хидрокортизонът стабилизира лизозомните мембрани. Стимулира синтеза на липокортин, инхибиращ фосфолипаза А₂. Потиска левкоцитната миграция, хиалуронидазата и Т-хелперните лимфоцити. Намалва продукцията и активността на проинфламаторния IL-1. Проявява противовъзпалителен (антиексудативен и антипролиферативен), антиалергичен и имуносупресивен ефект.

Показания: Екземи, дерматити, интертриго, еритродермия, пруритус, себорейна екзема на главата.

Рискова категория за бременност: С.

Приложение: Унгвентът се втрива в заболелите кожни участъци 2–3 пъти на ден.

Нежелани реакции: Телеангиектазии, сухост, изтъняване и атрофия на кожата; хиперпигментации, хипертрихоза, фоликулити, стероидно акне, дисхромии, катаракта.
Противопоказания: Бактериални дерматози, дерматомикози, туберкулоза и луес на кожата, вирози, scabies.

D07AB Глюкокортикоиди с умерено действие (II група)

DESONIDE – INN (АТС код: D07AB08)

●**Locatop**[®] (Pierre Fabre Dermatologie) – крем 0.1% 30 g в туби (оп. 1 бр.). ▲ГКС за локално приложение с противовъзпалително, антиалергично и антипруригинозно действие.

Показания: Контактна екзема, atopичен дерматит, себорейен дерматит, непаразитно прурито, псориазис (с изключение на обширни плаки), lupus erythematosus discoides, lichen ruber planus, granuloma annulare, ухапване/ужилване от насекоми.

Приложение: Кремът се нанася върху засегнатия участък на кожата 2 пъти дневно.

Нежелани реакции: Атрофия на кожата, телеангиектазии, стрии, периорален дерматит, екхимози и пурпура. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към съставките на препарата, първични или вторични бактериални и вирусни инфекции, микози, aspe vulgaris, rosacea, улцерозни лезии. Не се препоръчва прилагането на препарата по време на бременност и кърмене.

DEXAMETHASONE – INN (АТС код: D07AB19)

●**Dexapolcort**[®] (Tarchomin Pharmaceutical Works “Polfa” S.A.) – дермален спрей 0.28 mg/g в алуминиеви флакони под налягане, съдържащи съответно 16,25 или 32.5 ml суспензия (оп. по 1 бр.). ▲Дексаметазон е синтетичен ГКС с противовъзпалително, противосърбежно, антиалергично и противооточно действие.

Показания: Контактни дерматити, ухапвания от насекоми, уртикария, строфулус и други дерматози, отговарящи на лечението с ГКС.

Приложение: Напръсква се в продължение на 1–3 секунди 2–4 пъти дневно.

Нежелани реакции: Парене и зачервяване в зоните на прилагане, ксерозис, атрофия на кожата, телеангиектазии, стрии, стероидно акне, периорален дерматит. При продължителна локална терапия с ГКС и/или нанасянето им върху големи кожни участъци е възможно развитие на системни прояви на хиперкортицизъм. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към дексаметазон; бактериални, вирусни и микотични дерматоинфекции; туберкулоза на кожата; acne vulgaris; розацея; периорален дерматит; кожни реакции след ваксиниране; неоплазми или преканцерози на кожата.

HYDROCORTISONE BUTYRATE – INN (АТС код: D07AB02)

●Laticort® (PharmaSwiss Česká republika s.r.o.) – крем и унгвент 0,1% в туби по 15 g (оп. по 1 бр.). ●Locoid® Crelo (Astellas Pharma d.o.o.) – емулсия 0,1% във флакони по 30 ml (оп. по 1 бр.). ●Locoid® Lipocream (Astellas Pharma d.o.o.) – крем 0,1% в туби по 15 и 30 g (оп. по 1 бр.). ▲Хидрокортизон стабилизира лизозомните мембрани. Стимулира синтеза на липокортин, инхибира фосфолипаза А₂ и блокира метаболизма на арахидонова киселина. Потиска левкоцитната миграция, хиалуронидазата и Т-хелперните лимфоцити. Намалява продукцията и активността на IL-1. Има противовъзпалителен, антиалергичен и имunosупресивен ефект. Подобно на другите ГКС ефектите на хидрокортизон са медиирани от вътреклетъчни рецептори, общи за всички тъкани. След тяхното активиране се задействат биохимични реакции, засилващи транскрипцията на ядрената ДНК.

Показания: Екземи, дерматити, интертриго, еритродермия, пруритус, себорейна екзема на главата.

Рискова категория за бременност: С.

Приложение: Унгвентът, кремът и гелът или емулсията се втриват в заболелите кожни участъци 2–3 пъти на ден.

Нежелани реакции: Телеангиектазии, сухост, изтъняване и атрофия на кожата; хиперпигментации, хипертрихоза, фоликулити, стероидно акне, дисхромии, катаракта. **Противопоказания:** Бактериални дерматози, дерматомикози, туберкулоза и луес на кожата, вирусни, паразитози (scabies и др.).

D07AC Глюкокортикоиди с мощно действие (III група)

БЕТАМЕТАЗОН ДИПРОПИОНАТ – INN (АТС код: D07AC01)

●Diprosone® (Мерк Шарп Доум България ЕООД) – крем с концентрация 0,5 mg/g в алуминиеви туби по 15 g (оп. 1 бр.). ▲Бетаметазон е флуорометилпреднизолоново производно с мощен противовъзпалителен, антиалергичен и антипруригинозен ефект. Подобно на другите ГКС той стимулира биосинтеза на протеини, инхибиращи фосфолипаза А₂ и блокира метаболизма на арахидонова киселина.

Показания: Атопичен, контактен, нумуларен, себорейен и соларен дерматит; lichen simplex chronicus, псориазис; eczema dyshidroticum.

Рискова категория за бременност: С.

Приложение: Лекарствените продукти се нанасят на тънък слой върху засегнатите кожни участъци 1–2 пъти на ден.

Нежелани реакции: Локални – парене и сърбеж, ксерозис, транзиторен фоликулит, хипертрихоза, атрофия на кожата, телеангиектазии, стрии, стероидно акне, периорален дерматит, хипопигментации, дерматит; вторични дерматоинфекции; системни – рядко (при продължително прилагане върху големи кожни участъци) може да се развие хиперкортицизъм. Понякога лечението на псориазис с локални ГКС или спирането на терапията с ГКС може да предизвика развитие на psoriasis pustulosa. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към препарата; бактериални, вирусни и микотични дерматоинфекции; кожни прояви на сифилис; туберкулоза на кожата; acne vulgaris; розацея; периорален дерматит; перианален или генитален пруритус; кожни реакции след ваксиниране; деца до 12 г.; кърмене.

БЕТАМЕТАЗОН ВАЛЕРАТ – INN (АТС код: D07AC01)

●Betazon® (Антибиотик – Разград АД) – крем и унгвент с концентрация 1 mg/g по 15 g в меки алуминиеви туби (оп. 1 бр.). ●Betnovate® (ГлаксоСмитКлайн ЕООД) – крем и унгвент с концентрация 1 mg/g по 15 g в меки алуминиеви туби с вътрешно епоксидно лаково покритие и твърда капачка от полипропилен (оп. по 1 бр.). ●Dermocort® (Софарма АД) – крем и унгвент

0,1% 15 g в туби (оп. по 1 бр.). ▲Бетаметазон е *флуорометилпреднизолоново производно* с противовъзпалителен, антиалергичен и антипруригинозен ефекти. Подобно на другите ГКС той стимулира биосинтеза на протеини, инхибиращи фосфолипаза A₂, и потиска метаболизма на арахидонова киселина.

Показания: Атопичен, контактен, нумуларен, себореен и соларен дерматит; lichen simplex chronicus, псориазис; eczema dyshidroticum.

Рискова категория за бременност: С.

Приложение. Лекарствените продукти се нанасят на тънък слой върху засегнатите кожни участъци 1 до 2 пъти на ден.

Локални НЛР: Парене и сърбеж, ксерозис, фоликулит с преходен характер, хипертрихоза, атрофия на кожата, телеангиектазии, стрии, стероидно акне, периорален дерматит, хипопигментации, дерматит; вторични дерматоинфекции. В някои случаи лечението на псориазис с локални ГКС или спирането на кортикостероидната терапия може да предизвика развитие на psoriasis pustulosa. **Системни НЛР:** Рядко (при продължително прилагане върху големи кожни участъци) – хиперкортицизъм. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към препарата; бактериални, вирусни и микотични дерматоинфекции; кожни прояви на сифилис; туберкулоза на кожата; acne vulgaris; розацея; периорален дерматит; перианален или генитален пруритус; кожни реакции след ваксиниране; деца до 12 г.; кърмене.

FLUOCINOLONE ACETONIDE – INN (АТС код: D07AC04)

●**Abricort**[®] („Актавис“ ЕАД) – крем и унгвент с концентрации 0.25 mg/g в алуминиеви туби по 15 g (оп. по 1 бр.). ●**Flucinar**[®] (PharmaSwiss Česká republika s.r.o.) – гел, крем и унгвент с концентрации 0.25 mg/g в алуминиеви туби по 15 g (оп. по 1 бр.). ▲Флуоцинолон е преднизолонов ГКС с мощно антиалергично и противовъзпалително действие, свързани в голяма степен с непряко инхибиране метаболизма на арахидоновата киселина.

Показания: Алергични дерматози, невродермити, пруритус и лихенификация, екзема, псориазис интертриго, pruritus ani, себореен дерматит, изгаряне от I степен, червен плосък лишей.

Рискова категория за бременност: С.

Приложение: Засегнатите кожни участъци се намазват 2–3 пъти на ден.

Нежелани реакции: Парене и сърбеж в зоните на прилагане на флуоцинолон, ксерозис, хипертрихоза, атрофия на кожата, телеангиектазии, стрии, стероидно акне, периорален дерматит, хипопигментации, алергичен контактен дерматит; вторична инфекция на кожата. При продължително локална терапия с ГКС и/или нанасянето им върху големи кожни участъци е възможно развитие на системни прояви на хиперкортицизъм. **Противопоказания:** Бактериални, вирусни и микотични дерматоинфекции; кожни прояви на сифилис; туберкулоза на кожата; acne vulgaris; rosacea; периорален дерматит; кожни реакции след ваксиниране; тумори на кожата; свръхчувствителност към флуоцинолон.

FLUTICASONE – INN (АТС код: D07AC17)

●**Cutivate**[™] (Glaxo Group Ltd.) – крем 0,05% в туби по 15 g (оп. 1 бр.); унгвент 0,005% в туби по 15 g (оп. 1 бр.). ▲Представява флуориран преднизолонов ГКС от III група с мощно противовъзпалително и антиалергично действие, дължащи се на непряко блокиране на фосфолипаза A₂.

Показания: Екзема (атопична, детска, дискоидна), prurigo nodularis, псориазис (с изключение на сквамозните форми), невродерматози (lichen simplex, lichen ruber planus), себореен дерматит, дискоиден lupus erythematosus.

Рискова категория за бременност: С.

Приложение: При екзема флутиказон се прилага 1 път на ден, а при други дерматози – 2 пъти дневно.

Нежелани реакции: Парене и сърбеж в мястото на прилагане на препарата, атрофия на кожата, телеангиектазии, стрии, стероидно акне, периорален дерматит, хипопигментации, алергичен контактен дерматит; вторична дерматоинфекция. При продължително прилагане на флутиказон и/или използване на оклузивни превръзки може да се развие хиперкортицизъм. **Противопоказания:** Бактериални, вирусни и микотични дерматоинфекции; кожни прояви на сифилис; туберкулоза на кожата; acne vulgaris; rosacea; периорален дерматит; кожни реакции след ваксиниране; свръхчувствителност към лекарствения продукт; перианален и генитален сърбеж; бебета.

METHYLPREDNISOLONE ACEPONATE – INN (АТС код: D07AC14)

● **Advantan**[®] (Intendis GmbH) – крем 0,1% 15 g в туби (оп. 1 бр.). ● **Advantan Milk**^{*} (Intendis GmbH) – 0,1% дермална емулсия на масло във вода (оп. по 20 и 50 g). ▲ Метилпреднизолон има по-силни от преднизолоната противовъзпалителен, антиалергичен, противошоков и имunosупресивен ефекти, свързани с непряко инхибиране на фосфолипаза А₂, стабилизиране на лизозомните мембрани, намаляване синтеза на IL-1 и др.

Показания: Атопичен дерматит; контактни дерматити; нумуларен дерматит; eczema dyshidroticum; stasis dermatitis; реакции след ухапване от насекоми. Препаратът *Advantan Milk*[®] е показан за локално лечение на лека до средно тежка остра екзогенна екзема (алергичен контактен дерматит, иритативен контактен дерматит, нумуларна екзема, суха екзема, екзема вулгарис) и ендогенна екзема (атопичен дерматит, невродерматит), тежка форма на възпалена себоройна екзема.

Рискова категория за бременност: С.

Приложение: Тънък слой крем или унгвент се нанасят върху засегнатите участъци на кожата 1 път дневно. Курсът на лечение не трябва да продължава повече от 4 седмици при децата и 12 седмици – при възрастните. На възрастни и деца препаратът *Advantan Milk*[®] се назначава 1 път дневно, като тънък слой леко се втрива в засегнатите зони на кожата. Лечението не трябва да е по-дълго от 2 седмици при възрастни. При тежка форма на възпалена себоройна екзема засегнатите кожни участъци от лицето не трябва да бъдат третирани повече от 7 дни. Продължителността на лечението при деца трябва да бъде минимална.

Нежелани реакции: При продължително локално прилагане на метилпреднизолон – парене и сърбеж в мястото на прилагане на препарата, атрофия на кожата, фоликулит, телеангиектазии, стрии, стероидно акне, хипопигментации, хипертрихоза: при прилагане върху големи кожни участъци – много рядко хиперкортицизъм. **Противопоказания:** Бактериални, вирусни и микотични дерматоинфекции; кожни прояви на сифилис; туберкулоза на кожата; розацея; периорален дерматит; кожни реакции след ваксиниране; свръхчувствителност към лекарствените продукти, съдържащи метилпреднизолон.

MOMETASONE FUROATE – INN (АТС код: D07AC13)

● **Elocom**[®] (Мерк Шарп и Доум България ЕООД) – крем и унгвент 0,1% в алуминиеви туби по 15 и 30 g (оп. по 1 бр.); дермален разтвор 0,1% във флакони по 20 и 30 ml (оп. по 1 бр.). ● **Momederm**[®] (PharmaSwiss Česká republika s.r.o.) – крем 0,1% в алуминиеви туби по 15 и 30 g (оп. по 1 бр.); дермален разтвор 0,1% по 20, 50 и 60 ml в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр. с капкомер). ● **Momerid**[®] (Nepentes S.A.) – крем 0,1% в алуминиеви туби по 15, 20 и 30 g (оп. по 1 бр.). ● **Mometasone ABR**[®] (Антибиотик-Разград АД) – крем 0,1% в алуминиеви туби по 15 и 30 g (оп. по 1 бр.). ● **Mometasone Furoate Auden**[®] (Auden Mckenzie Ltd) – крем и унгвент 0,1% в алуминиеви туби по 30, 60 и 100 g (оп. по 1 бр.). ● **Mometasone Sandoz**[®] (Sandoz Pharmaceuticals d.d.) – крем и унгвент 0,1% в алуминиеви туби по 10, 15, 20, 30 и 50 g (оп. по 1 бр.). ▲ ГКС от III група с умерена противовъзпалителна, антиалергична и противосърбежна активност.

Показания: Всички видове екземи, сърбящи дерматози, псориазис, алергични дерматози, ухапвания от насекоми, изгаряне от I степен, слънчево изгаряне, lichen ruber planus.

Рискова категория за бременност: С.

Рискова категория за кърмене: L3.

Приложение: Лекарствените форми на мометазон се прилагат локално 1 път на ден. Курсът на лечение при деца не трябва да продължава повече от 5 дни.

Нежелани реакции: Парене и сърбеж, хипертрихоза, телеангиектазии, стрии, стероидно акне, периорален дерматит, хипопигментации, алергичен дерматит, вторична дерматоинфекция. **Противопоказания:** Бактериални, вирусни и микотични дерматоинфекции; кожни прояви на сифилис; туберкулоза на кожата; acne vulgaris; rosacea; периорален дерматит; кожни реакции след ваксиниране; перианален и генитален сърбеж; повишена чувствителност към мометазон.

D07AD Глюкокортикоиди с много мощно действие (IV група)

CLOBETASOL PROPIONATE – INN (АТС код: D07AD01)

● **Clarelux**[®] (Pierre Fabre Dermatologie) – унгвент 0,05% в туби по 10 и 30 г (оп. по 1 бр.).
● **Clobederm**[®] („Актавис“ ЕАД) – крем 0,05% в туби по 15 г и унгвент 0,05% в туби по 15 и 40 г (оп. по 1 бр.). ● **Clovate**[®] (PharmaSwiss Česká republika s.r.o.) – крем и унгвент 0,05% в туби по 25 г (оп. 1 бр.). ● **Dermovate**[™] (Glaxo Group Ltd) – крем и унгвент 0,05% в туби по 25 г (оп. по 1 бр.). ▲ Флуор-съдържащ преднизолонов ГКС с много мощни антиексудативен, антипролиферативен, антиалергичен и антипруригинозен ефекти.

Показания: Рефрактерни на лечение с по-ниско активни локални ГКС на атопичен и контактен алергичен дерматит; псориазис (с изключение на генерализиран psoriasis placata); eczema dyhidroticum; lichen ruber planus; lupus erythematosus chronicus discoides; keloid; cicatrix hypertrophica.

Рискова категория за бременност: С.

Приложение: Болните участъци от кожата се третират 1–2 пъти на ден в продължение на не повече от 5 дни.

Нежелани реакции: Парене и сърбеж в мястото на прилагане, атрофия на кожата, телеангиектазии, стрии, стероидно акне. При прилагане на клобетазол върху големи кожни участъци или използване на оклузивни превръзки е възможно развитие на системни прояви на хиперкортицизъм. **Противопоказания:** Бактериални, вирусни и микотични дерматоинфекции; кожни прояви на сифилис; туберкулоза на кожата; rosacea; периорален дерматит; кожни реакции след ваксиниране; деца <12 г., кърмене.

D07B Глюкокортикони, комбинирани с антисептици

D07BA Глюкокортикони със слабо действие, комбинирани с антисептици

HYDROCORTISONE & CHLORQUINALDOL (АТС код: D07BA04)

● **Chlorquinaldol H*** (Софарма АД) (не е в наличност) – унгвент 20 г (оп. 1 бр.), съдържащ 3% хлорквиналдол и 1% хидрокортизон. Продуктът се прилага 1–3 пъти на ден при остро протичащи дерматози, придружени от силен сърбеж; екземи. При продължителна апликация са наблюдавани телеангиектазии, ксеродерма, изтъняване и атрофия на кожата; хиперпигментации, хипертрихоза, фоликулити, стероидно акне, дисхромии, катаракта. Унгвентът е противопоказан при бактериални дерматози, дерматомикози, туберкулоза и луес на кожата, вирусни, паразитози (scabies и др.).

D07BB Глюкокортикони, с умерено действие, комбинирани с антисептици

FLUMETASONE PIVALATE & CLIOQUINOL (АТС код: D07BB01)

● **Lorinden C**[®] (PharmaSwiss Česká republika s.r.o.) – унгвент и крем по 15 г (оп. по 1 бр.). В 1 г унгвент или крем се съдържат 0,2 mg flumetasone pivalate и 30 mg clioquinol. ▲ Флуметазон има противовъзпалително, антиалергично, антипруригинозно и имunosупресивно действие. Клиоквинол е оксихинолинов дериват с антибактериален и антимиотичен ефект.

Показания: Вторично инфектирани дерматити; нумуларен дерматит; изгаряне I и II степен; перианален и генитален сърбеж; строфулулус; lichen simplex chronicus; prurigo nodularis; eczema dyhidroticum.

Приложение: Унгвентът или кремът се нанасят на тънък слой върху засегнатия кожен участък 2 до 3 пъти на ден в продължение на не повече от 14 дни.

Нежелани реакции: Парене, сърбеж, ксерозис, фоликулит, атрофия на кожата, стрии, телеангиектазии, стероидно акне, периорален дерматит, хипертрихоза, хипопигментации, алергичен контактен дерматит. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към съставките на лекарствения продукт; първични бактериални, вирусни и микотични инфекции на кожата; кожна туберкулоза; кожни прояви на сифилис.

D07BC Глюкокортикони с мощно действие, комбинирани с антисептици

BETAMETHASONE VALERATE & CLIOQUINOL (АТС код: D07BC01)

● **Betnovate C**[®] (ГлаксоСмитКлайн ЕООД) – крем и унгвент в туби по 15 г (оп. по 1 бр.), съдържащи 0,1% Betamethasone valerate и 3% Clioquinol. ▲ Бетаметазон инхибира по непряк механизъм биосинтеза на арахидонова киселина и проявява противовъзпалителен,

антиалергичен и антипруригинозен ефект. Клиоквинол притежава антибактериален и анти-микотичен ефект.

Показания: Нумуларен дерматит; себореен дерматит; eczema dyshidroticum; вторично инфективни дерматити; lichen simplex chronicus; prurigo nodularis; изгаряне – I и II степен.

Приложение: Кремът и унгвентът се нанасят на тънък слой върху засегнатия кожен участък 2 пъти дневно в продължение на не повече от 14 дни.

Нежелани реакции: Хипопигментации, алергичен контактен дерматит, парене, сърбеж, ксерозис, фоликулит, атрофия на кожата, стрии, телеангиектазии, стероидно акне, периорален дерматит, хипертрихоза. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към съставките на препарата; бактериални, вирусни и микотични дерматоинфекции; кожни прояви на сифилис; кожна туберкулоза.

D07C Глюкокортикоиди, комбинирани с антибиотици

D07CA Глюкокортикоиди със слабо действие, комбинирани с антибиотици

HYDROCORTISONE ACETATE & FUSIDIC ACID (АТС код: D07CA01)

● **Fucidin H[®]** (Leo Pharma A/S) – дермален крем в туби по 15 g (оп. 1 бр.). В 1 g крем има: 10 mg хидрокортизон ацетат и 20 mg фузидова киселина. ▲ Лекарственият продукт съчетава антибактериалното действие на фузидовата киселина с противовъзпалителната активност на хидрокортизона. Фузидовата киселина инхибира протеиновия синтез главно на Грам-положителни бактерии и някои Грам-отрицателни коки. Високочувствителни са *Staphylococcus aureus* (вкл. бета-лактамазопродуциращи щамове), *Corynebacterium spp.* и *Clostridium spp.* Умерено чувствителни са стрептококите. Няма данни за развитие на кръстосана резистентност между фузидова киселина и други антибиотици.

Показания: Дерматит (вкл. атопичен и контактен), ако е доказана или съществува съмнение за дерматоинфекция, причинена от чувствителни на фузидова киселина микроорганизми.

Приложение: Засегнатият участък от кожата се третира 3 пъти на ден в продължение на 2 седмици.

Нежелани реакции: Парене, сърбеж; ксерозис; стероидно акне. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към хидрокортизон или фузидова киселина, микози, вирусни (херпес, варицела), атрофични дерматози, периорален дерматит, розацея, кожни прояви на луес или туберкулоза.

HYDROCORTISONE ACETATE & GENTAMICIN (АТС код: D07CA01)

● **Gentamycin H Actavis[®]** ("Актавис" ЕАД) – крем и унгвент в туби по 15 g (оп. по 1 бр.). В 1 g крем и унгвент се съдържат по 10 mg Hydrocortisone 1 mg Gentamicin. ▲ Хидрокортизонът потиска непряко биосинтеза на арахидонова киселина и действа противовъзпалително, антиалергично и антипруригинозно. Гентамицинът е аминозид с бактерицидна активност по отношение на Грам-отрицателни (*P. aeruginosa*, *A. aerogenes*, *E. coli*, *Shigella spp.*, *Serratia spp.*, *Providentia spp.*, *Citrobacter spp.*, *Proteus spp.*, *Klebsiella spp.*) и Грам-положителни (*Streptococcus spp.*, *S. aureus*) микроорганизми.

Показания: Вторично инфективни дерматози (атопичен, контактен или себореен дерматит); реакции след ухапване от насекоми; acne pustulosa.

Приложение: Кремът или унгвентът се нанасят на тънък слой върху болните участъци от кожата 3–4 пъти на ден в продължение на не повече от 14 дни.

Нежелани реакции: Парене, сърбеж; ксерозис; стероидно акне. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към хидрокортизон и/или гентамицин; първични бактериални, вирусни или микотични дерматоинфекции; кожна туберкулоза; кожни прояви на сифилис.

HYDROCORTISONE & ОХУТЕТРАЦИКЛИН (АТС код: D07CA01)

● **Охусорт[®]** (Tarchomin Pharmaceuticals Works "Polfa" SA) – дермален спрей под форма на суспензия по 16,125 и 32,25 g в алуминиеви флакони (оп. по 1 бр.). Съдържа хидрокортизон (3,1 mg/g суспензия) и окситетрациклин (9,1 mg/g суспензия). *Прилага* се локално 2–5 пъти на ден при дерматоинфекции, причинени от микроорганизми, чувствителни към окситетрациклин, екземи, контактни дерматити, pruritus ani, ulcus cruris, изгаряния,

измръзвания, декубитус. Противопоказан е при повишена чувствителност към тетрациклини, туберкулоза на кожата, herpes simplex, варицела. Да се пазят очите и дихателните пътища!

D07CB Глюкокортикоиди с умерено действие, комбинирани с антибиотици

FLUMETASONE PIVALATE & NEOMYCIN (АТС код: D07CB05)

● **Lorinden N[®]** (PharmaSwiss Česká republika s.r.o.) – крем в туби по 15 g (оп. 1 бр.). В 1 g крем се съдържат 0,2 mg flumetasone pivalate и 5 mg neomycin sulphate. ▲ Флуметазон е флуориран ГКС с умерен противовъзпалителен, антиалергичен и антипруригинозен ефект. Неомицин е аминоксид с бактерицидно действие и широк ПМС, включващ Грам-отрицателни (*E. coli*, *Proteus* spp., *Klebsiella* spp., *H. influenzae*, *N. gonorrhoeae*, *Salmonella* spp., *Shigella* spp., *P. aeruginosa*) и Грам-положителни (нехемолитични стрептококи, *Staphylococcus* spp., *L. monocytogenes*, *Corynebacterium*) бактерии.

Показания: Дерматози (вкл. алергични), усложнени с бактериална инфекция.

Приложение: Кремът се нанася на тънък слой върху засегнатия кожен участък 2 до 3 пъти дневно в продължение на не повече от 14 дни.

Нежелани реакции: Сърбеж, суха кожа, парене, фоликулит, атрофия на кожата, стрии, телеангиектазии, стероидно акне, периорален дерматит, хипопигментации, алергичен контактен дерматит, хипертрихоза. **Противопоказания:** Бактериални, вирусни и микотични дерматоинфекции; кожна туберкулоза; свръхчувствителност към съставките на продукта.

TETRACYCLINE & TRIAMCINOLONE (АТС код: D07CB01)

● **Polcoderm TC[®]** (Tarchomin Pharmaceutical Works "Polfa" S.A.) – дозиращ суспензионен дермален спрей, съдържащ във всяка ЕД по 23.12 mg тетрациклин и 0.58 mg триамцинолон (оп. 1 бр.).

Показания: Бактериални дерматоинфекции, чувствителни на тетрациклин (вж. гл J01AA07): изгаряния и измръзвания от първа степен, язви по краката, вторично инфектирана алергична дерматоза.

Приложение: Засегнатите части на кожата се напръскват за 1–2 s от 2 до 4 пъти на ден от разстояние 20–30 cm.

Предупреждения и предпазни мерки: Да се пазят очите от спрея. Спреят не трябва да се инхалира.

Нежелани реакции: Парене, сърбеж, ксеродермия, атрофични кожни лезии, контактен дерматит, акнеформени и други обриви, хипертрихоза, фотодерматоза, фурункулоза, вторични дерматоинфекции. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към продукта; вирусни, гъбични или туберкулозни дерматоинфекции; периорален дерматит; дермален рак.

D07CC Глюкокортикоиди с мощно действие, комбинирани с антибиотици

BETAMETHASONE DIPROPIONATE & GENTAMICIN (АТС код: D07CC01)

● **Betaderm[®]** (PharmaSwiss Česká republika s.r.o.) – унгвент в туби по 15 g (оп. 1 бр.).
● **Betafusin[®]** (Екофарм Груп АД) – крем 20 mg/g+1 mg/g в туби по 5, 15, 30 и 60 g (оп. по 1 бр.).
● **Diprogenta[®]** (Мерк Шарп Доум България ЕООД) – крем по 15 и 30 g и унгвент 15 g в туби (оп. по 1 бр.). В 1 g крем и унгвент се съдържат 500 mcg betamethasone и 1 mg gentamicin. ▲ Бетаметазон е флуориран преднизолон с мощно противовъзпалително, антиалергично и антипруригинозно действие. Гентамицин е широкоспектърен аминоксид с бактерициден ефект срещу Грам-отрицателни (*P. aeruginosa*, *A. aerogenes*, *E. coli*, *Shigella* spp., *Serratia* spp., *Providentia* spp., *Citrobacter* spp., *Proteus* spp., *Klebsiella* spp.) и Грам-положителни (*Streptococcus* spp., *Staphylococcus aureus*) микроорганизми.

Показания: Възпалителни и алергични дерматози, усложнени с бактериална инфекция, предизвикана от чувствителна към гентамицин микрофлора.

Приложение: Кремът или унгвентът се нанасят на тънък слой върху засегнатите кожни участъци 1 до 2 пъти дневно в продължение на не повече от 14 дни. При необходимост може да се използва оклузивна превръзка.

Нежелани реакции: Локални – парене, сърбеж, ксерозис, фоликулит, атрофия на кожата, стрии, телеангиектазии, стероидно акне, периорален дерматит, хипертрихоза, хипопигментации, алергичен контактен дерматит. **Системни НЛР** – при продължително прилагане върху големи кожни участъци (особено при използване на оклузивна превръзка) –

прояви на хиперкортицизъм. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към бетаметазон и/или гентамицин; първични бактериални, вирусни или микотични дерматоинфекции; кожна туберкулоза; кожни прояви на сифилис. Не се препоръчва употребата на препарата на деца под 12 г. и в периода на лактация.

BETAMETHASONE & FUSIDIC ACID (АТС код: D07CC01)

● **Fucibet Lipid**[®] (Leo Pharma A/S) – крем в туби по 5, 15, 30 и 60 g (оп. по 1 бр.). ● **Fucicort**[®] (Leo Pharma A/S) – крем в туби по 15 g (оп. 1 бр.). В 1 g крем има 1 mg Betamethasone valerate и 20 mg Fusidic acid. ▲ Лекарствените продукти притежават мощен антиексудативен, антипролиферативен и антипруригинозен ефект, които са свързани с флуорирания преднизолонов дериват бетаметазон, и антибактериална активност по отношение на стафилококи, коринебактерии, стрептококи и други, дължаща се на фузидовата киселина (антибиотик със стероидна структура).

Показания: Възпалителни дерматози при наличие или риск от развитие на бактериална инфекция, като атопична екзема и контактен дерматит. *При около 80% от случаите при атопичните екземи се установява стафилококова инфекция.*

Приложение: Засегнатите участъци от кожата се намазват с тънък слой крем 2 пъти на ден в продължение на не повече от 14 дни.

Нежелани реакции: Кожни обриви, леко парене и дразнене на кожата. При продължително приложение може да се наблюдават характерни за ГКС нежелани ефекти (хипертрихоза, фоликулит, депигментация на кожата). **Противопоказания:** Свръхчувствителност към някоя от съставките на Fucicort; първични дерматоинфекции, причинени от гъбички, вируси, Грам-отрицателни бактерии; пациенти с активна язвена болест, атрофични дерматози, периорален дерматит, кожни форми на луес или туберкулоза, кърмене.

BETAMETHASONE & GENTAMICIN & CLOTRIMAZOLE (АТС код: D07CC01)

● **Betazontrio**[®] (Антибиотик – Разград АД) – унгвент, съдържащ съответно 1 mg/g бетаметазон диопоионат, 1 mg/g гентамицин и 10 mg/g клотримазол в туба по 15 g (оп. 1 бр.). ● **Triderm**[®] (Мерк Шарп и Доум България ЕООД) – крем и унгвент в туби по 15 g (оп. по 1 бр.). В 1 g крем или унгвент се съдържат 0,5 mg betamethasone, 10 mg clotrimazole и 1 mg gentamicin. ▲ Бетаметазон има противовъзпалително, антиалергично и антипруригинозно действие. Клотримазол действа фунгистатично срещу *Trichophyton rubrum*, *Trichophyton mentagrophytes*, *Epidermophyton floccosum*, *Microsporum canis*, *C. albicans*, *Pityrosporum orbiculare*. Гентамицин действа бактерицидно по отношение на Грам-отрицателни (*Ps. aeruginosa*, *Aerobacter aerogenes*, *E. coli*, *Shigella spp.*, *Serratia spp.*, *Providentia spp.*, *Citrobacter spp.*, *Proteus spp.*, *Klebsiella spp.*) и Грам-положителни (бета- и алфа-хемолитични стрептококи, *Staph. aureus*) бактерии.

Показания: Възпалителни дерматози, усложнени с бактериална или микотична инфекция; дерматомикози, усложнени вторично с пиодермия; епидермофития на стъпалото.

Приложение. Кремът или унгвентът се нанасят на тънък слой върху засегнатия кожен участък 2 пъти дневно (сутрин и вечер). Курсът на лечение продължава 3–4 седмици.

Нежелани реакции. Със съдържанието на бетаметазон се обясняват локалното парене и сърбеж, ксерозис, фоликулит, атрофия на кожата, стрии, телеангиектазии, стероидно акне, периорален дерматит, хипертрихоза, хипопигментации, алергичен контактен дерматит. Обусловени от клотримазол са наблюдаваните понякога НЛР, като еритем, десквамация, сърбеж, парестезии, кожни мацерации. Гентамицин при локално приложение може да предизвика еритем, сърбеж, алергични прояви. **Противопоказания:** Вирусни дерматоинфекции, кожна туберкулоза, кожни прояви на сифилис, scabies, акне и розацея; периорален дерматит, генитален сърбеж, свръхчувствителност към съставките на препарата, кърмене.

BETAMETHASONE VALERATE & GENTAMICIN (АТС код: D07CC01)

● **BetazonGent**[®] (Антибиотик – Разград АД) – унгвент и крем, съдържащи по 1 mg/g бетаметазон и 1 mg/g гентамицин в алуминиеви туби с вместимост 15 g (оп. по 1 бр.).

Показания: Дерматози, усложнени с вторична бактериална инфекция (атопичен, контактен или себореен дерматит; lichen simplex chronicus; хиперкератотична екзема; erythema multiforme; psoriasis vulgaris).

Приложение: Препоръчва се болните участъци от кожата да се намазват с възможно най-малко количество унгвент или крем 1 или 2 пъти на ден. Ако до 14 дни не е налице терапевтичен ефект, следва преоценка на диагнозата. Продуктът не се прилага под оклузивна превръзка.

Противопоказания: Свръхчувствителност към активните съставки; първични дерматоинфекции (вирусни, микотични, бактериални); периорален дерматит; генитален сърбеж; кожни неоплазми; изгаряне, кожни наранявания; деца под 12 г., кърмене.

FLUOCINOLONE ACETONIDE & NEOMYCIN (АТС код: D07CC02)

●**Abricort N**[®] („Актавис“ ЕАД) – унгвент 15 g в алуминиеви туби (оп. 1 бр.). ●**Flucinar N** (PharmaSwiss Česká republika s.r.o.) – унгвент по 15 g в алуминиеви туби (оп. 1 бр.). В 1 g унгвент се съдържат 0.25 mg флуоцинолон ацетонид и 5 mg неомицин сулфат. Показан при *бактериално инфектирани и алергични дерматози*. Прилага се локално 2–3 пъти на ден. *Противопоказан* при вирусни, дерматомикози, туберкулоза, лус на кожата, кърмене.

D07X Глюкокортикоиди, други комбинации

D07XA Глюкокортикоиди със слабо действие, други комбинации

ALPICORT[®] (D07XA02) (Dr. August Wolff GmbH & Co. KG Arzneimittel) – лосион във флакони по 100 ml (оп. 1 бр.), съдържащ 0,2% преднизолон и 0,4% салицилова киселина. Показан при косопад, alopecia areata, себореен дерматит, псориазис. Прилага се 1 път на ден в доза няколко капки.

ALPICORT F[®] (АТС код: D07XA00) (Dr. August Wolff GmbH & Co. KG Arzneimittel) – лосион във флакони по 100 ml (оп. по 1 бр.) В 100 ml дермален разтвор се съдържат 0,2 g преднизолон, 0.4 g салицилова киселина и 0.005 g естрадиол бензоат. ▲Преднизолонът действа противовъзпалително и антиалергично, салициловата киселина – антисептично, а естрадиолът стимулира растежа на космите.

Показания: Defluvium и себорейна андрогенна алоpecia (главно alopecia areata).

Приложение: Преди апликация кожата на главата се измива. Препаратът се нанася всяка вечер върху засегнатите части посредством леко масажирание с пръсти или с помощта на специалния апликатор, придружаващ опаковката. След първия месец може да се прави 2–3 пъти седмично по 1 апликация. Лечението продължава около 3 мес.

Нежелани реакции: Рядко (при продължително приложение) – изсушаване, изтъняване и атрофия на кожата; телеангиектазии; фоликулити; прояви на хиперкортицизъм.

Противопоказания: Дерматоинфекции (вирусни, микотични, бактериални, кокови, лус, туберкулоза, антракс), периорален дерматит, rosacea, естрогензависими тумори (carcinoma mammae et ovarii); кърмене. Препаратът не бива да попада в очите и устната кухина.

HYDROCORTISONE & MICONAZOLE (АТС кодове: D01AC20 и D07XA00)

●**Daktacort**[®] (Johnson & Johnson) – крем 15 g в туба (оп. 1 бр.), съдържащ 2% миконазол (имидазолово производно с антимикотична активност) и 1% хидрокортизон (ГКС с противовъзпалителна и антиалергична активност). *Показан* е предимно за начална терапия на дерматоинфекции, причинени от *дерматофи* или кандиди. Втрива се внимателно в поразения участък един или два пъти на ден в продължение на 2 до 5 седмици. Противопоказан е при свръхчувствителност към имидазолови деривати или хидрокортизон, туберкулозни или вирусни дерматоинфекции, ваксинална болест.

D07XB Глюкокортикоиди с умерено действие, други комбинации

FLUMETASONE PIVALATE & SALICYLIC ACID (АТС код: D07XB30)

●**Lorinden A**[®] (PharmaSwiss Česká republika s.r.o.) – унгвент в туби по 15 g (оп. 1 бр.). В 1 g унгвент се съдържат 0,2 mg флуметазон пивалат и 30 mg салицилова киселина. Флуметазон действа противовъзпалително, антиалергично, антипруригинозно и имunosупресивно, а салициловата киселина – кератолитично и слабо антисептично, като освен това улеснява проникването на ГКС през епидермиса.

Показания: Хронична екзогенна екзема; atopичен дерматит; lichen ruber planus; lichen simplex chronicus; псориазис на капилицуама.

Приложение: Унгвентът се нанася на тънък слой върху засегнатия кожен участък 1–2 пъти дневно в продължение на не повече от 2–3 седмици.

Нежелани реакции: Парене, сърбеж, ксерозис, фоликулит, атрофия на кожата, стрии, телеангиектазии, стероидно акне, периорален дерматит, хипертрихоза, хипопигментации, алергичен контактен дерматит; при продължително приложение – салицилизъм и/или хиперкортицизъм. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към съставките на Lorinden A, първични бактериални, вирусни и микотични дерматоинфекции; кожна туберкулоза; кожни прояви на сифилис; розацея, кърмене.

D07XC Глюкокортикоиди с мощно действие, други комбинации

BETAMETHASONE DIPROPIONATE & SALICYLIC ACID (АТС код: D07XC01)

● **Betaderm A**[®] (PharmaSwiss Ceska republika s.r.o.) – унгвент в туби по 15 и 30 g (оп. по 1 бр.). В 1 g унгвент има 0,5 mg betamethasone и 30 mg Acidum salicylicum. ● **Diprosalic**[®] (Мерк Шарп и Доум България ЕООД) – унгвент в туби по 15 g и лосион във флакони по 30 ml (оп. по 1 бр.). В 1 g унгвент има 0,5 mg betamethasone и 30 mg Acidum salicylicum, а в 1 ml лосион – 0,5 mg betamethasone и 20 mg Acidum salicylicum. ▲ Бетаметазон има противовъзпалителен, антиалергичен и антипруригинозен ефект, а салициловата киселина – кератолитичен и слаб антисептичен ефект. Тя улеснява проникването на бетаметазон в дълбоките слоеве на кожата.

Показания: Псориазис (лосионът е подходящ за капилицуама, унгвентът – за тялото); себореен дерматит по капилицуама; atopичен дерматит; lichen simplex chronicus; lichen ruber planus; дисхидроза; ichthyosis vulgaris.

Приложение: Тънък слой унгвент или няколко капки лосион се нанасят върху засегнатите кожни участъци сутрин и вечер.

Нежелани реакции: *Локални* – алергичен контактен дерматит, парене, сърбеж, ксерозис, фоликулит, атрофия на кожата, стрии, телеангиектазии, стероидно акне, периорален дерматит, хипертрихоза, хипопигментации; *системни* – при продължително прилагане на Diprosalic върху големи кожни участъци (особено на деца) може да се развие хиперкортицизъм или салицилизъм (главоболие, световъртеж, объркване, шум в ушите, гадене, повръщане). **Противопоказания:** Повишена чувствителност към съставките на Diprosalic; бактериални, вирусни или микотични дерматоинфекции; кожна туберкулоза; кожни прояви на сифилис; розацея; деца под 12 г., бременност, кърмене.

ELOSALIC[®] (АТС код: D07XC03) (Мерк Шарп и Доум България ЕООД) – кожен унгвент в емайлирани алуминиеви туби по 15 g (оп. 1 бр.). В 1 g мехлем има 1 mg мометазон и 50 mg салицилова киселина. ▲ Мометазон е ГКС от клас III. Притежава противовъзпалителен, противосърбежен и съдосвиващ ефект. Салициловата киселина действа излющващо върху stratum corneum, без да уврежда епидермиса. Освен това тя повишава перкутанната абсорбция на ГКС.

Показания: За начално лечение на умерено тежки до тежки *псориазисни плаки*.

Приложение: Тънък слой маз се нанася върху засегнатите кожни участъци 1 или 2 пъти на ден в продължение до 2 седмици. МДД е 15 g, нанесена върху не повече от 30% от т.п.

Противопоказания: Свръхчувствителност към мометазон или салицилова киселина.

D08 ДЕРМАТОАНТИСЕПТИЦИ

D08A Антисептици и дезинфектанти

D08AA Акридинови деривати

ETHACRIDINE – INN ((АТС код: D08AA01)

● **Ethacridine lactate Toni-M**[®] ("Тони М" ООД) – разтвор 0,1% 100 ml (оп. 1 бр.). ● **Rivanol Chemax Pharma**[®] („Химакс Фарма“ ЕООД) – антисептичен дермален разтвор 0,1% 100 ml (оп. 1 бр.). ● **Rivanol Galen Pharma**^{*} („Гален – Фарма“ ООД) – антисептичен дермален унгвент 1% 15 g (оп. 1 бр.). ● **Rivanol VT**[®] („Бета Фарма“ АД) – антисептичен дермален разтвор 0,1% по

100 и 1000 ml в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Solutio Rivanoli Flo**[®] („Флора – 02” ЕООД) – антисептичен дермален разтвор 0,1% по 100 и 1000 ml в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Solutio Rivanoli Kupro**[®] („Купро 94” ЕООД) – антисептичен дермален разтвор 0,1% по 100 и 1000 ml в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Solutio Rivanoli SZ**[®] („Сайра Загоре” ООД) – антисептичен дермален разтвор 0,1% по 100 и 1000 ml в пластмасова бутилка (оп. по 1 бр.).

Етакридин *разгъва двете вериги на ДНК*. Антисептичната му активност не отслабва в присъствие на белтъци. За промиване на пресни рани се използва воден разтвор от 0,05% до 0,2% на етакридин; при фурункули, карбункули и абсцеси – 0,1–0,2% разтвор във вид на компреси и тампони; за промиване на матката след родовия период – 0,1%; при стоматит, ринит и фарингит – за изплакване 0,1% или за мазане – 1%. Етакридин оцветява кожата и бельото в жълто.

D08AC Бигваниди и амидини

VITA-MERFEN[®] (АТС код: D08AC52) (Novartis Consumer Health GmbH) – унгвент в туби по 20 g (оп. 1 бр.). В 1 g има: 5 mg хлорхексидин глюконат, 1 mg бензоксониев хлорид и 2000 UI ретинол. ▲ ПАВ действат бактерицидно по отношение на стафилококи (вкл. произвеждащи пенцилиназа), *E. coli*, *P. aeruginosa*, *P. mirabilis*, *C. albicans*, *H. simplex*, аденовируси, HIV, грипни и парагрипни вируси и др. Ретинол действа епителотонично и улеснява цикатризацията.

Показания: Локална терапия на малки кожни рани, свързани с охлузване, порязване, одраскване, напукване, повърхностни изгаряния от I и II степен.

Приложение: Унгвентът се нанася на тънък слой върху раната директно или с компресивна превръзка. По преценка може да се масажира леко, за да се улесни проникването му. Процедурата се извършва от един път на ден до един път през няколко дни (напр. при изгаряне). Унгвентът не трябва да попада в очите и вътрешното ухо.

Нежелани реакции: Контактен дерматит.

D08AD Продукти на борната киселина

БОРОВ ВАЗЕЛИН[®] (Софарма АД) – унгвент 3% 18 g (оп. 1 бр.). ▲ Козметичен продукт, притежаващ слаб антисептичен и омекотяващ ефект върху кожата.

Показания: Изсъхнала и напукана кожа на ръцете и устните, измръзване на ушите, интертриго.

Приложение. Засегнатите участъци от кожата се намазват с тънък слой унгвент 2 до 3 пъти на ден не по-дълго от 7 дни.

Резорбтивни НЛР: Гадене, повръщане, кожни обриви, диария, анемия, увреждане на бъбреците, възбудни явления, колапс. **Противопоказания:** Нарушена цялост на кожата (поради риск от развитие на резорбтивни НЛР); деца <3 г. (поради повишена перкутанна резорбция).

D08AE Фенол и дервати

☞ Фенолът и производните му са протоплазмени отрови, които преципитират физически или ензимно протеините в микробните клетки. Освен това тези съединения имат висока повърхностна активност, защото в молекулата си съдържат липофилни и липофобни групи. Във връзка с тяхната липидоразтворимост преминават бързо през бактериалните мембрани и нарушават липидната обмяна в микроорганизмите.

CHLORPHENOL-CAMPHORA[®] – течност в тъмни стъкла по 50 ml (оп. 1 бр.). Съдържа парахлорфенол и камфора в съотношение 1:2. Парахлорфенолът има по-силно антисептично действие в сравнение с фенола. Камфората се разтваря във фенолите и намалява каутеризиращото им действие. Под форма на напоени дренчета или дренажни ленти препаратът се прилага за *антисептична обработка на коренови канали и кавитети в близост на зъбната пулпа, за лечение на хронични периапикални процеси чрез промиване, за лечение на венечни джобове и при трудно прорязване на зъбите*.

FORMOCRESOL® – флакони 30 ml във флакон (оп. 1 бр.). Съдържа фенол, формалин, креозот, тимол и глицерин. Използва се за *антисептична обработка на пулпата при витална ампутация и за лечение на усложненията на девитализирана пулпа* с напоени памучни тампони или ленти.

HELIPUR® (B. Braun Melsungen AG) – течност. Представява *смес от крезол, активирани чрез хлориране*. За дезинфекция на различни повърхности е подходящ 2% разтвор за 1 h или 1%/4 h; урина – 6%/2 h; храчки – 6%/4 h, други екскрети 6%/6 h; медицински инструменти – 5%/15 min или 1,5%/1 h. Helipur действа спороцидно, ако екскретите се обработят с 10% разтвор в продължение на 8 h.

PHENOL – INN (АТС код: D08AE03) – течност в стъкла по 1 kg (оп. 1 бр.). ▲ В концентрация 1–2% фенолът има антисептичен, антимикотичен и противосърбежен ефект.

Приложение: В медицинската практика се прилага разреден с глицерин, течен парафин или спирт при *дерматит на окосмената част на главата от микотичен и бактериален произход*. Като консервиращо средство се прилага в концентрация 0.5–1%; за дезинфекция на лабораторна стъклария чрез накисване е подходящ 3% разтвор в продължение на 24 h; за дезинфекция на бельо на туберкулозно болни (също чрез накисване) – 2% разтвор за 4 h.

Нежелани реакции: Фенолът се резорбира през кожата и лигавиците и *уврежда ЦНС*, а локално предизвиква от анестезия до некроза. При *остро отравяне* с фенол се прави стомашна промивка с 2% разтвор на натриев тиосулфат. Инжектират се калциеви препарати и кардиотонични средства. **Противопоказания:** Мляко, мазнини и алкохол са противопоказани, тъй като улесняват резорбцията на фенола.

POLICRESULEN (вж. гл. G01AX03)

TRICRESOL-FORMALIN® – 30 ml във флакон (оп. 1 бр.). Съдържа трикрезол и формалин в съотношение 1:1, 2:1 или 3:1. Използва се за *обеззаразяване на гангренозни зъбни канали и за мумификация на пулпни остатъци*.

D08AG Йод-съдържащи препарати

IODINE – INN (АТС код: D08AG03)

● **Alcocholic iodine solution 5%** (“Тони-М” ООД) – антисептичен дермален разтвор 5% по 25, 50 и 900 ml в бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Alcocholic iodine solutio Flo®** (“Флора-02” ЕООД) – антисептичен дермален разтвор 5% по 25, 50 и 900 ml (оп. по 1 бр.). ● **Solutio Iodi spirituosa Chemax Pharma®** (Химакс ЕООД) – антисептичен дермален разтвор 5% по 20 ml и 900 g в бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Solutio Iodi spirituosa Galen Pharma®** („Бета Фарма” АД) – антисептичен дермален разтвор 5% по 50 ml и 1000 ml в бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Solution Iodi spirituosa Kupro®** („Купро – 94” ЕООД) – антисептичен дермален разтвор 5% по 30, 50 и 1000 ml в тъмни стъклени бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Tinctura Jodi** (тривиално наименование). *Притежава антибактериално, фунгицидно и ревулзивно действие. Прилага се външно за антисептична обработка на оперативното поле, при кожни екскориации, епидермофития; като ревулзивно средство при артралгия, лумбалгия, миалгия.*

POVIDONE-IODINE – INN (Iod-Povidone) (АТС кодове: D08AG02, D09AA09 и G01AX11)

● **Betadine®** (Egis Pharmaceuticals PLC) – пясарии 200 mg (оп. 14 бр.); разтвор 10% във флакони по 30 и 120 ml и унгвент 10% 20 g (оп. по 1 бр.). ● **Braunol®** (B. Braun Melsungen) – разтвор 10% в кафяви бутилки по 1000 ml (оп. 1 бр.). ● **Braunovidon®** (B. Braun Melsungen) – унгвент 10% в туби по 20, 100 и 250 g (оп. по 1 бр.). ● **Braunovidon 10% impregnated dressing®** (B. Braun Melsungen) – импрегнирани с унгвент превръзки с размери 10 x 20 cm и 7.5 x 10 cm (оп. по 1 бр.). ● **Doporison®** (Софарма АД) – унгвент 10% в туби по 20 g (оп. 1 бр.). ● **Iodaderm VT®** (Вета Фарма АД) – дермален разтвор 10% в кафяви пластмасови бутилки по 100 и 1000 ml (оп. по 1 бр.). ● **Iodseptadon®** („Химакс Фарма” ЕООД) – дермален разтвор 10% в тъмни стъклени бутилки по 20, 100 и 1000 ml (оп. по 1 бр.). ● **Jodasept®** („Активис” ЕАД) – унгвент 10% в ламинантни туби по 40 и 90 g (оп. по 1 бр.). ● **Jodasept Kupro®** („Купро – 94” ООД) – дермални разтвори от 10% в тъмни пластмасови бутилки по 50, 100 и 1000 ml (оп. по 1 бр.); унгвент 10% в ламинантни туби по 20, 50, 90 и 100 g (оп. по 1 бр.). ▼ Представява

комплекс от повидон и йод. Повидонът е йонофор, свързващ йод. При контакт с кожата и лигавиците той освобождава йод постепенно и равномерно в продължение на няколко дни, оцветявайки жълтокафяво обработената повърхност. След пълното освобождаване на йода оцветяването на кожата изчезва. ▲Йодповидон действа гермицидно широкоспектърно върху голям брой бактерии, коки, вируси, гъбички, протозои (вкл. трихомоноцидно) и спори.

Рискова категория за бременност: D.

Приложение: (1) Десетпроцентовите йод-повидонови *разтвори* се използват за предоперативно обеззаразяване на кожата и лигавиците; при биопсии и пункции; катетъризация; пиодермии, остеомиелити, инфектирани рани, декубитуси, фистули и трофични язви с вторична инфекция; за туширане и гаргара на устната кухина при тонзилити, кандидоза, афтозни и херпесни стоматити. За обеззаразяване на ръцете се правят две обтривания със 7,5% разтвор по 2,5 min. (2) Десетпроцентовите йод-повидонови *унгвенти* са подходящи при изгаряния I и II степен, за лечение на рани с бактериална инфекция, декубитуси, инфектирана и трудно лечима повърхност на кожата, пиодермии, повърхностни дерматомикози, бактериално или микотично суперинфектирани дерматомикози. Те се нанасят в тънък слой няколко пъти на ден. (3) *Импрегнираната превръзка* с йод-повидонов унгвент Braunovidon 10% impregnated dressing е показана за лечение на изгаряния, кожни рани, инфектирани декубитални язви, пиодермия. В зависимост от размера на раната тя се покрива с едно или повече парчета няколко пъти на ден. При силно ексудиращи рани превръзката се сменя на всеки 4 до 6 h. (4) *Песариите* се прилагат при колпити и неспецифични инфекции, причинени от Gardnerella vaginalis. Те се поставят по една, дълбоко във влагалището, в продължение на 7 до 14 дни.

Взаимодействия. Оптималното рН за действие на йод-повидон е 2–7. Препаратът взаимодейства с белтъци и други органични съединения, което намалява ефекта му. *Несъвместим е с кислородна вода.* Йодът взаимодейства с живачни съединения, като се образуват силно токсични продукти. Не трябва да се използва заедно с антисептици, съдържащи живак.

Противопоказания: Хипертиреоидизъм, свръхчувствителност към йод, *херпетиформен дерматит*, бебета до 6 мес., преди и след терапия с радиоактивен йод (до трайното излекуване).

D08AJ Кватернерни амониеви съединения (ПАВ)

BENZALKONIUM – INN (АТС код: D08AJ01)

•**Urgo**[®] (Fournier) – отмиваща се антисептична прилепваща микроперфорирана превръзка. Съдържа 9,6 mg/dm² *бензалкониев хлорид* (ПАВ). Показан за обеззаразяване на малки повърхностни рани и изгаряния. Раната и областта около нея се почистват и подсушават. После се поставя превръзката, която се сменя два пъти на ден. Противопоказан след ваксинация.

ОСТECARE[®] (АТС код: D08AJ57) (PharmaSwiss Česká republika s.r.o.) – дермално мукозен спрей в бутилки по 50 и 250 ml (оп. по 1 бр.). В 1 ml се съдържат: 1 mg октенидин (ПАВ) и 20 mg феноксиетанол. ▲Октенидин и феноксиетанол нарушават пропускливостта на клетъчните мембрани и действат антисептично.

Показания: (1) Краткотрайно обеззаразяване на лигавицата и съседните тъкани преди диагностични процедури в аногениталната област (вагина, вулва, glans penis) и преди уретрална катетеризация. (2) Антисептично обработване на малки повърхностни рани и кожата преди нехирургически процедури. (3) Непродължително поддържащо лечение на междупръстови микози.

Приложение: Октекеър се прилага 1 път на ден, като се впръсква върху третираната област. Алтернативно той може да се напръска върху тампон, с който да се обработи съответната област. Изчаква се около 2 min, за да може напълно да изсъхне, след което се започват съответните процедури (превръзка и др.).

Нежелани реакции: Парене, зачервяване, сърбеж, контактни алергични прояви.

Противопоказания: Свръхчувствителност към октенидин или феноксиетанол. Октекеър не трябва да се използва за промиване коремната кухина, пикочния мехур или тъпънчевата мембрана.

OCTENIDINE DIHYDROCHLORIDE + PHENOXYETHANOL FGK® (АТС код: D08AJ57) (FGK Representative Service GmbH) – дермален спрей в бутилки по 50 и 250 ml (оп. по 1 бр.). В 1 ml спрей се съдържат: октенидин (ПАВ) – 1 mg и феноксиетанол (фенолов дериват) – 20 mg.

Показания: (1) Многократно (но за кратък период от време) обеззаразяване на лигавици и прилежащи кожни тъкани преди диагностични процедури в аногениталната област (вкл. вагина, вулва, glans penis), а също преди катетъризация на пикочния мехур. (2) За антисептична обработка на малки повърхностни рани и обеззаразяване на кожата преди нехирургични процедури.

Приложение: Продуктът се използва при всички възрастови групи. Octenidine dihydrochloride + Phenoxyethanol FGK се прилага върху участъка, който трябва да бъде обеззаразен до пълното му омокряне. След това се изчаква 1 до 2 min преди да бъдат предприети някакви манипулации. Към настоящият момент има клиничен опит от безопасното приложение на този антисептик максимално 14 дни.

Вазимодействие: Съществува *in vitro* несъвместимост на Octenidine dihydrochloride + Phenoxyethanol FGK с анионни ПАВ (сапуни, перилни и други детергентни препарати).

Предупреждения: Octenidine dihydrochloride + Phenoxyethanol FGK *не трябва да се прилага* за промивки в коремната кухня (например интраоперативно) и пикочния мехур или за обеззаразяване на тъпнчевата мембрана. Той *не трябва да се прилага в областта на гърдата по време на кърмене*. Липсват данни при хора за влияние на Octenidine dihydrochloride + Phenoxyethanol FGK върху фертилитета. Изследванията показват, че октенадин не повлиява фертилетата при плъхове и зайци, а феноксиетанол не влияе върху фертилността на мишки.

Нежелани реакции: Преходно зачервяване, сърбеж и затопляне в мястото на апликация на продукта. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към някоя от съставките или инжектиране на продукта.

OKTENIDERM® (АТС код: D08AJ57) (Schulke & Mayer) – разтвор по 250 и 1000 ml (оп. по 1 бр.). В 100 g има 30 g пропилов алкохол, 45 g изопропилов алкохол и 100 mg октенидин.

▲ Проявява антисептичен ефект, проявяващ се след 15 до 20 s и продължаващ повече от 6 h. Инактира вируса на хепатит В и СПИН. (1) За обработка на оперативното поле кожата се обтрива с препарата, след което се изчаква 1 min. (2) За хигиенна антисептична обработка в ръцете се втрива 3 ml Okteniderm/30 s. (3) За хирургична антисептична обработка измитите ръце се подсушават със стерилна кърпа и се третират два пъти с по 5 ml разтвор/5 min.

SEPTIHAND® (Metachim AD) – разтвор във флакони по 100 ml, 330 ml; 1, 3 и 5 литра (оп. по 1 бр.). В 100 g се съдържат: 400 mg хлорхексидин диглюконат, 600 mg бензалкониев хлорид, 50 g 96% етанол, 20 g изопропанол и 5 g пропилен гликол. ▲ Septihand е комбиниран широкоспектърен антисептик. Ефектът му е бърз и продължителен. Повлиява *M. tuberculosis*, *Staph. aureus*, *E. coli*, *Ps. aeruginosa*, HIV, Hepatit B virus, *C. albicans*, *T. mentagrophytes*, спори.

Показания: Preparatът е предназначен за хигиенна и хирургична антисептична обработка на ръцете и кожата, подходящ за употреба и в битови условия

Приложение: За текуща антисептична обработка 3 ml (= 2 натискания на помпата на флакона) Septihand се втриват в продължение на 30 s; за хирургична антисептична обработка на ръцете след предварителното им измиване с вода и сапун 2 min 5 ml (= 3 натискания на помпата на флакона) Septihand се втриват 2 пъти при експозиция 2 min.

SEPTISAL® (Metachim AD) – разтвор по 200 и 500 ml; 1, 3 и 5 литра (оп. по 1 бр.). В 100 g се съдържат: 400 mg хлорхексидин диглюконат, 600 mg бензалкониев хлорид, 50 g 95% етанол и 20 g. За дезинфекция на медицински инструменти Septisal се използва неразреден чрез ръчно пулверизиране до пълно омокряне при експозиция 5 min; при разреждане 1:2 експозицията е най-малко 30 min.

D08AL Сребърни съединения

SILVER NITRATE* (Argenti nitras) (АТС код: D08AL01) – безцветен кристален прах. В ниски концентрации (1–10%) действа антисептично, адстрингентно, противовъзпалително и

епителотонично, а във високи (20–50%) – некротизиращо. Прилага се *локално* под форма на унгвенти (1–2%) при фисури, рагади, язви, интертриго. Под форма на 1–2% водни колири (*Solutio Credé**) в миналото се използваше за *профилактика на гонорея у новородени в доза 1 к*, след което незабавно очите се промиват обилно с физиологичен разтвор, за да се предотврати развитието на химичен конюнктивит. Ефективността на сребърния нитрат по отношение на хламидии обаче е несигурна. Във високи концентрации (20–50%) и под форма на моливчета (*Stylus Argenti nitratis**) се използваше за туширанена вегетиращи пиодермии и брадавици.

COLLARGOLUM* (Argentum colloidalе) (АТС код: D08AL03) – прах, съдържащ 70% сребро. Действа бактерицидно и адстрингентно. Прилага се под форма на 0,2–1% разтвори за промиване на гнойни рани; 1% разтвор – колизр; 2–5% – носни капки.

D08AX Други антисептици и дезинфектанти

ALDESOL[®] (Pliva Sept) – разтвор по 100 ml; 1, 5 и 10 литра (оп. по 1 бр.). В 100 ml има глутаралдехид 6 g, бензалкониев хлорид 5 g и глиоксал 8 g. ▲ Комбиниран антисептик, повлияващ много бактерии (вкл. *P. aeruginosa* и туберкулозен микобактерий), гъбички, някои вируси. Активността на препарата се запазва в присъствие на органични вещества. За *дезинфекция на повърхности на помещения с цел контрол на нозокомиални инфекции* се приготвя воден разтвор на Aldesol в съотношение 1:100. За *дезинфекция на повърхности, замърсени с туберкулозен микобактерий и резистентни щамове на Ps. aeruginosa*, съотношението е от 1:30 до 1:50, а при замърсяване с гъбички и вируси – от 1:50 до 1:100. При работа с продукта се използват ръкавици. При попадане на разтвора върху кожата, лигавиците или в очите те веднага се изплакват обилно с вода и след това с 1% разтвор на натриев хидрогенкарбонат. После е нужна офталмологична помощ.

DECOSEPT[®] (Borer Chemie AG) – антисептичен алкохолен разтвор 500 ml (оп. 1 бр.). Съдържа пропан-2-ол 447 mg/g, пропан-1-ол 219 mg/g и бензил-С12-1-алкилдиметиламониов хлорид 1 mg/g. Има бактерициден, туберкулоциден, фунгистатичен и известен вициден ефект. За *хигиенна обработка на ръцете* се втрива 20 и повече секунди, а за *хирургична обработка на ръцете от пръстите до лактите* – 60 и повече секунди. Кожата трябва да бъде намокрена през цялото време. Продуктът е запалим! Изпаренията му могат да предизвикат сънливост и световъртеж. Не трябва да се поглъща или да попада в очите. При използване на Decosept се носи предпазна маска нос/очи.

ETHANOL – INN (АТС код: D08AX08)

● **Spiritus aethylicus Chemax Pharma**[®] (Химакс Фарма ЕООД) – дермални антисептични разтвори от 70, 90 и 95 об.% по 100 ml (= 80 g) и 1000 ml (= 800 g) в пластмасови или стъклени бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Spiritus aethylicus DVN**[®] (ЕТ „ДВН Г. Димитрова“) – дермални антисептични разтвори от 70, 90 и 95 об.% по 100 и 1000 ml в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Spiritus aethylicus Flo**[®] (Флора – 02 ЕООД) – дермални антисептични разтвори от 70, 90 и 95 об.% по 100 и 1000 ml в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Spiritus aethylicus Galen Pharma**[®] (Гален Фарма ООД) – дермални антисептични разтвори от 70, 90 и 95 об.% по 100 и 1000 ml в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Spiritus aethylicus Kupro**[®] (Купро 94 ООД) – дермални антисептични разтвори от 70, 90 и 95 об.% по 100 и 1000 ml в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Spiritus aethylicus SZ**[®] (Сайра Загоре ООД) – дермални антисептични разтвори от 70, 90 и 95 об.% по 100 и 1000 ml в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Spiritus aethylicus Toni-M**[®] ("Тони-М" ООД) – дермални антисептични разтвори от 70, 90 и 95 об.% по 100 и 1000 ml в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Spiritus aethylicus VT**[®] (Вета Фарма АД) – дермални антисептични разтвори от 70, 90 и 95 об.% по 100, 500 и 1000 ml в пластмасови бутилки (оп. по 1 бр.). ● **Spiritus Vini** (тривиално популярно наименование). Етанолът се съхранява *на хладно място далеч от огън*. Той намира широко приложение (особено в концентрация 70%) като дерматоантисептик. Не се прилага върху рани, тъй като коагулира протеините и може да запази патогенни микроорганизми в тяхната дълбочина. Използва се за фрикции и компреси, като ревулзивно средство, в органичната химия и фитохимията като разтворител. Намира приложение за приготвяне на тинктури, екстракти и др.

FORMALINUM (Алфахим) – течност в кафяви стъкла по 500 и 1000 ml и в пластмасови туби по 5 (оп. по 1 бр.). Представява 37 до 40% воден разтвор на формалдехид, стабилизирани с 10 до 15% метанол. При ниска или висока температура и при наличие на повече примеси на дъното на стъклата се образува бяла хомогенна утайка от параформалдехид, която се деполимеризира чрез загряване. ▲Формалинът има бактерициден, антимикотичен, спороциден и антивирусен ефекти, свързани с денатуриране на белтъците в микробната клетка. Той прониква незначително в дълбочина и има повърхностен ефект. Не уврежда металите, памучните и вълнените тъкани; не променя боите.

Приложение. За обеззаразяване на бельо (включително и при туберкулоза) чрез наkisване се използва 30% воден разтвор на формалин в продължение на 4 h; подходящ за груба дезинфекция на повърхности при чревни инфекции чрез забърсване е 2% разтвор; при стафилококови инфекции се използва 3% разтвор; за дезинфекция на фекалии чрез заливане са подходящи 5 или 10% разтвори за 6 h; урина и хрaчки чрез заливане – 5 или 10% разтвори за 2 h; за обеззаразяване на помещения, транспортни средства, вълнени и други тъкани – 1 до 4% разтвори. Формалинът се използва и под формата на пари, които се получават в специални камери с формалинови апарати и по “студен” химически начин. Формалиновите пари се прилагат главно за крайна дезинфекция на помещения при капкови инфекции (дифтерия, скарлатина, епидемичен менингит и др.), както и за обеззаразяване на предмети, непригодни за парна дезинфекция, като книги, копринени дрехи и др. При прилагане на формалинови пари е необходимо да се осигури херметичност. Температурата на помещението не трябва да е по-ниска от 15 °C (средно 30–35 °C), а експозицията – не по-малко от 6 h. В дезинфекционна камера при едновременно въздействие с водни пари и формалин и при температура 50–70°C за дезинфекцията е достатъчна експозиция 1–2 h. След дезинфекцията е необходимо щателно проветряване на помещението. Под форма на 10% водни разтвори формалинът се прилага за фиксиране на тъкани в хистологичната практика и за консервиране на тъкани в анатомията и патологичната анатомия.

Нежелани реакции. Формалинът не се прилага за дезинфекция на кожни изделия (обувки и др.), понеже *втвърдява и уврежда кожата*. Не се използва за обеззаразяване на ръцете. Той *дразни лигавиците* на очите и ГДП.

FUCHSINI GALEN-PHARMA® 1% (Гален Фарма ООД) – дермален разтвор 1% 50 ml в полипропиленова бутилка (оп. 1 бр.). Антисептик, активен срещу Грам-положителни бактерии и гъбички от групите Епидермофитон и Кандида; посушаващо средство при мокрещи и екзематозни дерматити. Прилага се върху засегнатата кожна повърхност 1 до 2 пъти на ден с помощта на тампон.

GIGASEPT FF® (Schulke & Mayer) – течност 2000 ml (оп. 1 бр.). Препаратът съдържа 11% сукциндиалдехид, 3% диметокситетраhydroфуран и алкохоли (етанол, пропанол, метанол). ▲Има бактерицидно, фунгицидно, вируцидно, туберкулоцидно и спороцидно действие. Не корозира металите. За дезинфекция на медицински инструменти и специална медицинска апаратура (3% разтвор/1 h). При наличие на туберкулозни микобактерии е подходящ 4% разтвор при експозиция 30 min, а на плесени и гъбички – 6% разтвор/15 min.

HYDROGEN PEROXIDE – INN (АТС код: D08AX01)

●**Hydrogen peroxide Chemax Pharma® 3%** (Химакс Фарма ЕООД) – дермален разтвор по 100 и 1000 ml в пластмасови или стъклени бутилки (оп. по 1 бр.). ●**Hydrogen peroxide Galen – Pharma® 3%** („Гален – Фарма” ООД) – дермален разтвор по 100 и 1000 ml в бутилки от полиетилен с висока плътност (оп. по 1 бр.). ●**Hydrogen peroxide – Flo® 3%** („Флора-02” ЕООД) – дермален разтвор по 100 и 1000 ml в бутилки от PE/PET/PP (оп. по 1 бр.). ●**Hydrogen peroxide Kupro® 3%** („Купро 94” ООД) – дермален разтвор по 100 и 1000 ml в кафяви бутилки от полиетилентерефталат (оп. по 1 бр.). ●**Hydrogenii peroxidatum VT® 3%** („Ета Фарма” АД) – дермален разтвор по 100 и 1000 ml в кафяви бутилки от полиетилентерефталат (оп. по 1 бр.). ●**Solutio Hydrogenii peroxydi diluta (DCI).** ▲Кислородната вода се получава от *Perhydrol (Solutio Hydrogenii peroxydi concentrata)* чрез разреждане. Има антисептичен, хемостатичен, дезодориращ, депигментиращ и механичен почистващ ефект, дължащи се на *мощно оксидантно действие* и продуциране на *свободни кислородни радикали* ($\cdot OH$), чрез които се увреждат липиди, протеини, ДНК и други жизнено

важни клетъчни компоненти в микроорганизмите.

Показания: За промивки и изплакване на устната кухина при стоматити, ангина и др., а също в гинекологията, дерматологията, хирургията.

Противопоказания: Акаталазия (по-често срещана сред японци и ескимоси).

ICHTHAMMOL

●**Ichthammol Galen-Pharma**[®] („Гален-Фарма“ ООД) – дермален унгвент 10% в полистиролови банки по 15 и 30 g (оп. по 1 бр.). ●**Ichthyol**[®] (Софарма АД) – дермален унгвент 50% в алуминиеви туби по 18 g (оп. 1 бр.). Съдържа *сулфокиселини*, изолирани от битуминозното масло, под форма на амониева сол, а също – и органично свързана сяра. Ichthammol и Ichthyol имат антисептичен, кератолитичен и антиексудативен ефект. Подпомагат разнасянето на инфилтратите. Показани са за локалната терапия на фурункули, карбункули, абсцеси, еризипел, изгаряне, измръзване, екзема, псориазис. Прилагат се външно 1 до 2 пъти на ден с марлена превръзка.

PARAFORMALDEHYDE (*не е в наличност*) – таблетки 1 g. В доза 1 таблетка се използва за 24-часова дезинфекция на борчета и други малки стоматологични инструменти, поставени в петриев панички.

POTASSIUM PERMANGANATE (АТС кодове: D08AX06 и V03AB18)

●**Kalii permanganas** (ЕТ „Евелин-29“) – прах 20 g за приготвяне на дермален разтвор (оп. 1 бр.). ●**Kalii permanganas** („Гален Фарма“ ООД) – прах 10 g за приготвяне на дермален разтвор (оп. 1 бр.). ▲При контакт на препарата с органични материи *моцел оксидант*, с което се обяснява антисептичното и дезодориращото му действие, а също – инактивирането на змийската отрова и антагонизирането на токсичното действие на фосфора, морфина, циановодорода.

Приложение. За промиване и антисептична обработка на рани се използват 0,1 до 0,5% водни разтвори на калиев перманганат; за антисепсия на устната кухина и гърлото – от 0,01 до 0,1%; за промивки в урологията и гинекологията, а също и за стомашни промивки при остри отравяния – 0,02 до 0,05% разтвори.

Противопоказания: Акаталаземия.

SEPTODERM HÄNDE[®] (АТС код: D08AX53) (Dr. Schumacher GmbH; „Медика 67“ ООД) – течност 500 ml във флакони (оп. 1 бр.). В 100 g се съдържат: 63,1 g изопропанол и 115 mg бутандиол. Septoderm Hände е *биоциден антисептик*. Притежава бактерициден, фунгициден и вирициден ефект (вкл. срещу HIV, HBV, HCV, Vaccinia, FCN и Rota-вируси). **(1)** За хигиенно обеззаразяване в подсушената кожа на ръцете се втриват 3 до 5 ml Septoderm Hände в продължение на 30 s. **(2)** За хирургично обеззаразяване в подсушената кожа на ръцете се втриват 3 до 5 ml Septoderm Hände в продължение на 3 min (при липса на протеиново натоваване) и 5 min (при наличие на протеиново натоваване). Поради ниската му активност срещу бактериални спори Septoderm Hände не трябва да се използва за дезинфекция на хирургични и дентални инструменти. Трябва да се избягва контакт с очите. Да се пази от огън и запалими материали. Septoderm Hände не трябва да се поглъща. Той трябва да се съхранява на недостъпно за деца място.

TINCTURA CASTELLANI – HEFFE[®] (АТС код: D08AX00) („Химакс Фарма“ ЕООД) – дермална микстура в тъмни стъклени бутилки по 50 ml (оп. 1 бр.). В 100 g се съдържат 3,5 g Phenol, 8 g Resorcinol и 800 mg Acidum boricum.

Показания: Повърхностни дерматомикози, подостри и хронични екземи, себорея и кератози.

Приложение: Засегнатите кожни участъци се намазват с напоен с *Tinctura Castellani* памучен тампон 1–2 пъти на ден. Терпията може да продължи до 30 дни.

Нежелани реакции: Еритем, дерматит.

WISHIVEN[®] (АТС код: D08AX00) („Гален Фарма“ ООД) – дермален разтвор 100 g, съдържащ *бисмутов трибромфенол* в полиетиленови бутилки (оп. 1 бр.).

Показания: Гнойни кожни възпалителни процеси, варикозни язви, декубитални рани, диабетично стъпало, флебити, тромбофлебители, усложнения при болест на Бюржер.

Приложение: Марлена превръзка, напоена с разтвора се поставя върху засегнатия кожен участък и се покрива с полиетиленово фолио. Процедурата се изпълнява 1 до 2 пъти седмично (при гноини възпалителни процеси се сменя по-често, в зависимост от секрецията).

WISHNEVSKY® (АТС код: D08AX00) (“ВетПром” АД) – маз в алуминиеви туби по 75 g (оп. 1 бр.). В 1 g маз съдържа като активни съставки 30 mg бисмутов *трибромфенол* (ксероформ) и 30 mg *кадиново масло*. ▲Фенолният антисептик ксероформ преципитира белтъците и образува плътен албуминатен защитен филм върху раните. Кадиновото масло засилва антисептичната му активност, подобрява локалното кръвоснабдяване на тъканите, регенерацията и вроговяването на епидермиса. Мазта на проф. Вишневски има локален анестетичен, антисептичен и противовъзпалителен ефект, които са съчетани с последващите кератолитичен и кератопластичен ефекти, отделяне на некротичните тъкани, подсушаване на раните, ускоряване на грануляцията и епителизацията им. Желирането на вехикулама (предизвикано от наличието на рициново масло) подобрява адхезията и потенцира подсушаващия ефект на ксероформа.

Показания: Локално лечение на *гноино-възпалителни процеси* от различен произход – гноини рани, варикозни язви, декубитуси, диабетично стъпало, флебити, тромбофлебители.

Приложение: При варикозни язви, диабетични рани, флебити и тромбофлебители марлена превръзка, напоена с продукта, се поставя върху болния участък, а върху нея се поставя полиетиленово фолио. Компресът се сменя 1 до 2 пъти седмично, а при гноино-възпалителни процеси – по-често (в зависимост от гноината секреция).

Противопоказания: Свръхчувствителност към някоя от съставките.

ZINC HYALURONATE – INN (АТС код: D03AX19)

●**Hyaluricht®** (Gedeon Richter Ltd) – дермален разтвор 20,5 mg/10 ml във флакони (оп. 1 бр.). Цинковият хаилуронат стимулира процеса на епителизиране на рани и язви. Показан е при *ulcus cruris*, декубитус, бавно заздравяващи инфектирани рани. Повърхността на раната се обработва предварително с физиологичен разтвор или 3% кислородна вода. След това върху раневата повърхност се нанасят няколко капки от разтвора (за 10 cm² са необходими 4–7 κ). МДД е 1 κ/1 cm² ранева повърхност. Изчаква се 2–3 min и се поставя стерилна марля. Превръзката се сменя на 12–24 h.

D10 ПРЕПАРАТИ ЗА ЛЕЧЕНИЕ НА АКНЕ

D10A Препарати за локално лечение на акне

D10AD Ретиноиди за локално приложение

ADAPALEN & BENZOIL PEROXYDE – INN (АТС код: D10AD53)

●**Epiduo®** (Galderma International) – гел туби по 5, 15, 30, 45, 60 и 90 g (оп. по 1 бр.). В гел има 1 mg адапален и 25 mg бензоил пероксид. ▲Адапален е дериват на нафтоената киселина с ретиноидна активност. Проявява противовъзпалителна активност. Приложен локално той нормализира клетъчната диференциация и кератинизация. Бензоилпероксидът е ПАВ с антибактериален ефект особено по отношение на *P. acnes*. Притежава също ексфолиативно и кератолитично действие. Намалява производството на себум.

Показания: Локално лечение на *acne vulgaris* при наличие на комедони, папули и пустули.

Приложение: Епидуо се прилага един път на ден вечер. Тънък слой от гела се нанася с върха на пръстите върху засегнатата от акне кожа в продължение на 7 до 28 дни.

Нежелани реакции: Оток на клепачите, стягане в гърлото, суха кожа, иритативен контактен дерматит, усещане за парене по кожата, зачервяване, сърбеж, лющене, ексфолиация, слънчево изгаряне, оток на лицето, смъдяща кожна болка, везикули. **Противопоказания:** Увредена кожа, нарушена цялост на кожата, екзема, областта на очите, устата, носа или лигавиците, прекомерно излагане на слънчева светлина, бременност, деца < 9 г.

TRETINOIN – INN (АТС код: D10AD01)

●**Acnederm®** (Софарма АД) – гел 0,025% и крем 0,05% в туби по 30 g (оп. по 1 бр.). ●**Retin A*** – крем 0,05% и 0,1% в туби по 15 и 30 g (оп. по 1 бр.). ▲Третиноин принадлежи към *ретиноидите*, които са *метаболити на ретинола*. При локално приложение той понижава

сцеплението между фоликуларните епителни клетки и намалява образуването на микрокомедони. Освен това стимулира митотичната активност на фоликуларните кератиноцити, при което затворените комедони се превръщат в отворени.

Показания: Гелът е показан при повърхностни форми на акне (стадий I), при които преобладават комедоните. Кремът се прилага при по-тежки форми на акне (стадий II–III), при които преобладават папулите и пустулите.

Рискова категория за бременност: C (при локално приложение на третиноин).

Приложение: Кремът и гелът се нанасят с ръце върху кожата. Кремът е подходящ при суха кожа, а гелът – при мазна. Тънък слой крем или гел се нанасят върху предварително подсушените засегнати кожни участъци 1 път дневно (обикновено вечер). Курсът на лечение е 8–12 седмици. Терапевтичен ефект се наблюдава след 2–3 седмици. По време на лечението трябва да се избягва излагането на слънце. Трябва да се избягва комедикацията на Aspederm с локални лекарства, съдържащи сяра, резорцин и салицилова киселина. Облъчването със слънце или с изкуствени UV източници в периода на лечение с Aspederm може да предизвиква интензивно зачервяване на кожата.

Нежелани реакции: Парене и зачервяване на кожата, десквамация, ксерозис, фоточувствителност. При повторно лечение с третиноин може да се наблюдава временна хипер- или хипопигментация. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към съставките на препарата, остри дерматити, акне rosacea, фотоалергия, малки деца.

D10AE Прекиси

BENZOYL PEROXIDE – INN (АТС код: D10AE01)

● **Акне ВР® 5** (Spirig Eastern) (*не е в наличност*) – дермална емулсия 5% във флакони по 55 ml. ● **Оху 5 Benzacne®** (The Mentholatum Co Ltd) – емулсия 5% 30 ml във флакон (оп. 1 бр.). ▲ Препаратите съдържат 5%, респ. 10% *бензоилпероксид* (антисептик от групата на окислителите). Бензоилпероксид нарушава метаболизма и потиска растежа на анаеробните микроорганизми (*Propionibacterium acnes* и др.). Повлиява също *S. epidermidis*. Освен това предотвратява образуването на свободни мастни киселини в себума, има кератолитичен ефект, подобрява оксигенацията на тъканите и ускорява гранулцията при *ulcus scuris*.

Показания: Акне vulgaris и язви на долните крайници от различен произход.

Приложение: Болните участъци се третират 1–2 пъти на ден. При по-леки и средно тежки форми на акне се използват препарати, съдържащи 5% бензоилпероксид, а при трудно поддаващите се на лечение форми – препарати, съдържащи 10% бензоилпероксид. Лосионът съдържа обезмаслен овлажнител, чрез което се предотвратява изсушаването на кожата.

Нежелани реакции: Местен дразнещ ефект, алергични явления, ксеродерма.

Противопоказания: Деца <12 г., акаталаземия, повишена чувствителност към бензоилпероксид. Продуктите не трябва да попадат в очите и по лигавиците.

D10AF Антиинфекциозни лекарства за локално лечение на акне

АСНАТАС® (АТС код: D10AF51) (Meda Pharma GmbH & Co.KG) – гел, съдържащ 1% *клиндамицин* и 0.025% *третиноин* в алуминиеви туби по 30 и 60 g (оп. по 1 бр.)

Показания: Акне vulgaris при наличие на комедони, папули и пустули при пациенти на ≥ 12 г.

Приложение: Вечер преди лягане цялото лице се измива с мек сапун и се подсушава. Върху върха на показалеца се изстиска гел с количество колкото грахово зърно. Той се нанася с леко потупване върху брадичката, бузите, носа и челото, след което се втрива внимателно върху цялото лице. Лечението не трябва да продължава по-дълго от 12 седмици без дерматологичен преглед.

Противопоказания: Данни за повишена чувствителност към някоя от съставките на Asnatas; регионален ентерит, улцерозен или псевдомембранозен колит; семейна анамнеза за рак на кожата; анамнестични данни за остри екзема, розацея или периорален дерматит; акне conglobata, акне fulminans; деца под 12 г.

CLINDAMYCIN – INN (АТС кодове: D10AF01 и G01AA10)

● **Dalacin T**[®] (Pfizer Enterprises SARL) – гел 1% и разтвор 1% по 30 g (оп. по 1 бр.). ▼ След двукратно нанасяне (сутрин и вечер) на 1% 1 g гел в системното кръвообращение се резорбира 1,6% от сутрешната и 2,5% от вечерната доза. Плазменият полуживот на клиндамицин при възрастни е 2–4 h (при недоносени новородени – 8,7 h, а при доносени – 3,6 h), СПП е 95% и t_{max} е 60 min. ▲ Клиндамицин се свързва с рибозомната 50S субединица и потиска протеиновия синтез. Действа бактериостатично върху стафилококи (вкл. бета-лактамазоустойчиви), *P. acnes* (MIC₉₀ 0,4 mcg/ml), аеробни и анаеробни стрептококи (с изключение на ентерококи), *B. anthracis*, бактериоиди (вкл. *B. fragilis*), клостридии (с изключение на *C. difficile*), фузобактерии. Около 19% от щамове на *B. fragilis* са резистентни към препарата. Клинамицин не повлиява Грам-отрицателни бактерии (салмонели, шигели, клебсиели, протеуси, псевдомонаси, серация) с изключение на *H. influenzae*.

Показания: *Acne vulgaris*, инфектирани рани.

Приложение: Тънък слой гел, респ. няколко капки разтвор (с помощта на тампон) се нанасят върху предварително подсушена кожа сутрин и вечер.

Нежелани реакции: Еритем, парене, сърбеж, ксерозис, десквамация.

Противопоказания: Повишена чувствителност към клиндамицин или линкомицин; колит, свързан с орален прием на антибиотици.

ERYTHROMYCIN – INN (АТС код: D10AF02)

● **Acnerin**[®] (Унифарм АД) – лосион 3% във флакони по 100 ml (оп. 1 бр.). ● **Davercin**[®] (Trahomin Pharmaceuticals Works “Plfa”) – гел 2.5% в туби по 30 g в туби (оп. по 1 бр.). ● **Erythran** („Активис” ЕАД) – унгвент 1% в туби по 5 и 20 g в туби (оп. по 1 бр.). В 1 g унгвент се съдържа 10 mg Erythromycinum, а в 1 ml лосион – 30 mg. ▲ Еритромицин е макролиден антибиотик, който се свързва с 50S субединицата на рибозомите и действа бактериостатично по отношение на Грам-положителни (*Streptococcus* spp., *C. diphtheriae*, *C. minutissimum*, *L. monocytogenes*) и *Грам-отрицателни* (*P. acnes*, *N. gonorrhoeae*, *B. pertussis*, *Legionella*, *B. catarrhalis*) бактерии, хламидии, микоплазми.

Показания: Унгвентът е подходящ за локална терапия на фоликулити, контагиозно импетиго, вторично инфектирани дерматити, червен вятър, еритразма, *acne vulgaris*, изгаряне, трофични язви, инфектирани рани. Лосионът е показан при *acne vulgaris*.

Приложение: Тънък слой унгвент или няколко капки лосион (посредством тампон) се нанасят върху засегнатите кожни участъци 2–3 пъти дневно.

Предупреждения и предпазни мерки: Локално еритромицинът не трябва да се прилага едновременно с резорцин, салицилов спирт или продукти, съдържащи сяра и третиноини. Да се избягва едновременната употреба на вещества (вкл. и козметични препарати) с изсушаващ кожата ефект. Може да се прилага в комплексна терапия с кератолитични продукти и витамини като е необходимо да се избягва едновременното им нанасяне върху кожата.

Нежелани реакции: Еритем, сърбеж, десквамация. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към еритромицин и помощните вещества на препарата.

ERYTHROMYCIN & ZINC ACETATE (АТС код: D10AF52)

● **Zineryt**[®] (Astellas Pharma d.o.o.) – прах (пудра), плюс разтвор за получаване на 30 ml лосион и апликатор (оп. по 1 бр.). Съдържа 4% еритромицин и 1,2% цинков ацетат. ▲ Цинкът намалява с >20% себумната секреция. Той отслабва кохезията на фоликулните епителни клетки. Има антибактериален и противовъзпалителен ефект. Предотвратява развитието на резистентност по отношение на еритромицин. Цинкът повлиява резистентни към антибиотика щамове на *P. acnes* и потенцира неговия ефект.

Еритромицинът е макролиден антибиотик с бактериостатична активност, вкл. спрямо *P. acnes*. Той улеснява проникването на цинка в дълбочина на кожата.

Показания: За лечение на умерени до тежки форми на акне.

Приложение. Пудрата и разтворителят се смесват съгласно указанията на фирмата-производител. Зупегут се назначава два пъти на ден – сутрин и вечер. Пригответият лосион се нанася върху цялото лице и засегнатите области, а не само върху засегнатата от акне кожа. Лечението е продължително (от 10 до 16 седмици). Терапевтичният ефект се проявява още в края на втората седмица. Тежестта на акнето намалява с около 50% след едномесечно лечение. Равномерно подобрене настъпва до 16-ата седмица от началото на лечението.

METHENAMINE (вж. гл: J01XX05)

NADIFLOXACIN – INN АТС код: D10AF05)

●**Nadixa**[®] (Ferrer International S.A.) – крем 1% 25 g (оп. 1 бр.).

Показания: За локална терапия на лека до средно тежка форма на acne vulgaris с преобладаване на папули и пустули от I-II степен.

Приложение: Кремът се прилага върху болния кожен участък (след неговото подсушаване) с памучен тампон на тънък слой, сутрин и вечер. Областта на устните и очите следва да се избягват. Лечението продължава от 8 до 12 седмици.

Противопоказания: Свръхчувствителност към продукта, деца под 14 г.

D01AX Други препарати за локално лечение на акне

AZELAIC ACID – INN (АТС код: D10AX03)

●**Finacea**[®] gel (Intendis GmbH) – гел 15% в туби по 30 g (оп. по 1 бр.). ●**Skinoren**[®] (Intendis GmbH) – крем 20% в туби по 30 g (оп. 1 бр.). ▲Азелаиковата киселина потиска *in vitro* и *in vivo* пролиферацията на кератиноцитите и нормализира нарушения при акне процес на терминално епидермално диференциране.

Показания: За облекчаване на леко до средно тежко папуло-пустулозно акне в областта на лицето; за локално лечение на папуло-пустулозна розацея.

Рискова категория за бременност: С.

Рискова категория за кърмене: L3.

Приложение: Finacea Gel е предназначен само за кожно приложение. Преди използването на Finacea Gel кожата трябва да бъде добре измита с вода и подсушена. Гелът се нанася в малки количества върху засегнатата кожа сутрин и вечер, като се втрива леко. Приблизително 0,5 g (= 2,5 cm) гел е достатъчен за цялата област на лицето. Не трябва да се използва с оклузивни превръзки, а след нанасяне на гела ръцете трябва да се измият. Finacea Gel да се използва без прекъсване през целия период на лечението. Видимо подобрение на акнето настъпва след около 4 седмици. За достигане на максимални резултати, продуктът трябва да се използва няколко месеца. В случай че няма подобрение след 1 мес. или се наблюдава изостряне на акнето, лечението трябва да се прекрати и да се обмисли алтернативна. Трябва да се избягва контакт с очите, устата и други лигавици. В случай на контакт очите, устата и/или засегнатите лигавици трябва да се измият обилно с вода. Ако дразненето на очите продължава, е необходима офталмологична консултация. Ръцете трябва да се измият след всяко нанасяне на гела.

Нежелани реакции: Парене или сърбеж, суха кожа, десквамация, обрив, контактен дерматит, депигментация на кожата, оток на лицето. **Противопоказания:** Повишена чувствителност към препарата или към някоя от съставките му, особено към пропиленгликол; деца под 12 г.

D10A Анти-акне препарати за системно приложение

D10AD Ретиноиди

ISOTRETINOIN – INN (АТС код: D10AD04)

●**Roaccutane**[®] (Рош България ЕООД) – меки капсули 20 mg (оп. 30 бр.). ▲Изотретиноин намалява продукцията на мастните жлези на кожата и освен това улеснява отделянето на техния секрет. Проявява антисебореен, противовъзпалителен, керато- и имуномодулиращ ефект. Засилва регенеративните кожни процеси.

Показания: Тежки форми на акне, особено локализирано по туловището.

Рискова категория за бременност: X.

Рискова категория за кърмене: L5.

Приложение: Назначава се *орално* в ДД 0,5 mg/kg, приета еднократно по време на хранене или разделена на 2 приема. ПД варира от 0,5 до 1 mg/kg/24 h. Продължителността на един лечебен курс е 16 до 24 седмици. Изотретиноин не се препоръчва при пациенти под 12-годишна възраст поради липса на данни за безопасност.

Нежелани реакции: Сухост на лигавиците, кожни обриви, дерматит, хиперхидроза, гнойни грануломи, паронихия, дистрофия на ноктите, разрастване на грануляционна тъкан в поразените участъци на кожата, рядко – алоpecia и васкулит, фотофобия, влошено зрение нощем, развитие на катаракта, отслабване на слуха, главоболие, повишение на интракраниалното налягане, повръщане, колити, кръвоизливи в СЧТ, преходно повишение на аминотрансферазите в серума, хепатит, анемия, неутропения, хиперхолестеролемия, миалгии и артралгии, хиперостоза. **Противопоказания:** Нарушения във функциите на бъбреците и/или черния дроб, хипервитаминоза А, хиперлипидемия, новообразувания, бременност, лактация, повишена чувствителност към изотретиноин.

D11 ДРУГИ ДЕРМАТОЛОГИЧНИ ЛЕКАРСТВА

D11AF Кератолитични средства и препарати за лечение на брадавици и мазоли

SOLCODERM[®] (АТС код: D11AF00) (Valeant Pharmaceuticals Germany GmbH) – разтвор 0,2 ml в ампули. В 1 ml (= 5 ампули по 0,2 ml) Solcoderm има: азотна киселина 70% 580.66 mg, оцетна киселина 99% 41.08 mg, оксалова киселина 57.32 mg, млечна киселина 4.55 mg и меден нитрат 0.048 mg. ▲ При локално приложение Solcoderm прониква в кожата след 1–2 min при повърхностни поражения и след 5–10 min – при стари и вроговени поражения. Поради наличие на киселини и меден нитрат, Solcoderm предизвиква изменение в цвета на третирания кожен участък, както и неговата фиксация. През следващите няколко дни последва девитализация на патологичната тъкан с нейното мумифициране и постепенно отпадане под форма на струпей.

Показания: Брадавици, себорейна кератоза, актинкератоза, кондиломи, невуси (след доказване на тяхната доброкачественост).

Приложение: Болният участък се почиства с етер или етанол. Solcoderm се нанася върху увредената повърхност с помощта на стъклена капилярна тръбичка и апликатор. В зависимост от размера, дълбочината и локализацията на поражението се използва 0,05–0,1 ml от разтвора (максималната доза е 0,1 ml). Преди третиране на уплътнени вроговени кожни участъци роговият слой трябва да се отстрани. Кожни поражения с диаметър над 10 mm се обработват със Solcoderm само ако е сигурно, че са повърхностни. Едновременно могат да бъдат обработени до 5 поражения, чиято обща площ не превишава 5 cm². В продължение на няколко дни третираният участък от кожата придобива вид на мумифициран тъмнокафяв струпей. Ако се прецени, че настъпилата мумификация в първите няколко дни е недостатъчна, Solcoderm може да се приложи втори път. При наличие на голям брой кожни поражения се провеждат няколко сесии през интервали от 4 седмици. Струпейте не трябва да се отстраняват с хирургически инструменти, а търпеливо се изчака спонтанното им изчистване, за да не се образуват cicatricis! До завършване на лечението трябва да се избягва пряката слънчева и УВЛ. При миене третираните области не трябва да се трият грубо.

Нежелани реакции: Парене, преходен еритем на околната кожа и образуване на избледнял кожен пръстен (поради свиване на съдовете в здравата кожа), което не изисква специално лечение; сърбеж (околността на третирания участък се намазва с крем, съдържащ ГКС и местен анестетик). При проникване на препарата в дълбочина може да се получат депигментирани петна и cicatricis. **Противопоказания:** Лунички, кожни метастатични поражения, злокачествен меланом, келоидни cicatricis. Preparatът не трябва да попада в очите и по лигавиците!

TRICHLORACETIC ACID

• **Wartner**[®] (Omega Pharma) – гел под форма на писалка и спрей за отстраняване на мазоли, обикновени брадавици и брадавици на ходилото. Съдържа 40% трихлороцетна киселина. Лечението продължава от 7 до 28 дни. Подходящ за възрастни деца над 4 г.

URGO CON[®] (Fournier) – протективен диск за лечение на мазоли. Всеки диск съдържа по 32 mg *салицилова киселина* под форма на *кератолитично действащ унегент*. Подобен състав има и препаратът **Cornino**. След измиване и подсушаване на ходилото върху мазола се поставя подходящ по размери диск. Най-добър ефект се получава, ако дисковете се сменят през два дни. Дисковете не се използват при възпалена или изгорена кожна повърхност.

D11AH Други дерматологични препарати с изключение на ГКС

ALITRETINOIN – INN (АТС код: D11AH04)

● **Toctino**[®] (ГлаксоСмитКлайн ЕООД) – меки капсули по 10 и 30 mg с изменено освобождаване (оп. по 10 и 30 бр.).

Показания: Тежка хронична екзема на ръцете, неподдаваща се на лечение с мощни локални ГКС.

Приложение: От 10 до 30 mg 1 път на ден по време на хранене в продължение на 12 до 24 седмици.

Противопоказания: Бременност, лактация, чернодробна или БН, неконтролирана хипертриглицеридемия или хипотироидизъм, хипервитаминоза А, повишена чувствителност към ретиноиди.

DUPILUMAB – INN (АТС код: D11AH05)

● **Dupixent**[®] (Sanofi-Aventis groupe) – инжекционен разтвор 300 mg/2 ml в предварително напълнени спринцовки (оп. по 1, 2, 3 и 6 бр., без или със предпазител). *Продуктът е обект на допълнително постмаркетингово наблюдение.* ▲ Дупилумаб е човешко моноклонално IgG₄ антитяло, инхибиращо IL-4 и IL-13 сигнализицията, а тези два интерлевкина участват в патогенезата на атопичния дерматит.

Показания: Умерено тежък до тежък атопичен дерматит при възрастни, нуждаещи се от системна терапия.

Приложение: Препоръчителната начална доза дупилумаб при възрастни е 600 mg подкожно, последвана от 300 mg/7 дни (със или без локални ГКС). Пропусна доза се прилага възможно най-скоро. Dupixent се инжектира подкожно в бедрото или корема (с изключение на 5 cm около пъпа). Ако друго лице инжектира пациента, може да се използва и горната част на ръката. Не е необходимо коригиране на дозата при ПНВ или при леко до умерено УБФ. Заедно с дупилумаб могат да се използват локални калциневринови инхибитори, но само за проблемни области като лицето, шията, областите между гънките и гениталната област.

Предупреждения: Безопасността и ефикасността на дупилумаб при пациенти < 18 г., а също при УЧФ не са изследвани.

Нежелани реакции: Конюнктивит, лабиален херпес, еозинофилия, серумна болест, главоболие, очен пруритус, блефарит, реакции в областта на инжектиране. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към продукта, пациенти < 18 г.

D11AX Други дерматологични препарати

ALUMINIUM CHLORIDE & METHENAMINE

● **Odorex foot**[®] (Biotrade Co) – антиперспирантен спрей във флакони по 50 ml (оп. 1 бр.).

● **Odorex deodorant**[®] (Biotrade Co) – антиперспирантен спрей във флакони по 50 ml (оп. 1 бр.).

▲ Алуминиевият хлорид потиска потната секреция. Проявява адстрингентно и слабо антисептично действие. Метенамин (хексаметилентетрамин) проявява антибактериално действие. Продуктът спира изпотяването за 10 до 14 дни след едно напръскване. Не нарушава терморегулацията.

Показания: Хиперхидроза на краката; хиперхидроза на дланите и подмишниците.

Приложение. *Odorex foot* – краката се напръскват с препаратата 1 път дневно (вечер) в два поредни дни, след което препаратът се прилага 1 път седмично. *Odorex deodorant* – дланите или подмишниците се напръскват с препаратата 1 път дневно (вечер) в два поредни дни, след което препаратата се прилага 1 път седмично или при необходимост.

Противопоказания: Повишена чувствителност към съставките на препаратата; възпалена кожа; нарушена цялост на кожата.

BRIMONIDINE – INN (АТС код: D11AX21)

● **Mirvaso**[®] (Galderma International) – дермален гел 0,3% в туби по 2, 10 и 30 g (оп. по 1 бр.). *Разрешен от ЕМА.* Представлява пресинаптичен α_2 -агонист, който при локално приложение свива кръвоносните съдове и *намалява еритема на лицето при розацея у възрастни.* Нанася се количество гел колкото грахово зърно върху всяка от следните пет области на лицето: *чело, брадичка, нос, двете бузи.* Гелът се разстила равномерно на тънък слой по цялото лице, като се избягват очите и устните. Продуктът е противопоказан при дерматит,

отворени рани или данни за алергия към бримонидин. След процедурата пациентът трябва веднага да измие добре ръцете си.

CONTRACTUBEX® (АТС код: D11AX00) (Merz Pharmaceuticals GmbH) – гел в туби по 20 g (оп. 1 бр.). В 1 g гел има 100 mg Extractum Cepae fluidum (течен екстракт от лук), 500 UI Heparin sodium и 10 mg Allantoin. ▲ Трите съставки на Contractubex действат синергично. Те потискат фибробластната пролиферация и синтеза на колаген.

Показания: Хипертрофични цикатрикси и келоиди; козметични белези след операции, изгаряния и наранявания; травматични сухожилни контрактури; цикатриксиални стриктури.

Приложение: Гелът се втрива в кожата с лек масаж в продължение на 2 min. Процедурата се повтаря 2–3 пъти дневно. Лечението продължава в зависимост от характера на цикатрикса 3–6 мес.

Нежелани реакции: Парене в областта на приложение на Contractubex. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към съставките на Contractubex.

DERMATIX ULTRA® (Solco) – *силиконов гел* в туби по 6, 15 и 60 g (оп. 1 бр.). ▲ Съдържа дълговерижни полимери (силоксани) и естер на аскорбиновата киселина. Нормализира кожния воден баланс и подпомага оздравителните процеси. Предизвиква изтъняване на цикатрикса, успокоява сърбежа и намалява нежеланата промяна в цвета.

Показания: За профилактика и лечение на хипертрофични белези и келоиди (като монотерапия или в състава на комбинирана терапия).

Приложение: Преди употреба на Dermatix кожата се почиства с мек сапун и вода и се подсушава. Гелът се нанася под форма на тънък слой върху цикатрикса 2 пъти на ден. Остава се докато изсъхне (обикновено 4–5 min), след което може да се покрие с грим. Най-кратката продължителност на терапията е 2 мес.

Нежелани реакции: Продуктът може да оцвети дрехите, ако не е изсъхнал напълно. **Противопоказания:** Dermatix не трябва да се нанася върху лигавици отворени рани.

ERVAMATIN® – лосион 200 ml във флакони (оп. 1 бр.). Представява екстракт, получен от растения в поречието на Амазонка. Показан е при *дефлувиум* (разреждане на косата на капилициума) и *себорея*. Втрива се 2 до 3 пъти на ден по 1–2 min в продължение ≈ 2 мес.

FINASTERIDE (АТС кодове: D11AX10 и G04CB01)

● **Finasteride Accord®** (Accord Healthcare Ltd) – филм-таблетки 1 mg (оп. по 28 и 84 бр.). ▲ Финастерид е инхибитор на човешкия тип A₂ 5α-редуктаза, присъстваща в космените фоликули.

Показания: Лечение на първата загуба на коса (андрогенна алопеция) при мъже на възраст между 18 и 41 г. в доза 1 mg/24 h; ДХП от I и II степен (вж. гл. G04CB).

Противопоказания: Деца/юноши, комедикация с 5α-редуктази инхибитори.

FITOVAL® (KRKA, d.d., Novo Mesto) – капсули (60 бр.) и дерматологично тестван шампоан 200 ml против косопад (оп. 1 бр.). Fitoval е БАД, сигуряваща *биологично подхранване на проблемна и увредена коса*. В 1 капсула се съдържат: медицинска мая – 200 mg, аминокиселината цистин – 100 mg, пантотенова киселина 15 mg, желязо 10 mg, цинк 5 mg, мед 1 mg, фолиева киселина – 0.2 mg и биотин – 0.1 mg, витамин B₁₂ – 2 mcg, витамин B₁ – 2 mg, витамин B₂ – 2 mg, витамин B₆ – 2 mg. Препоръчаната доза е 1 капсула на ден в продължение на 2 до 3 мес.

Шампоанът Fitoval съдържа: гликоген, пшеничени пептиди, екстракти от арника и розмарин. Той стимулира и ускорява растежа на по-здрава коса. Намалява нейната загуба по време на измиване и увеличава обемът ѝ при повече от 73% от лицата, на които е бил тестван. Шампоанът се нанася върху предварително овлажнената коса на главата, чиято кожа се масажира. Изчаква се 3 min и след това косата се изплаква обилно с вода. При необходимост процедурата може да бъде повторена.

IVERMECTIN – INN (АТС код: D11AX22)

● **Soolantra®** (Galderma International) – дермален крем 1% в туби по 2, 15, 30, 45 и 60 g (оп. по 1 бр.). ▲ Ивермектин инхибира липополиахарид-индуцирания биосинтез на проинфламаторни цитокини и действа *противовъзпалително*. Освен това той причинява смъртта на

редица кожни паразити (действа *антихелминтно*) предимно чрез селективно свързване и блокиране на глутамат-затворените хлоридни канали. Соолантра предизвиква смъртта на Demodex акарите, които са фактор, водещ до дерматит.

Показания: Локална терапия на папуло-посулозни лезии от *розацея при възрастни*.

Приложение: Кремът се нанся ежедневно в продължение на 4 мес. При необходимост лечението се повтаря след пауза от 3 мес. Количество крем с размер на грахово зърно се нанся само върху всяка една от следните 5 области на лицето: чело, брадичка, нос и всяка от двете бузи. Избягват се очите, устните и лигавиците! След процедурата ръцете се измиват грижливо. След изсъхване на крема може да се нанся козметика.

Нежелани реакции: Усещане за изгаряне на кожата, раздразнение, сърбеж, ксеродерма.

Противопоказания: Повишена чувствителност към ивермектин или някое от помощните вещества (глицерол, диметикон, динатриев едетата, макрогол, пропилен гликол, натриев хидроксид, E216, E218).

MINOXIDIL – INN (АТС код: D11AX01)

●**Regaine**[®] (McNeil Products Ltd) – дермален разтвор 2% 60 ml в бутилка със спрей-помпа за третиране на големи участъци, спрей-помпа с удължен накрайник за малки участъци и контактен апликатор (оп. по 1 бр.). ●**Regaine Foan for Women**[®] (McNeil Products Ltd) – дермална пяна под налягане за жени 50 mg/g в алуминиеви бутилки по 60 g (оп. по 1 и 2 бр.). ▲Действа миотропно съдоразширяващо. При локално приложение има антиалопециен ефект, проявяващ се след 4-месечна терапия. Миноксидил не предотвратява косопад, предизвикан от някои лекарства (цитостатици и др.).

Показания: Оплешивяване от мъжки тип при мъже и жени.

Рискова категория за бременност: С.

Рискова категория за кърмене: L2.

Приложение: Изсушената кожа на капилициума се намазва с разтвора 1–2 пъти на ден. Много внимателно следва да се прилага от пациенти, страдащи от ИБС и артериална хипотония.

Нежелани реакции: Локален дерматит, еритем, парене, уртикария, ринит, оток на лицето, алергичен контактен дерматит; в единични случаи – алопеция, хипертрихоза, себорея; резорбтивни ефекти – понижение на артериалното налягане, сърцебиене, ретростернална болка, ритъмни нарушения на сърдечната дейност, задух, отоци, главоболие, световъртеж.

Противопоказания: Повишена чувствителност към миноксидил.

PIMECROLIMUS – INN (АТС код: D11AX02)

●**Elidel**[®] (Meda Pharma GmbH & Co.KG) – крем 1% в алуминиеви туби по 5, 15, 30, 60 и 100 g (оп. по 1 бр.). ▲Пимекролимус е *макролиден дериват*. В много ниски концентрации той се свързва с протеиновия рецептор макрофилин-12. Образуваният комплекс *инхибира калциневрина*. Пимекролимус предотвратява активирането на Т-лимфоцитите и блокира синтеза и освобождаването на проинфламаторни интерлевкини (IL-2, IL-4, IL-10), гама-интерферон и мастоцитни медиатори на възпалението.

Показания: Лека до умерена форма на atopичен дерматит при деца над 2-годишна възраст.

Приложение: Кремът се нанся на тънък слой върху засегнатите участъци на кожата 2 пъти дневно. Терапевтичният ефект се развива след 8–15 дни.

Рискова категория за бременността: С.

Нежелани реакции: Сърбеж, парене и дразнене на кожата в мястото на прилагане на препарата; рядко – главоболие, кашлица, фебрилитет, ринит. **Противопоказания:** Свръхчувствителност към препарата, деца под 2 г. Лечението с пимекролимус увеличава риска от развитие на вирусни инфекции и eczema herpeticum, кърмене.